

İçindekiler

İçindekiler.....	1
Şekiller Listesi	3
Tablolar Listesi.....	5
MEVCUT DURUM DEĞERLENDİRME RAPORU	6
1 GİRİŞ.....	6
2 ÇUKUROVA BÖLGESİ'NİN TÜRKİYE İÇERİSİNDEKİ YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	7
2.1 Bölgenin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Durumu	7
2.2 Bölgenin Ekonomik Durumu	9
2.3 Bölgenin Mekansal Değerlendirmesi	17
2.4 Bölgenin Nüfus Projeksiyonu.....	22
3 ÇUKUROVA BÖLGESİ BÖLGE İÇİ DURUM DEĞERLENDİRMESİ	32
3.1 Bölge İçi Mekansal Değerlendirme	33
3.2 Bölge İçi Mekansal Değerlendirme Sonucu	39
3.3 Kümeleme Analizi.....	40
3.3.1 Adana İlçeleri K-Ortalama Kümeleme Tekniği Analiz Sonuçları	41
3.3.2 Mersin İlçeleri K-Ortalama Kümeleme Tekniği Analiz Sonuçları	42
3.4 Bölge İçi Alt Bölgelerin Nihai Değerlendirmesi.....	44
3.5 ALT BÖLGELER.....	45
3.5.1 1. Alt Bölge (Anamur-Bozyazı-Aydıncık).....	46
3.5.2 2. Alt Bölge (Mut-Gülnar)	50
3.5.3 3. Alt Bölge (Silifke-Erdemli)	55
3.5.4 4. Alt Bölge (Tarsus-Çamlıyayla).....	60
3.5.5 5. Alt Bölge (Pozantı-Aladağ-Karaisalı)	65
3.5.6 6. Alt Bölge (Ceyhan-Yumurtalık-Karataş)	70
3.5.7 7. Alt Bölge (Kozan-İmamoğlu)	76
3.5.8 8. Alt Bölge (Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli)	81
3.6 SONUÇ	87
4 ÇUKUROVA BÖLGESİ'NDEKİ SEKTÖRLERİN DEĞERLENDİRMESİ	90
5 BÖLGENİN GZFT ANALİZİ.....	96
EKLER	99
EK-1 Kümeleme Analizi Çalışmasında Kullanılan İstatistiksel Teknik	99
K- Ortalama Kümeleme Tekniği	99
K-Ortalama Kümeleme Tekniğinin Uygulanması	99

EK-2: GZFT Analizi Anahtar Tablosu	101
EK-3: Kalkınma Kurulu Toplantısı GZFT ve Vizyon Çalışmaları Katılımcı Listesi	102
EK-4: Bölge Planı Danışma Komitesi Üyeleri	103
EK-5: Alt Bölge Çalıştayları Katılımcı Listesi	104
EK-6: Sektörel Toplantılar Katılımcı Listesi.....	107
EK-7: Tematik Toplantılar Katılımcı Listesi.....	110
EK-8: Sektörel Göstergeler Tablosu	112
EK-9: Sektörel Değerlendirme Tablosu-1.....	113
EK 10-Sektörel Değerlendirme Tablosu-2.....	114
EK-11: Kuşak Bileşenleri Nüfus Projeksiyonunda Kullanılan Hayat Tabloları	115

Şekiller Listesi

Şekil 1: GSYH'nin Türkiye genelinde dağılımı.....	7
Şekil 2: TR62 Çukurova Bölgesi'ne gelen göçün kaynağı itibarıyla dağılımı	8
Şekil 3: TR62 Çukurova Bölgesi'nden giden göçün varış noktası itibarıyla dağılımı.....	8
Şekil 4: Türkiye genelinde Düzey 2 bölgeleri arası üretim birimi dağılımı.....	13
Şekil 5: Türkiye'de nüfus ve gelir yoğunlaşmasının mekansal dağılımı (1960-1980).....	18
Şekil 6: Türkiye'deki bölgesel eşitsizliklerin E-5 karayolu ekseninde gösterimi.....	19
Şekil 7: TR62 Çukurova Bölgesi'nin Türkiye içerisindeki yeri	21
Şekil 8: Adana nüfus yaşlı nüfus projeksiyonu 2008-2013-2018	24
Şekil 9: Mersin nüfus yaşlı nüfus projeksiyonu 2008-2013-2018	28
Şekil 10: Bölgenin jeomorfolojik yapısı.....	33
Şekil 11: Bölgedeki arazi kullanımı	33
Şekil 12: Bölgenin güneş enerjisi potansiyeli	33
Şekil 13: Bölgedeki nüfus	34
Şekil 14: Bölgedeki nüfus yoğunluğu	34
Şekil 15: Bölgedeki nüfus artış hızı	34
Şekil 16: Bölgedeki genç yaş bağımlılık oranı.....	35
Şekil 17: Bölgedeki yaşlı yaş bağımlılık oranı	35
Şekil 18: Bölgede şehirde yaşayan nüfus oranı.....	35
Şekil 19: Bölgedeki tarım sektörü istihdamı	36
Şekil 20: Bölgedeki sanayi sektörü istihdamı	36
Şekil 21: Bölgedeki hizmetler sektörü istihdamı	36
Şekil 23: Bölgede ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	37
Şekil 24: Bölgedeki yatak sayısı	37
Şekil 22: Bölgede ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı	37
Şekil 25: Bölgedeki geceleme sayısı.....	38
Şekil 26: Bölgedeki turizm potansiyelleri.....	38
Şekil 27: Bölgedeki kurumsal ilişki ağı	38
Şekil 28: TR 62 Çukurova Bölgesi'nde mekansal değerlendirme sonucunda ortaya çıkan alt bölgeler	39
Şekil 29: TR62 Bölgesi'nde yer alan dış ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endekslerine göre dağılımı.....	40
Şekil 30: Anamur-Bozyazı-Aydıncık alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu.....	46
Şekil 31: Anamur-Bozyazı-Aydıncık alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı.....	49

Şekil 32: Mut-Gölnar alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu	51
Şekil 33: Mut-Gölnar alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı	53
Şekil 34: Silifke-Erdemli alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu	56
Şekil 35: Silifke-Erdemli alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı	58
Şekil 36: Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu	60
Şekil 37: Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı	63
Şekil 38: Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu.....	66
Şekil 39: Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı.....	68
Şekil 40: Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu.....	71
Şekil 41: Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı.....	74
Şekil 42: Kozan-İmamoğlu alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu	76
Şekil 43: Kozan-İmamoğlu alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı	78
Şekil 44: Kozan-İmamoğlu alt bölgesinin tarımsal yapısı.....	78
Şekil 45: Kozan ve İmamoğlu ilçelerinde arazi kullanımı	79
Şekil 46: Kozan ve İmamoğlu ilçelerinde ürün dağılımı	79
Şekil 47: Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu	82
Şekil 48: Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı	85
Şekil 49: Çukurova Bölgesi alt merkezler, alt bölgeler kavramsal şeması	89

Tablolar Listesi

Tablo 1: Bölgenin istihdam durumu	9
Tablo 2: Bölgenin dış ticaret verileri.....	10
Tablo 3: Bölgede doğrudan yabancı yatırım ve kamu yatırımı	11
Tablo 4: Bölgenin mevduat verileri	11
Tablo 5: Bölgenin inovasyon-markalaşma verileri	11
Tablo 6: Bölgenin tarım verileri.....	12
Tablo 7: Bölgenin imalat sanayi verileri.....	13
Tablo 8: Bölgenin hizmetler sektörü verileri.....	15
Tablo 9: Bölgenin turizm geceleme sayısı verileri.....	15
Tablo 10: Adana ili genel nüfus projeksiyonu	23
Tablo 11: Adana ili “erkek” nüfus projeksiyonu.....	24
Tablo 12: Adana ili “kadın” nüfus projeksiyonu.....	24
Tablo 13: Mersin ili genel nüfus projeksiyonu	27
Tablo 14: Mersin ili “erkek” nüfus projeksiyonu.....	28
Tablo 15: Mersin ili “kadın” nüfus projeksiyonu.....	28
Tablo 16: TR62 Çukurova Bölgesi olası işsizlik oranlarına göre istihdam edilmesi gereken kişi sayısı	31
Tablo 17: Küme üyeliği.....	41
Tablo 18: Her bir kümede yer alan elemanlar	41
Tablo 19: Küme Üyeliği	41
Tablo 20: Her bir kümede yer alan elemanlar	41
Tablo 21: Küme üyeliği.....	42
Tablo 22: Her bir kümede yer alan elemanlar	42
Tablo 23: Küme üyeliği.....	42
Tablo 24: Her bir kümede yer alan elemanlar	42
Tablo 25: Küme üyeliği.....	43
Tablo 26: Her bir kümede yer alan elemanlar	43
Tablo 27: Küme üyeliği.....	43
Tablo 28: Her bir kümede yer alan elemanlar	43
Tablo 29 : Alt bölgelerin yapısı	45
Tablo 30: Kozan ve İmamoğlu ilçelerinde öne çıkan bitkisel ürünler.....	79
Tablo 31: TR62 Bölgesi imalat sanayi sektörlerinin değerlendirilmesi.....	95

MEVCUT DURUM DEĞERLENDİRME RAPORU

1 GİRİŞ

Çukurova Bölge Planı'nın bu kısmı, "Mevcut Durum Analizi" ile "Bölgesel Stratejiler" arasında köprü vazifesi görmektedir. Mevcut Durum Analizi'nde bölgeyle ilgili pek çok konu detaylı olarak incelenmiş fakat konuların geniş olması ve analizlerin detaylı olması sebebiyle, bölgeyle ilgili değerlendirme yapma imkanı ve dolayısıyla bölgesel stratejilerin üretilmesine yönelik belirleyici saptama yapma imkanı kısıtlı kalmıştır.

Bu sebeple, Mevcut Durum Değerlendirme Raporu kısmında, Mevcut Durum Analizi'nde pek çok farklı başlıkta ele alınmış olan konular bazen özetlenip çoğunlukla sentezlenerek, bölgenin durumunu tespit etmede daha üst düzey sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır.

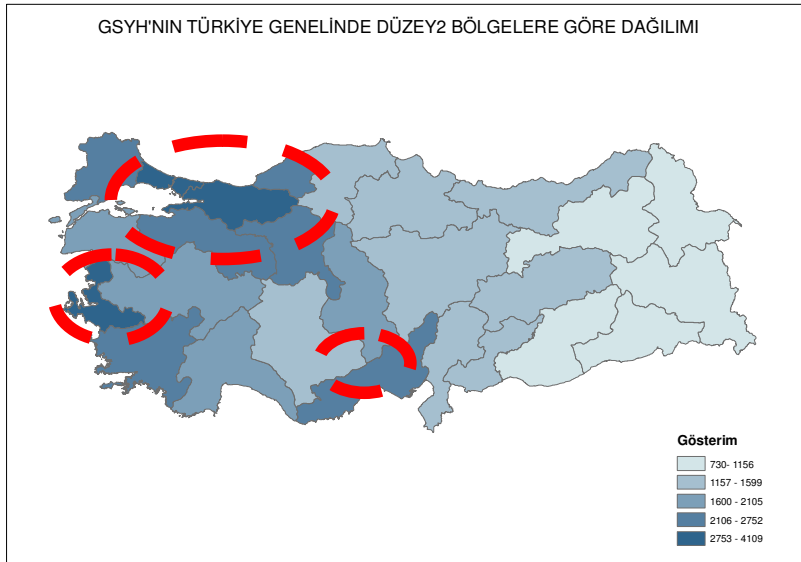
Değerlendirme Raporu, Mevcut Durum Analizi'nde takip edilmeye çalışılan yönetime benzer olarak kurgulanmıştır. Öncelikle, bölgenin Türkiye içerisindeki yeri konumlandırılmaya çalışılmış, bölgenin ulusal ve uluslar arası ölçekte rolü, sorunları tesbit edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra bölge içindeki farklılıklara yönelik olarak bölge içindeki durum değerlendirilmiştir. Bölgenin ekonomik yapısını değerlendirmek üzere, bölgedeki sektörler Mevcut Durum Analizi'nde farklı konulardaki performansları açısından bir araya getirilmiş ve sektör tipolojileri oluşturulmuştur. Değerlendirme raporunun en son kısmında, "Kalkınma Kurulu" bünyesinde yapılan GZFT analizi çalışması, ajans uzmanlarının Mevcut Durum Analizi çalışması sonucunda elde edilen verilerle birlikte ele alınarak yapılandırılmıştır.

2 ÇUKUROVA BÖLGESİ’NİN TÜRKİYE İÇERİSİNDEKİ YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, Çukurova Bölgesi’nin Türkiye’deki tüm Düzey 2 bölgeleri arasındaki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, bölgenin plan dönemi için nüfus projeksiyonu tahmini ve bu tahmine bağlı ihtiyaç tespitleri de bu bölümde ele alınmıştır.

2.1 Bölgenin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Durumu

Şekil 1: GSYH’nin Türkiye genelinde dağılımı

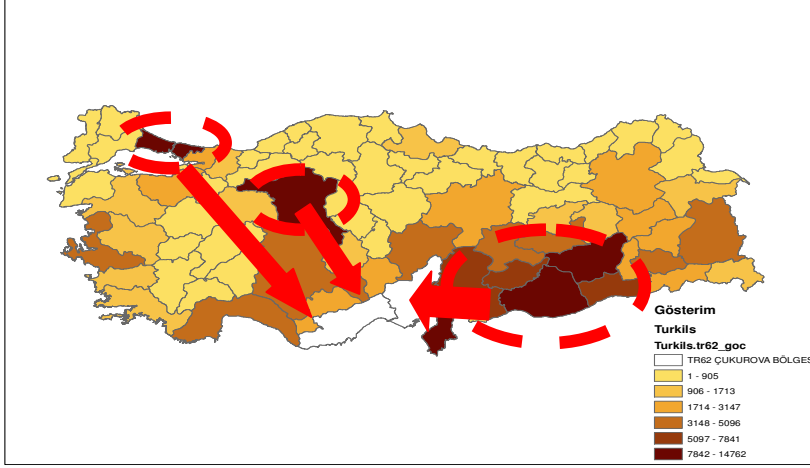
Çukurova Bölgesi, kişi başına düşen GSYH sıralamasında 26 Düzey 2 bölgesi arasında sekizinci olup, Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır (Şekil 1). Gelişmiş bölgelerin üstlerde yer aldığı sıralamada, TR62 Adana-Mersin bölgesinin önünde TR32 Düzey 2 bölgesi (Aydın, Denizli, Muğla), hemen arkasında ise TR81 Düzey 2 bölgesi (Zonguldak, Karabük, Bartın) yer almaktadır.

Bölge 2009 yılı itibarıyla %22 işsizlik oranı ile Türkiye’deki Düzey 2 bölgeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. Bölgede özellikle son yıllarda görülen işsizlik artışı, Türkiye’deki genel artış oranının hayli üzerindedir. Bölgenin gelişmişlik açısından benzer performans gösteren bölgelere göre işsizlik oranı çok yüksektir.

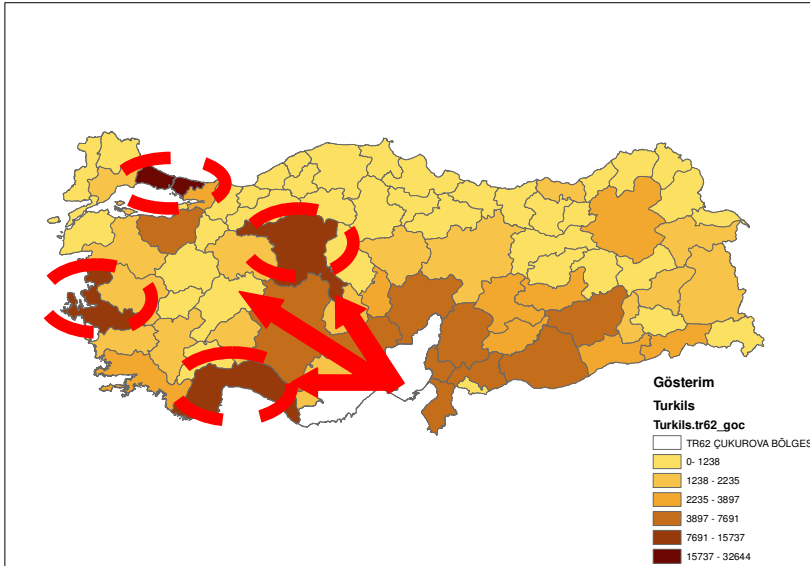
Farklı gelişmişlik endeksleri incelendiğinde, bölgenin performansını olumsuz yönde etkileyen faktörler genel olarak aşağıdaki gibidir:

- Göç
- Artan işsizlik ve istihdam
- İnsan sermayesi, yaratıcı sermaye ve sosyal sermaye

Şekil 2: TR62 Çukurova Bölgesi'ne gelen göçün kaynağı itibarıyla dağılımı

Şekil 3: TR62 Çukurova Bölgesi'nden giden göçün varış noktası itibarıyla dağılımı

Yoğun göç veren doğu ve güneydoğu illeri başta olmak üzere yakın illerden çoğunlukla nitelsiz göç alan ve daha gelişmiş bölgelere nitelikli göç veren bölgenin (Şekil 2 ve Şekil 3) istihdam yaratma konusunda kapasitesinin üstündeki yoğunlukla baş edememesi,

işsizlik oranı başta olmak üzere birçok göstergenin (sosyal sermaye, yaratıcı sermaye, eğitim, sağlık) bozulmasına sebep olmaktadır. Bu durum, bölgenin temel sorun alanlarından birisinin beşeri sermaye yapısı olduğunu göstermektedir. Beşeri sermaye ve bu sermayenin kullanımı bölgesel kalkınmada önemli araçlardan bir tanesidir. Sosyo-ekonomik gelişmişlik anlamında başarılı olmuş olan bölgeler incelendiğinde, insan kaynaklarını üretken bir hale getirme, belirli beceri ve birikim düzeyine ulaştırma konularında önemli yol aldıkları görülmektedir. Ayrıca, pek çok sosyal sorunun çözülmesinde de beşeri sermaye yapısı belirleyici olmaktadır.

Öte yandan sosyo-ekonomik gelişmişlik endekslerinde bölgenin yüksek değerler almasını sağlayan göstergeler aşağıdaki gibidir:

- Erişebilirlik
- Ekonomik etkinlik ve canlılık
- Kültür ve sanat faaliyetleri

Bölge, Türkiye içerisinde ulaşım ağlarının kesişme noktasında olması, doğu ile batı arasında köprü vazifesi görmesi nedeniyle erişebilirlik hususunda yüksek değerler almaktadır. Geçmişten günümüze dek her dönemde tarımsal ve ticari faaliyetlerin bölgede yoğunlaşması da bölgeyi Türkiye içerisinde önemli bir konuma getirmektedir. Ayrıca, bölgenin metropoliten karakteri, kültür ve sanat faaliyetleri konusunda bölgeyi yakın çevresinde bir odak noktası haline getirmektedir.

2.2 Bölgenin Ekonomik Durumu

Tablo 1: Bölgenin istihdam durumu

İstihdam	Bölgenin Türkiye'deki yeri	Bölgenin aldığı değer	1. sıra	2. sıra	3. sıra	Üst	Alt	TR ortalaması
İstihdam oranı	18	39,40	TR90	TR61	TR83	TR51	TR63	41,7
Tarımda istihdam	6	284.000	TR90	TR83	TR33	TR32	TR22	
Tarım istihdamında yoğunlaşma endeksi	18	0,96	TR82	TRA2	TR90	TR72	TRC1	
Sanayide istihdam	7	234.000	TR10	TR41	TR31	TR33	TR32	
Sanayi istihdamında yoğunlaşma endeksi	13	0,85	TR41	TR10	TRC1	TR63	TR52	
Hizmetlerde istihdam	5	569.000	TR10	TR51	TR31	TR61	TR90	
Hizmetler istihdamında yoğunlaşma endeksi	6	1,11	TR51	TRC3	TR10	TR61	TR31	

Bölgenin nüfus yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda tarımsal istihdam oranının düşük olduğu dikkati çekmektedir. Bu esasen şaşırtıcı olmamakla birlikte Düzey 2 bölgeleri arasında tarımsal istihdam açısından 6. sırada yer alıyor olması, bölgenin öne çıkan tarımsal üretim kimliği ile çelişmektedir (Tablo 1). Bu durumun tarımda kayıt dışı istihdamın bir sonuç ve göstergesi olduğu söylenebilir. Diğer yandan, sanayideki istihdam oranı bölgede önemli bir yer tutmazken, hizmetler sektörü Türkiye içerisinde bölgeyi diğer Düzey 2 bölgeleri arasında üst sıralara taşıyan sektör olmaktadır (Tablo 1). Bu durum, bölgenin genel metropoliten karakterini doğrular niteliktedir. Bölge, Türkiye'deki büyük kentlerin ve gelişmiş bölgelerin yapısıyla bu anlamda benzerlik göstermektedir.

Tablo 2: Bölgenin dış ticaret verileri

	Bölgenin Türkiye içindeki yeri	Bölgenin aldığı değer	Adana	Mersin	1. sıra	2.sıra	3.sıra	Üst	Alt
Dış ticaret hacmi	8	4.668.390.000\$			TR10	TR42	TR51	TRC1	TR32
İhracatın ithalatı karşılama oranı	18	77,04			TRB2	TR90	TRC3	TRC2	TR72
Serbest bölgelerdeki istihdam		6219 (Mersin)	13	3	Ege	Bursa	Mersin	Bursa	Antalya
Serbest bölgelerin ticaret hacmi		1918637 (Mersin)	12	4	İstanbul deri	İstanbul AHL	Ege	Ege	Bursa
Liman konteyner trafiği		869596 TEU		3	İstanbul-Ambarlı	İzmir	Mersin	İzmir	Gemlik

Bölge, liman konteyner trafiği ve serbest bölge ticaret hacmi açısından ön sıralarda yer alırken, dış ticaret hacmi açısından Türkiye'de 8. sırada yer almaktadır (Tablo 2). Bu durum, bölgenin ticaret ağırlıklı gelişme karakterinin, üretim karakterinin önüne geçtiğini göstermektedir. Bu rakamlar, bölgenin ağırlıklı olarak depolama-paketleme-nakliye noktası olarak kullanıldığını ve dış ticaret merkezi olma yolunda henüz faaliyetlerin yeterince gelişmediği ve çeşitlenmediğini göstermektedir. Hizmetler sektörü yerel birim sayılarına bakıldığında bölgenin ulaştırma ve depolama sektöründe ön plana çıkması da bu durumu doğrulamaktadır.

Tablo 3: Bölgede doğrudan yabancı yatırım ve kamu yatırımı

Yatırım	Bölgenin Türkiye içindeki yeri	Bölgenin aldığı değer	1.sıra	2.sıra	3.sıra	Üst	Alt
Doğrudan yatırım yapan yabancı firma sayısı	6	546	TR10	TR61	TR32	TR31	TR41
Kamu yatırımları oranı	6	2,47	TR10	TR51	TR42	TR61	TR52

Bölgenin nüfus büyüklüğü ve bölge içi altyapının belirli kesimlerde eksikliği göz önüne alındığında, kamu yatırımlarının bir miktar yetersiz kaldığı görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 4: Bölgenin mevduat verileri

Mevduat	Bölgenin Türkiye içindeki yeri	Bölgenin aldığı değer	Adana	Mersin	1.sıra	2.sıra	3.sıra	Üst	Alt	TR ortalaması
Mevduat		12.745 milyon TL	6	8	TR10	TR51	TR31	TR41	TR32	
Kişi başına düşen mevduat	11	3.512 TL			TR51	TR10	TR31	TR22	TR81	5.852 TL

Bölge mevduat büyüklüğü olarak, gelişmiş bölgelerin ardından 7. sırada yer almakta, mevduatın kişi başına düşen dağılımında ise daha alt sıralara gerilemektedir (Tablo 4). Kişi başına düşen mevduatta Türkiye ortalamasının hayli altında olması, bölgenin genel refah düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Bölgenin inovasyon-markalaşma verileri

İnovasyon-markalaşma	Bölgenin Türkiye içindeki yeri	Bölgenin aldığı değer	1.sıra	2.sıra	3.sıra	Üst	Alt
Patent başvuru sayısı	9	102	TR10	TR51	TR31	TR33	TR32
Faydalı model başvuru sayısı	9	41	TR10	TR41	TR31	TR32	TR21
Endüstriyel tasarım başvuru sayısı	10	110	TR10	TR51	TR41	TR33	TR32
Marka başvuru sayıları	8	1.842	TR10	TR51	TR31	TRC1	TR52

TR62 Çukurova Bölgesi, nüfus yoğunluğu, istihdamın sektörel dağılımı ve kentsel nüfus oranı gibi değişkenler açısından bakıldığında gelişmiş bir bölge izlenimi verdiği için, sosyo-ekonomik gelişmişlik ve rekabetçilik sıralamalarında da Düzey 2 bölgeleri arasında gelişmiş bölgeler arasında ve üst sıralarda yer alması beklenmektedir. Ancak, gelişmiş bölgelerde öne çıkan ve gelişmişlik endeksindeki sıralamaları etkileyen yenilikçilik konusunda

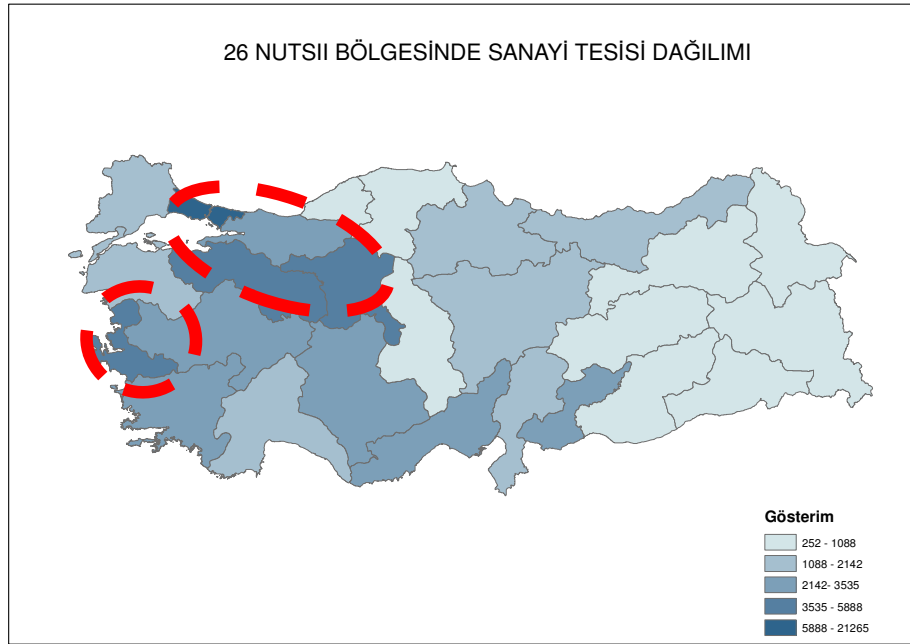
bölgenin oldukça geri kaldığını da burada belirtmek gerekir. Bölgede yapılan patent, faydalı model, endüstriyel tasarım ve marka başvuru sayıları yetersizdir (Tablo 5). Bu nedenle bölgenin rekabet gücü her geçen gün gerilemektedir. Birçok rekabetçilik araştırmasında da bölgenin endeks değerleri yine aynı nedenle potansiyeline kıyasla gerilerde çıkmaktadır.

Tablo 6: Bölgenin tarım verileri

Tarım	Bölgenin Türkiye içindeki yeri	Bölgenin aldığı değer	1.sıra	2.sıra	3.sıra	Üst	Alt
Bitkisel üretim değeri	1	5.946.348.000 TL	TR62	TR61	TR33	-	TR61
Bitkisel üretim miktarı	2	9.135.949 ton	TR51	TR62	TR33	TR51	TR33
Bitkisel üretim alanı	8	914.386 hektar	TRC2	TR52	TR72	TR21	TR32
Bitkisel üretim verimi	2	6.503 TL/ha	TR61	TR62	TR31	TR61	TR31
Canlı hayvan değeri	20	663.981 TL	TR33	TR22	TRA2	TR82	TR63
Hayvansal üretim değeri	18	606.947 TL	TR42	TR33	TR22	TR71	TRA2
Örtü altı sebze ve meyve üretimi	2	1.467.888 TL	TR61	TR62	TR32	TR61	TR32
Organik tarım için ekilen alan	9	6.812 hektar	TR31	TRC2	TR61	TRA1	TRB2
Organik tarım üretim miktarı	13	11.334 ton	TRC2	TR33	TR83	TRB1	TR61

Tablo 6 incelendiğinde, bölgenin, bitkisel üretim değerinde Türkiye’de ilk, üretim miktarında ise ikinci sırada olduğu görülmektedir. Bölgeyi, üretim değerinde, çok yakın bir değer ile TR61 (Antalya, Burdur, Isparta) bölgesi izlemektedir. Ancak, bölge verimlilikte 6.503 TL/ha değeri ile ülkede 2. sırada yer almaktadır. Bu bağlamda bitkisel üretimde verimliliğin artırılması bölgenin öncelikli hedefleri arasında yer alabilir.

Şekil 4: Türkiye genelinde Düzey 2 bölgeleri arası üretim birimi dağılımı

Tablo 7: Bölgenin imalat sanayi verileri

İmalat sanayi	Bölgenin Türkiye içindeki yeri	Bölgenin aldığı değer	1.sıra	2.sıra	3.sıra	Üst	Alt
Gıda ürünleri ve içecek imalat cirosu	7	2.225.584.146 TL	TR10	TR31	TR90	TR21	TR52
Gıda ürünleri ve içecek imalatı yerel birim sayısı	8	744	TR10	TR33	TR31	TR41	TR22
Tekstil imalatı yerel birim sayısı	9	345	TR10	TR41	TRC1	TR63	TR42
Kimya sanayi cirosu	4	874.223.012 TL	TR10	TR42	TR31	TR31	TR21
Kimya sanayi birim sayısı	6	447	TR10	TR31	TR51	TR41	TRC1
Makine-metal eşya birim sayısı	8	367	TR10	TR51	TR31	TR72	TR33

Bölgenin imalat sanayi verileri incelendiğinde, öne çıkan sektörlerin kimya, gıda ürünleri ve içecek, makine-metal eşya ve tekstil olduğu görülmektedir.

Gıda ürünleri ve içecek imalatı sektöründe bölge, miktar ve üretim değeri bazında Düzey 2 bölgeleri arasında sırasıyla 7. ve 8. sıralarda yer almaktadır (Tablo 7). Bu sektörde ilk

sıraları gelişmiş bölgeler (TR90 hariç) almaktadır. Bölgenin bu sektördeki ciro değeri, sıralamada altında ve üstünde yer alan bölgelerin ciro değerlerine çok yakındır. Bitkisel üretim miktarı açısından birinci sırada yer alan bölgenin gıda ürünleri ve içecek imalatı açısından daha alt sıralarda yer alması, bölgenin yapmış olduğu bitkisel üretimi yeterince değerlendiremediğini ve katma değere dönüştüremediğini göstermektedir. Bölgedeki bitkisel üretimden kaynaklanan katma değerın büyük bölümünün bölge dışına gitmekte olduğu söylenebilir.

Kimya sanayi ciro değerlerinde bölge gelişmiş olan bölgeleri (TR10 İstanbul, TR42 Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova ve TR31 İzmir) takiben 4. sıraya yerleşmektedir (Tablo 7). Ancak bölgenin ciro değeri, 3. sırada yer alan İzmir'in kimya sektörü ciro değerinin yaklaşık %21'i seviyesindedir. Bölgeyi takip eden TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) bölgesinin kimya sektörü ciro değeri ise bölgenin kimya sektörü cirosunun %77'si seviyesindedir.

İstihdam anlamında önemli bir yere sahip tekstil sektörü de, bölgenin diğer sektörlerinin Türkiye’de bulunduğu konuma yakın bir yerdedir. Bölgenin doğu komşusu TR63 (Kahramanmaraş, Hatay, Osmaniye) bölgesi devam etmekte olan teşvik sisteminin etkileri nedeniyle Çukurova Bölgesi’nin önünde yer almaktadır (Tablo 7). Türkiye’de ve özellikle bölgede işçilik maliyetlerinin yükselmesi, tekstil sektörünün daha sermaye yoğun bir yapıya dönüşmesini zorunlu kılmaktadır. Bölgede sektörün tekrar rekabet gücünü kazanabilmesi için bu dönüşümü sağlamasının yanı sıra katma değeri yüksek nihai ürünleri üretmesi ve inovasyona yönelmesi hayati önem arz etmektedir.

İmalat sanayi bölgede genel olarak değerlendirildiğinde, bölgenin Türkiye içindeki sıralamada sekizinciliğe sahip olduğu ve bu değerle orta sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 8: Bölgenin hizmetler sektörü verileri

Hizmetler	Bölgenin Türkiye içindeki yeri	Bölgenin aldığı değer	1.sıra	2.sıra	3.sıra	Üst	Alt
İnşaat sektörü yerel birim sayısı	9	1.639	TR10	TR51	TR61	TR42	TR21
Toptan ve perakende ticaret y.b.s	5	55.631	TR10	TR51	TR31	TR41	TR61
Ulaştırma ve depolama y.b.s	3	16.684	TR10	TR32	TR62	TR32	TR61
Konaklama ve yiyecek hizmeti y.b.s	7	9.875	TR10	TR31	TR33	TR42	TR51
Finans ve sigorta faaliyetleri y.b.s	7	5.327	TR10	TR51	TR31	TR32	TR42
Mesleki bilimler ve teknik faaliyetler y.b.s	11	291	TR10	TR51	TR31	TR90	TR83
İdari ve destek hizmetler y.b.s	5	2.140	TR10	TR31	TR51	TR32	TR61

Hizmetler sektörü, toptan ve perakende ticaret ile idare ve destek hizmetlerinde bölge Türkiye sıralamasında 5. olarak yer almaktadır (Tablo 8). Bölge, özellikle ulusal ve uluslararası firmaların bölge müdürlükleri kurdukları idare merkezi konumundadır. Özellikle birçok Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi iline karayolu bağlantılarının bölgeden geçmekte olması bölgenin önemini artırmaktadır.

Tablo 9: Bölgenin turizm geceleme sayısı verileri

Turizm	Bölgenin Türkiye içindeki yeri	Bölgenin aldığı değer	1.sıra	2.sıra	3.sıra	Üst	Alt
Turizm-geceleme sayısı	9	993.794	TR61	TR32	TR10	TR71	TR42

Bölge turizm sektörü açısından mevcut potansiyelini tam olarak kullanamamaktadır. Geceleme sayıları dikkate alındığında bölge Türkiye dokuzuncusu olup (Tablo 9), yine orta sıralarda bir yere yerleşmektedir.

Çukurova Bölgesi, Türkiye içerisinde doğudaki en gelişmiş bölge olması, metropoliten çekim merkezi özelliklerini taşıması ve Türkiye geneline göre daha uygun hava koşulları ve doğal kaynaklarıyla, az gelişmiş pek çok bölgeden göç almış ve bunun da etkisiyle Türkiye'nin en yüksek işsizlik rakamlarına sahip olan bölgesi olmuştur. Bu anlamda bölge, Türkiye'deki metropoliten bölgelerin genel gelişme dokusuna benzerlik göstermektedir. Bölge doğudan gelen niteliksiz göçün bir kısmının ilk durak noktası, bir kısmının da yerleştiği bir merkez olma konumuna gelmiştir. Bu çerçevede bölge, pek çok yönden bir "geçiş" bölgesi ve bölgesel bir çekim merkezi olma özelliği göstermektedir.

Bölge, geçmişte lideri olduğu tekstil gibi sektörlerde zaman içinde hayli gerilemiş ve halen yeni temel sektörlerini geliştirememiştir. Bu yüzden,Türkiye içinde pek çok sektöre ilişkin değerlerde Türkiye’de orta sıralarda yer almakta, ülkenin en gelişmiş bölgelerinin arkasında kalmaktadır. Tarım gibi sektörlerde bölgede ekonomik faaliyetler yoğunlaşmasına rağmen bölgeye kalıcı katma değer sağlanamamaktadır. Yukarıda anılan sebeplerden dolayı, bölgenin sektörel gelişimi başarabilmesi için Ar-Ge ve yenilikçilik faaliyetlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Buna karşın, bölge halihazırda ülke içerisinde bu alanlarda da gelişmiş bölgelerin hem sıra olarak, hem de büyüklük anlamında gerilerinde kalmaktadır.

Tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde, bölgede katma değeri yüksek ve istihdamı artırıcı üretim faaliyetlerinin, yenilikçi organizasyon modelleriyle yeniden yapılandırılması ihtiyacının bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu, bölgenin Türkiye içerisindeki konumunu daha yukarıya taşıma konusunda çözülmesi gereken en önemli sorunlardan bir tanesidir.

Bölgenin deneyim sahibi olduğu, mukayeseli üstünlüğe sahip olduğu temel sektörlerin belirlenip bu sektörlerde anılan sorunlara yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi hem ekonomik faaliyetlerin hızını artıracak, hem de istihdam sorunun çözümünü kolaylaştıracaktır.

Tarihten günümüze, bölgesel ticaret merkezi olma özellikleriyle bölgedeki hizmetler sektörü Türkiye içerisinde gelişmiş bir noktaya gelmiştir. Bu sektörde ulaştırma ve depolama faaliyetleri yoğunlaşıp limanlardaki ve serbest bölgelerdeki ticaret hacmi çok yüksek rakamlara ulaşırken, bölgenin genel dış ticaret performansı Türkiye içerisinde düşük kalmaktadır. Bu durum, bölgenin lojistik sektöründe bölgesel bir merkez olma yönünde avantajlara sahip olduğunu göstermektedir. Bölge bu anlamda da bir “geçiş” bölgesi olma özelliği göstermektedir.

Çukurova Bölgesi’nin önümüzdeki dönemde Türkiye içerisinde yerine getireceği işlevleri, oynayacağı rolleri belirlemede ulusal politikalar da önemli rol oynamaktadır. Bölgede sonlanan petrol boru hatları, yatırım kararı alınmış petro-kimya tesisleri, ilan edilmiş olan enerji ihtisas endüstri bölgesi gibi yatırım ve altyapı kararları bölgedeki petro-kimya sanayinin ve buna bağlı türev sektörlerin önümüzdeki dönemde bölge için önem arz edeceğini, bölgenin Türkiye içerisinde bu alandaki iki merkezden birisi (diğeri İzmir) olacağını göstermektedir.

Tarsus Kazanlı Bölgesi'nin Kültür ve Turizm Koruma Geliştirme Bölgesi olarak ilan edilmesi ve bu karar neticesinde tahsis sürecinin başlamış olması ise, halihazırda potansiyeli bulunan ama hiçbir zaman temel bir sektör olamamış olan turizm alanında bölgenin önemli bir gelişme göstereceğine işaret etmektedir. Bölge, Antalya ve çevresi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi arasındaki bağlantıyı sağlayan bir turizm koridoru olma özelliği ile öne çıkacaktır. Bölgede lojistik merkezi ve k y  kurulması kararları, halihazırda düşük nitelikli olarak gerçekleştirilen hizmetlerin organize ve yüksek standartlarda gerçekleştirilmesini sağlayacak ve katma değeri artıracaktır. Bu sayede bölgenin lojistik anlamda cazibesi artacak ve bölge halihazırda sahip olduğu avantajları ülke içerisinde daha geniş etki alanlarına yayılarak geliştirecektir.

2.3 Bölgenin Mekansal Değerlendirmesi

 ukurova Bölgesi'nin bölgesel gelişmişlik seviyesi bakımından sahip olduğu yerin tesbiti, ulusal ölçekte diğer bölgelerle beraber değerlendirmekle mümkündür.  ukurova Bölgesi'nin ülke içerisindeki yerinin mekansal değerlendirilmesi, bölgenin önümüzdeki dönemde sahip olacağı fonksiyonları ve varacağı hedefleri belirlemek maksadıyla önem arz etmektedir. Bu bölümde, Türkiye'deki bölgesel gelişmişlik farkları ile ilgili önemli kaynak niteliğindeki bazı çalışmaların sonuçları ele alınacak, bölgenin mekansal olarak Türkiye içerisindeki konumu ile ilgili çıkarımlar yapılacaktır.

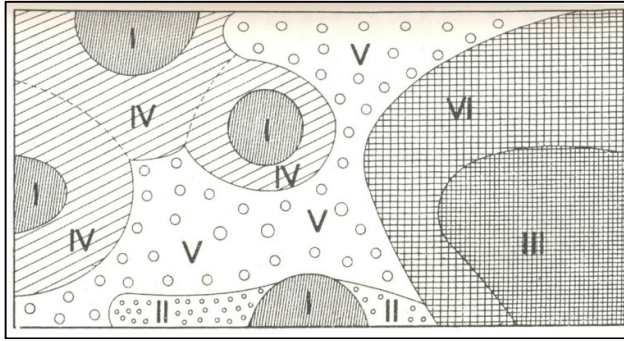
 lke içerisinde, 1960-1980 döneminde iller bazında nüfus değişimiyle, gelir arasındaki ilişkiye dayalı olarak gerçekleştirilen çalışmada, iller 6 ayrı grupta toplanmıştır (Tekeli, 1981). Bu altı grup aşağıdaki şekilde oluşmuştur:

- I. Grup: Nüfusu artan, geliri milli gelir ortalamasından yüksek olan iller
- II. Grup: Nüfusu artan, geliri milli gelir ortalamasının %70'i civarında olan iller
- III. Grup: Nüfusu artan, geliri milli gelir ortalamasından çok düşük olan iller
- IV. Grup: Nüfusu azalan, geliri milli gelir ortalamasından yüksek olan iller
- V. Grup: Nüfusu azalan, geliri milli gelir ortalamasının %70'i civarında olan iller
- VI. Grup: Nüfusu azalan, geliri milli gelir ortalamasından çok düşük olan iller

Bu altı grupta yer alan illerin mekansal dağılımı incelendiğinde aşağıdaki haritada yer alan anlamlı tablo ortaya çıkmaktadır.  ukurova Bölgesi (Adana), Türkiye'deki önemli metropoliten çekim merkezlerinden birisi olarak görülmektedir (İstanbul, İzmir, Ankara).

Diğer çekim merkezlerinden farklı olarak Adana (Çukurova) etrafındaki illerin II. Grupta yer aldığı görülmektedir. Tekeli, nüfusun bu bölgelerdeki artışını “güneyin doğal özellikleri”yle ilişkilendirmektedir. Bu tesbit, bölgenin ülke içerisindeki diğer metropoliten merkezlerden bu yönüyle ayrıldığını net olarak ortaya koymaktadır. Adana ve yakın çevresinin nüfus artışı, sonraki dönemlerde de devam ettiği göz önünde bulundurulursa, bu dönemlerde diğer metropoliten bölgelere nazaran ekonomik olarak aynı performansı gösterememesi bölgeyi Türkiye içerisinde müstesna bir konuma getirmektedir.

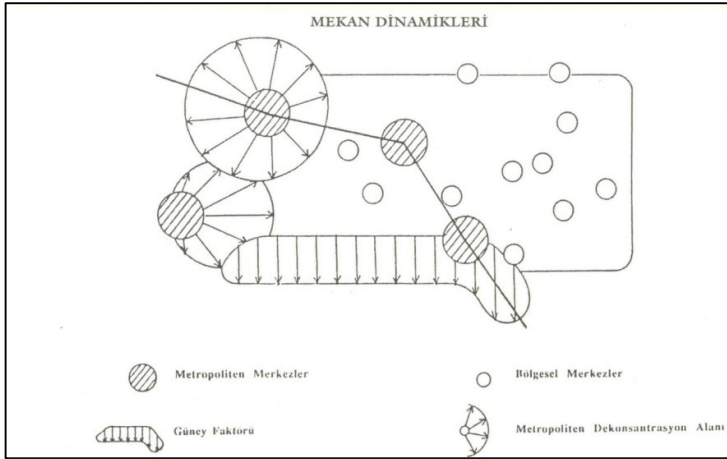
Şekil 5: Türkiye’de nüfus ve gelir yoğunlaşmasının mekansal dağılımı (1960-1980)

Kaynak : İlhan TEKELİ, Türkiye’de Bölgesel Eşitsizlik ve Bölge Planlama Yazıları, s.83, 2008

Tekeli, Türkiye’deki bölgesel eşitsizlikler üzerine yapmış olduğu daha güncel bir çalışmada ise, bölgesel gelişmişliğin mekansal farklılaşmasını metropoliten merkezleri (İstanbul, Ankara, Adana) birbirine bağlayan E-5 karayolu ekseninde değerlendirmiştir. Aşağıdaki şekilde de görüldüğü üzere birinci grup metropoliten merkezler arasında yer alan Adana’nın (Çukurova) gelişmişliğinin E-5 karayolu, dolayısıyla ulaşım ağlarıyla ilişkisi net bir şekilde görülmektedir. E-5’in batısında metropoliten merkezler ve bunların dekonsantrasyon alanındaki iller ve yine Adana’ya (Çukurova) özel olarak bu defa “güney faktörü” olarak açıklanan kıyı kesimi illeri yer almaktadır. E-5 karayolunun yakın civarındaki diğer bölgesel merkezler de öne çıkmakta (Konya, Eskişehir, Kayseri, Gaziantep), bu durum E-5’in batısında yer alan illeri avantajlı konuma getirmekte, doğusunda ise zayıflamış bölgesel merkezler yer almaktadır (Tekeli, 1992).

Şekil 6: Türkiye’deki bölgesel eşitsizliklerin E-5 karayolu ekseninde gösterimi

Kaynak: İlhan TEKELİ, Türkiye’de Bölgesel Eşitsizlik ve Bölge Planlama Yazıları, s.107, 2008

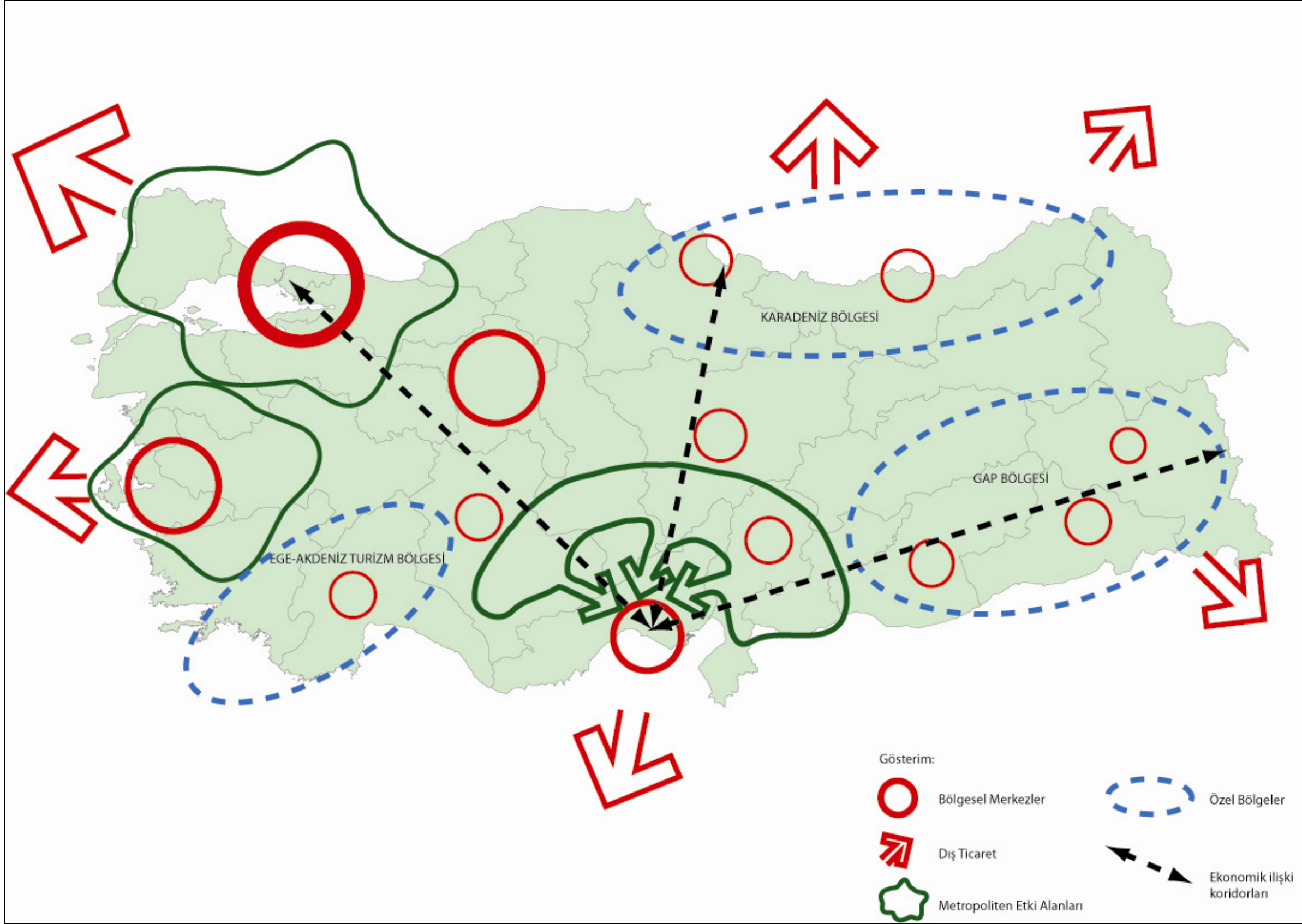
Bu tablo, E-5’e ek olarak son yıllarda gelişen otoyol ile birlikte değerlendirilirse, gelişmede “E-5 etkisi” ya da karayolu ağı etkisi daha da belirgin hale gelecektir. Tekeli, bu bölgesel gelişmişlik dokusunu etkileyecek –Çukurova Bölgesi için de önem arz eden- üç önemli sürece de işaret etmiştir. Bunlardan birincisi kopmuş durumda olan Kafkasya-Ortadoğu ilişkisinin Sovyetler Birliği’nin çözülmesinden sonra yeniden canlanacak olması (bu durum özellikle Doğu Anadolu’yu ticaret yolları bakımından yeniden önemli hale getirecektir); ikincisi Güneydoğu Anadolu sorunu (bugün de kısmen geçerliliğini korumaktadır); en son olarak da GAP’ın Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaratacağı etkidir. Bu süreçler halihazırda Çukurova Bölgesi’nin Türkiye içerisindeki konumunu etkilemiştir ve önümüzdeki dönemde de etkilemeye devam edecektir. Bir yandan, doğu yönündeki ticaret ağının ulaşım olanaklarının iyileşmesi ile birlikte gelişmesi, diğer yandan GAP’ın ilerlemesi ile ortaya çıkan tarımsal üretim artışı Çukurova Bölgesi’nin sanayi ve ticaret merkezi olarak gelişmesinde önemli rol oynayacak gelişmelerdir. Bu süreçlere bölgenin enerji hatlarının kesişim noktasında olması ve artan liman kapasitesi gibi etkenler ilave edildiğinde, bölgenin Türkiye’nin güneyinde bir dış ticaret ve sanayi odağı olması sürecinin önümüzdeki dönemde hızlanacağı söylenebilir.

Bölgenin Türkiye içindeki yeri aşağıdaki kavramsal haritada gösterilmiştir. İller ve Düzey 2 bölgeleri bazında yapılan analizler ve yukarıda da bazı örnekleri verilmiş olan akademik çalışmalar ışığında hiyerarşik sıra ile İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana (Çukurova) metropoliten bölgelerinin bölgesel çekim merkezi olarak ülke içinde odak noktası olduğu

söylenabilir. Çukurova Bölgesi, yakın çevresi için bir çekim merkezi olmakla kalmayıp ana ulaşım bağlantıları sayesinde İstanbul ve Marmara bölgesi, Karadeniz bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'yle de ekonomik ilişkiler kurmuş durumdadır. Ayrıca, önemli bir dış ticaret kapısı olarak da ülke için vazgeçilmez merkezlerden biri olmaktadır.

TR62 Çukurova Bölgesi'nin ülke için önemli bir odak ve pek çok sosyo-ekonomik ilişkinin kesişme noktası olduğu görülmektedir. Ulusal ölçekte alınmış olan kararlar neticesinde önümüzdeki dönemde gerçekleşecek olan ulaşım altyapısı gelişmeleri ve enerji ile ilgili yatırımlar sayesinde bu odak noktası olma özelliklerinin daha da belirginleşmesi öngörülmektedir.

Şekil 7: TR62 Çukurova Bölgesi'nin Türkiye içerisindeki yeri

2.4 Bölgenin Nüfus Projeksiyonu

Bu bölümde Adana ve Mersin illeri için 2008 yılı temel yıl alınarak 5'er yıllık ara ile 2013 ve 2018 yılları için yaş aralıkları ve cinsiyet ayrımına göre nüfus projeksiyonu yapılmıştır. Projeksiyonun amacı nüfusun nicelik ve niteliklerinin incelenerek, TR62 Çukurova Bölgesi ile ilgili demografik açıdan öngörü oluşturulmasının sağlanıp, veri kaynaklarının el verdiği kadar bölgesel aksiyonların nüfusun durumuna göre belirlenmesini sağlamak olmuştur.

TR62 Düzey 2 Bölgesi Adana ve Mersin illeri için nüfus projeksiyonu yapılırken "kuşak-bileşenleri nüfus projeksiyon tekniği" kullanılmıştır. Hesaplamalar yapılırken Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO, 2009) dünya ülkeleri için hazırlamış olduğu "Türkiye Hayat Tabloları"ndan (2006) yararlanılmıştır (EK-10). Bebek doğumlarında ise kadın-erkek cinsiyet ayrıştırması yapılırken ülkesel düzeyde doğumda cinsiyet oranı olarak UNSD'nin (United Nations Statistics Divisions, 2008) Türkiye için belirlemiş olduğu 1,05 erkek/kadın oranı kullanılmıştır. Ayrıca hesaplamalar bölgedeki net göçün ve diğer tüm değişkenlerin 0 olduğu varsayımı altında gerçekleştirilmiştir.

Tablo 10: Adana ili genel nüfus projeksiyonu

Yaş aralığı	2008	2013	2018
0-4	179.673	209.837	214.553
5-9	187.993	174.811	204.159
10-14	196.006	187.621	174.465
15-19	189.163	195.456	187.095
20-24	169.917	188.355	194.622
25-29	182.423	169.100	187.449
30-34	163.275	181.461	168.208
35-39	149.935	162.189	180.254
40-44	134.802	148.517	160.656
45-49	122.686	132.839	146.354
50-54	103.808	119.855	129.773
55-59	81.522	100.004	115.463
60-64	56.770	76.823	94.240
65-69	40.754	51.625	69.861
70-74	28.354	34.807	44.092
75-79	22.818	21.766	26.721
80-84	11.602	14.687	14.010
85+	4.818	7.062	9.223
Toplam	2.026.319	2.176.815	2.321.198

2008 yılı Adana nüfusu temel alınarak 2013 ve 2018 yıllarındaki nüfus büyüklüğü yaş aralıklarına göre tahmin edilmiştir (Tablo 10). Buna göre 2008 yılında 49,62 olan toplam yaş bağımlılık oranının 2013 yılında 47,62, 2018 yılında ise 48,40 olacağı tahmin edilmiştir. Ayrıca genel yaş bağımlılık oranı ayrıştırıldığında, Adana’da 2008 yılında genç yaş bağımlılık oranının %41,62; yaşlı yaş bağımlılık oranının ise %8 olduğu, aynı oranların 2013 yılı için sırasıyla %38,80 ve %8,81 olacağı tahmin edilmiştir. Burada dikkati çeken nokta genç nüfusun bağımlılık oranının azaldığı, yaşlı nüfusun bağımlılık oranının arttığı dolayısıyla nüfusun yaşlanma eğiliminde olduğudur.

Adana’da 2008 yılında çocuk nüfus oranı %27,81; yaşlı nüfus oranı %5,3; faal nüfus oranı ise %66,8’dir. Aynı oranların sırasıyla 2013 yılında ise %26,2; %5,9 ve %67,7 olacağı tahmin edilmiştir.

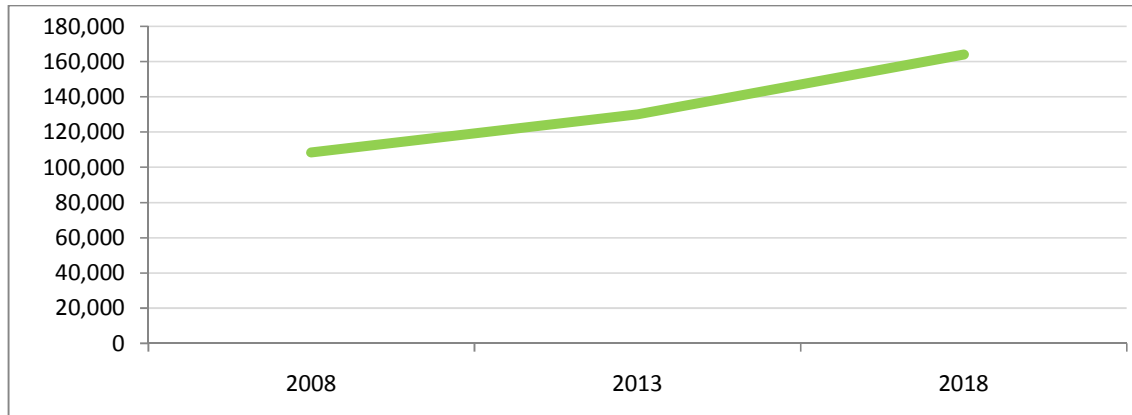
Tablo 11: Adana ili “erkek” nüfus projeksiyonu

Yaş aralığı	2008	2013	2018
0-4	92.289	107.477	109.893
5-9	96.298	89.701	104.464
10-14	100.548	96.071	89.490
15-19	96.441	100.165	95.706
20-24	81.003	95.848	99.550
25-29	91.598	80.459	95.205
30-34	81.263	90.971	79.908
35-39	74.146	80.597	90.225
40-44	67.508	73.297	79.675
45-49	61.116	66.312	72.000
50-54	52.264	59.368	64.416
55-59	40.819	49.844	56.620
60-64	27.045	37.813	46.174
65-69	18.642	23.933	33.462
70-74	12.538	15.331	19.682
75-79	9.877	9.167	11.210
80-84	4.187	5.981	5.552
85+	1.419	2.277	3.321
Toplam	1.009.001	1.084.612	1.156.553

Tablo 12: Adana ili “kadın” nüfus projeksiyonu

Yaş Aralığı	2008	2013	2018
0-4	87.384	102.359	104.660
5-9	91.695	85.108	99.694
10-14	95.458	91.548	84.972
15-19	92.722	95.290	91.387
20-24	88.914	92.504	95.066
25-29	90.825	88.661	92.241
30-34	82.012	90.494	88.339
35-39	75.789	81.598	90.038
40-44	67.294	75.228	80.994
45-49	61.570	66.534	74.379
50-54	51.544	60.499	65.378
55-59	40.703	50.163	58.879
60-64	29.725	38.980	48.040
65-69	22.112	27.654	36.265
70-74	15.816	19.489	24.375
75-79	12.941	12.635	15.569
80-84	7.415	8.725	8.518
85+	3.399	4.851	5.970
Toplam	1.017.318	1.092.320	1.164.764

Adana’da 2008 yılı nüfusuna göre erkek nüfusun toplam nüfus içindeki payı %49,7 olup (net göçün sıfır olduğu varsayımı altında) bu oranın 2013 yılında %49,8 olacağı tahmin edilmektedir. Bölgede kadın ve erkek nüfus paylarında, yıllar içinde büyük bir değişiklik gözlemlenmemiştir (Tablo 11 ve Tablo 12).

Şekil 8: Adana nüfus yaşlı nüfus projeksiyonu 2008-2013-2018

Şekil 8, Adana’da yaşlı nüfusun (65+) yıllar içindeki büyüklüğünü göstermektedir. Buna göre 2008 yılında 108.346 (Tablo 10) iken 2013 yılında %19 oranında artarak 129.947’ye, 2018 yılında %26 oranında artarak 163,907’ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu durum bize Türkiye nüfusunda olduğu gibi yaşlı nüfusun sayısının arttığını yani medyan yaşın (ortanca yaşın) yükseldiğini ve bölge nüfusunun giderek yaşlandığını göstermektedir.

Yaşlanan nüfus ile birlikte bölgenin ihtiyaçları da değişmekte ve giderek artmaktadır. Değişen koşullar ve yaşam tarzı farklı ihtiyaçları da beraberinde getirmektedir.

Adana’da 198 yatak kapasiteli “Adana Huzurevi Yaşlı Bakımevi ve Rehabilitasyon Merkezi” ve 102 yatak kapasiteli “Seyhan Belediyesi Huzurevi” bulunmaktadır (Kaynak: SHÇEK). Bu bağlamda Türkiye genelinde olduğu gibi Adana’da da yaşlı hizmet merkezleri sayılarının ve çalışma alanlarının genişletilmesi gerekmektedir.

TÜİK “aile yapısı araştırması” anket çalışmasında 60 yaşından küçük bireylerin yaşlılığıyla ilgili yaşam tercihi incelendiğinde %55’i çocuklarının yanında kalmak isterken, %17,8’i evinde bakım hizmeti almak istediğini, %9,3’ü ise huzurevinde kalmak istediğini belirtmiştir.

Buna göre Adana ili için çok genel bir hesaplama yapılırsa, 2008 yılında huzurevinde yaşamak isteyen yaşlı sayısı 10.076 iken bu sayının 2013 yılında 12.085 olacağı tahmin edilmektedir. Günümüzdeki huzurevi sayı ve kapasitelerine bakıldığında bu konuda büyük ve önemli bir eksikliğin olduğu görülmektedir.

Eğitim konusunda ise Adana’da eğitim çağındaki 5-24 yaş grubu incelendiğinde, 2008 yılında genel nüfus içindeki büyüklüğü 743.079 olan grubun 2013 yılında 746.243’e yükseleceği tahmin edilmiştir. Ancak burada dikkat çeken nokta 5-24 yaş grubundaki nüfusun genel nüfus içindeki payının %36,67’den, 2013 yılında %32,75’e düşeceği yönündeki tahmindir.

Adana’da 2008-2009 eğitim yılı verilerine göre öğretmen başına düşen öğrenci sayısı okul öncesi eğitimde 29, ilköğretimde 25 ve genel, mesleki ve teknik ortaöğretimde yaklaşık 22’dir. Dünya standartlarında öğretmen başına düşen ideal öğrenci sayısının 20 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, önümüzdeki yıllarda 5-24 yaş grubunun sayısının artmasıyla birlikte öğretmen sayısının arttırılması gerekliliğinin kaçınılmaz olduğu görülmektedir.

Buradan hareketle mevcut olması gereken öğretmen sayılarının tahmini iki türlü yapılabilir. (Hesaplamalarda tayinler ve emeklilikler sıfır kabul edilmiştir.)

- ✓ Adana’da okul öncesi ve ilköğretimde eğitim gören öğrenci sayısı %90,69 net okullaşma oranıyla 2008-2009 eğitim-öğretim yılında 343.932 ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 25’tir. 2013 yılındaki öğrenci sayısı 365.672 olarak tahmin edilmiştir. (Okul öncesi ve ilköğretim yaş grubu ayrıştırılamadığından birlikte değerlendirilmiştir {5-9 ve 10-14 yaş grupları}) Mevcut durum 5 yıllık zaman dilimi içinde korunarak; buradan okullaşma oranının %100 kabul edilmesi halinde, 2013 yılına kadar okul öncesi ve ilköğretimdeki mevcut öğretmen sayısının 1.173 adet daha arttırılması gerektiği tahmin edilebilir.
- ✓ Genel, mesleki ve teknik ortaöğretimde ise Adana’da 2008-2009 eğitim yılı 15-19 yaş grubu incelendiğinde ortaöğretimde net okullaşma oranının %62,22 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılında öğretmen başına düşen öğrenci sayısının yaklaşık 22 olduğu görülmüştür. Buna göre %100 okullaşma oranıyla, mevcut durumun 5 yıllık dönem içinde korunabilmesi için, ortaöğretimde 3.052 adet öğretmen ihtiyacı olacağı tahmin edilebilir.

Tablo 13: Mersin ili genel nüfus projeksiyonu

Yaş aralığı	2008	2013	2018
0-4	128.401	138.999	141.744
5-9	139.286	124.926	135.238
10-14	150.028	139.010	124.679
15-19	144.803	149.607	138.621
20-24	127.950	144.184	148.968
25-29	137.022	127.334	143.491
30-34	128.411	136.299	126.663
35-39	123.568	127.557	135.393
40-44	114.888	122.399	126.351
45-49	103.060	113.215	120.617
50-54	86.571	100.681	110.602
55-59	66.540	83.398	96.992
60-64	50.439	62.705	78.592
65-69	37.278	45.867	57.022
70-74	27.008	31.838	39.175
75-79	21.931	20.733	24.441
80-84	11.154	14.116	13.345
85+	4.570	6.771	8.860
Toplam	1.602.908	1.689.639	1.770.794

Mersin ilinin 2013 ve 2018 yıllarındaki nüfusları TÜİK 2008, ADNKS nüfus bilgilerinden yararlanılarak tahmin edilmiştir (Tablo 13). Buna göre 2008 yılında 1.602.908 olan Mersin ili nüfusunun 2013 yılında %5,41’lik artışla 1.689.639 olacağı tahmin edilmiştir.

Mersin ilinde 2008 yılında %47,97 olan toplam yaş bağımlılık oranının, 2013 yılında %44,73’e düşeceği, %9,41 olan yaşlı yaş bağımlılık oranının %10,22’ye yükseleceği ve %38,56 olan genç yaş bağımlılık oranının %34,51’e düşeceği tahmin edilmiştir. Bu oranlar genel anlamda incelendiğinde 5 yıllık dönemde yaş bağımlılık oranının düştüğünü bağımlı genç nüfusun azaldığı, bağımlı yaşlı nüfusun ise arttığı anlaşılmaktadır.

Mersin’de 2008 yılında çocuk nüfus oranı %26,05; yaşlı nüfus oranı %6,35; faal nüfus oranı ise %67,58’dir. Aynı oranların 2013 yılında sırasıyla %23,8; %7 ve %69 olacağı tahmin edilmiştir.

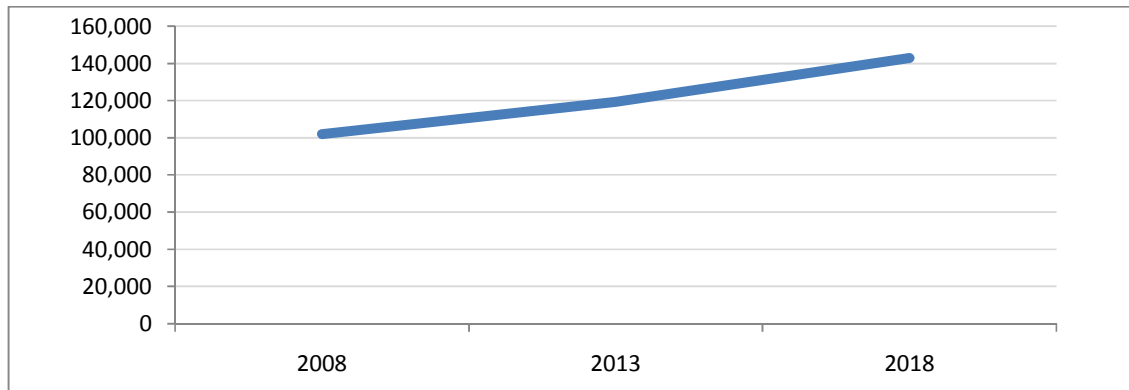
Tablo 14: Mersin ili “erkek” nüfus projeksiyonu

Yaş aralığı	2008	2013	2018
0-4	65.961	71.194	72.600
5-9	71.554	64.111	69.198
10-14	76.764	71.385	63.960
15-19	73.776	76.471	71.114
20-24	60.766	73.323	76.002
25-29	68.223	60.358	72.830
30-34	63.623	67.756	59.945
35-39	60.879	63.101	67.201
40-44	57.269	60.182	62.379
45-49	51.265	56.255	59.117
50-54	43.326	49.799	54.646
55-59	33.035	41.320	47.493
60-64	24.368	30.602	38.277
65-69	17.688	21.564	27.081
70-74	12.579	14.546	17.734
75-79	9.945	9.197	10.636
80-84	4.370	6.022	5.570
85+	1.520	2.387	3.370
Toplam	796.911	839.573	879.153

Tablo 15: Mersin ili “kadın” nüfus projeksiyonu

Yaş Aralığı	2008	2013	2018
0-4	62.440	67.804	69.143
5-9	67.732	60.814	66.038
10-14	73.264	67.623	60.716
15-19	71.027	73.135	67.504
20-24	67.184	70.860	72.963
25-29	68.799	66.993	70.658
30-34	64.788	68.548	66.749
35-39	62.689	64.461	68.203
40-44	57.619	62.225	63.984
45-49	51.795	56.968	61.523
50-54	43.245	50.894	55.978
55-59	33.505	42.086	49.531
60-64	26.071	32.086	40.305
65-69	19.590	24.255	29.852
70-74	14.429	17.266	21.378
75-79	11.986	11.527	13.794
80-84	6.784	8.081	7.771
85+	3.050	4.419	5.507
Toplam	805.997	850.045	891.597

2008 yılında Mersin ili genel cinsiyet oranı (toplam nüfus içindeki erkek nüfus oranı) %49,71 olup, 2013 yılında bu oranın %49,68 civarında seyredeceği tahmin edilmiştir. Adana ilinde olduğu gibi Mersin ilinde de 2008 ile 2013 yıllarında kadın-erkek oranları bakımından büyük bir farklılık gözlemlenmemiştir (Tablo 14 ve Tablo 15).

Şekil 9: Mersin nüfus yaşlı nüfus projeksiyonu 2008-2013-2018

TÜİK adrese dayalı nüfus kayıt sistemine (ADNKS) göre 2008 yılında Mersin’de yaşayan 65+ nüfusu 101.941’dir (Tablo 13). Şekil 9, 2008 yılını temel yıl olarak, Mersin ili tahmin edilen yaşlı nüfusun durumunu göstermiştir. Buna göre Adana ilinde olduğu gibi Mersin ilinde de yaşlı nüfus (65+) miktarının artacağı tahmin edilmektedir. Mersin’de 2008 yılında 101.941 olan yaşlı nüfusun %17,05’lik artışla 2013 yılında 119.325’e, 2018 yılında ise %19,70’lik artışla 142.843’e ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Mersin’de 88 yatak kapasiteli Mersin Erdemli Huzurevi (Kaynak:SHÇEK) ve toplam 275 yatak kapasiteli olmak üzere 7 adet özel huzurevi bulunmaktadır. Artan yaşlı nüfusla birlikte Mersin’de yaşlı bakımevi ve huzurevi kapasitesinin yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca Adana’da olduğu gibi Mersin ili için de çok genel bir hesaplama yapılırsa, 2008 yılında huzurevinde yaşamak isteyen yaşlı sayısı 9.480 iken bu sayının 2013 yılında 11.097 kişi olacağı tahmin edilmektedir. Artan yaşlı nüfusla birlikte Mersin’de de yaşlı bakımevi ve huzurevi kapasitesinin yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Eğitim çağındaki nüfus (5-24 yaş grubu) büyüklükleri incelendiğinde ise bu sayının 2008 yılında 562.067 olduğu ve 2013 yılı için yapılan projeksiyonda 557.727’ye düşeceği, böylelikle hem miktar olarak hem de tüm nüfus içinde oran olarak düşeceği tahmin edilmiştir. Yani eğitim çağındaki nüfusun genel nüfus içindeki payı 2008 yılında %35,06 iken, bu oranın 2013 yılında %33’e düşeceği öngörülmüştür.

Mersin’de 2008-2009 yılı eğitim ve öğretim gören öğrenci sayılarına göre öğretmen başına düşen öğrenci sayısı okul öncesi eğitimde 23, ilköğretimde 22 ve genel, mesleki ve teknik ortaöğretimde 17’dir. Mersin ilinde öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının Adana iline göre daha düşük olduğu dikkati çekmektedir. Dünya standartları ile karşılaştırıldığında okul öncesi ve ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısının standart ortalamanın biraz üzerinde olduğu görülmektedir.

Buradan mevcut olması gereken öğretmen sayılarının tahmini yapılacak olursa;

- ✓ Mersin’de okul öncesi ve ilköğretimde eğitim gören öğrenci sayısı %93,81 net okullaşma oranıyla 2008-2009 eğitim ve öğretim yılında 287.348 ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 22’dir. 2013 yılındaki öğrenci sayısı Mersin ili için 263.936 olarak tahmin edilmiştir. (Okul öncesi ve ilköğretim yaş grubu

ayrıştırılmadığından birlikte değerlendirilmiştir {5-9 ve 10-14 yaş grupları})
İdeal olan öğretmen başına 20 öğrenci düşmesi; okullaşma oranının %100 kabul edilmesi halinde, 2013 yılına kadar okul öncesi ve ilköğretimdeki mevcut öğretmen sayısının 1.103 adet daha artırılması gerektiği tahmin edilebilir.

- ✓ Ayrıca Mersin’de mevcut durum 5 yıllık zaman dilimi içinde korunarak (Okul öncesi ve ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 2008-2009 eğitim ve öğretim yılında 22 idi.) okullaşma oranının %100 kabul edilmesi halinde, 2013 yılına kadar okul öncesi ve ilköğretimdeki mevcut öğretmen sayısının arttırılmasına gerek olmadığı tahmin edilebilir.
- ✓ Genel, mesleki ve teknik ortaöğretimde ise Mersin’de 2008 yılında 15-19 yaş grubu incelendiğinde ortaöğretimde net okullaşma oranının %63,98 ve 2008-2009 eğitim öğretim yılında öğretmen başına düşen öğrenci sayısının yaklaşık 17 olduğu görülmüştür. Buna göre %100 okullaşma oranıyla, 5 yıllık dönem içinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısının 20’yi geçmemesi için, 2013 yılında ortaöğretimde 2.235 adet öğretmen ihtiyacı olacağı tahmin edilebilir.

TR62 Çukurova Bölgesi Adana ve Mersin illeri için yapılan 2008-2013-2018 nüfus projeksiyonunda, genel olarak bölge nüfusunun arttığı, genç nüfusun azalma eğiliminde ve yaşlı nüfusun artma eğiliminde olduğu gözlemlenmiştir. Bölgede kadın-erkek nüfus oranlarında ise önemli bir oran farkı olmamıştır.

Tablo 16’daki değerler, **diğer tüm değişkenlerin sıfır olduğu varsayımı altında** ve kuşak bileşenleri nüfus projeksiyon tekniği ile elde edilen 2013 yılı 15 yaş ve 15+ yaştaki nüfus ile TÜİK 2008 Düzey 2’ye göre işgücü istatistikleri sonuçları kullanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 16: TR62 Çukurova Bölgesi olası işsizlik oranlarına göre istihdam edilmesi gereken kişi sayısı

İşsizlik oranı (%)	2008-2013 istihdam edilmesi gereken kişi sayısı	Yıllık istihdam edilmesi gereken kişi sayısı
22	29.904-70.952	5.980-14.190
18	82.617-125.770	16.523-25.054
15	122.252-166.884	24.450-33.376
12	161.686-207.997	32.337-41.599
10	188.043-235.406	37.608-47.081

TÜİK 2008 işgücü istatistiklerine göre, TR62 (Adana, Mersin) Bölgesi iş gücüne katılma oranı 47,4; istihdam sayısı 998.000 ve 2009 işsizlik oranı %22'dir.

Bu noktadan hareketle, 2013 yılına kadar artacak olan tahmini işgücü nüfusu dikkate alınarak, işsizlik oranının 2008 yılındaki %22'lik oranını koruyabilmesi için 5 yıllık dönem içerisinde 29.904 ila 70.952 arasında kişinin istihdam edilmesi gerektiği tahmin edilmiştir. Aynı şekilde bölgedeki işsizlik oranının %10'a düşürülmesi hedeflendiğinde ise, 5 yıllık dönemde istihdam edilmesi gereken kişi sayısının 188.043 ila 235.406 arasında olacağı öngörülmüştür.

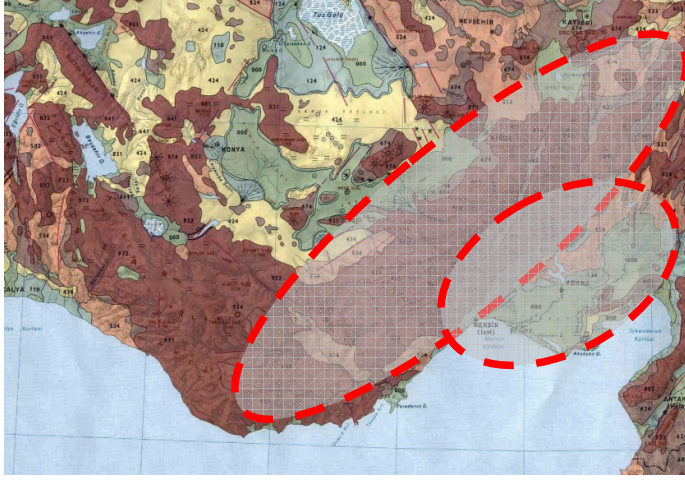
3 ÇUKUROVA BÖLGESİ BÖLGE İÇİ DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Mevcut Durum Analizi'nde yapılan çalışmalarda Çukurova Bölgesi içindeki sosyo-ekonomik seviyenin eşit olmadığı tesbitleri yapılmıştı. Bölge içi gelişmişlik farklarının bölgenin gelişmesinde göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Bölge, sosyo-ekonomik olarak kalkınırken bu kalkınmanın bölgenin geneline mümkün olan en dengeli biçimde yayılmasını sağlamak için bölgedeki mevcut gelişmişlik farklarının doğru tesbit edilmesi gerekmektedir.

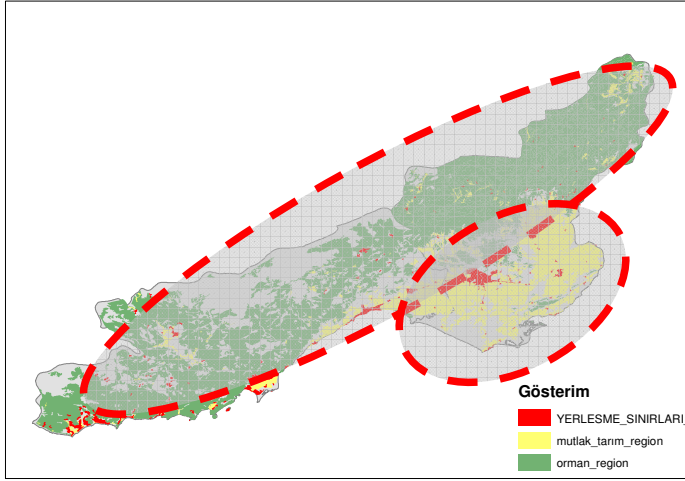
Bu amaçla, bu bölümde farklı coğrafi, sosyo-ekonomik ve benzer kriterlere göre bölge içindeki yapılanma çözümlenmeye çalışılacaktır. Bunun için öncelikle mevcut durum analizinde bölge içi verileri gösteren haritalar üzerinden, bölge içindeki alt bölgeler tesbit edilmeye çalışılacak, daha sonra ilçe bazında kümeleme analizi ile ilçelerin hangi alt bölge başlıklarında kümelendiği istatistiksel olarak analiz edilecek, bu çalışmalar ışığında nihai olarak bölgedeki alt bölgeler tesbit edilecektir. Bundan sonraki aşamada ise her bir alt bölgenin karakterini ortaya koyacak detaylı analizler yapılacaktır. Bu analizlerin içerisinde bölgede gerçekleştirilen “Alt Bölge Çalıştayları”ndan elde edilen alt bölgelerin sorunları da yer alacaktır. Nihai olarak bölge içi durum değerlendirmesi yapılacaktır.

3.1 Bölge İçi Mekansal Değerlendirme

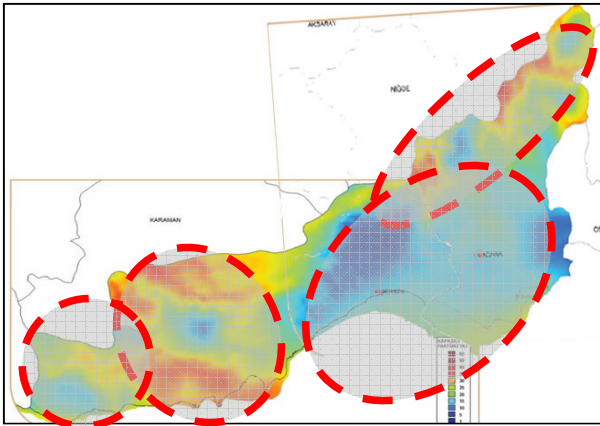
Şekil 10: Bölgenin jeomorfolojik yapısı

Şekil 11: Bölgedeki arazi kullanımı

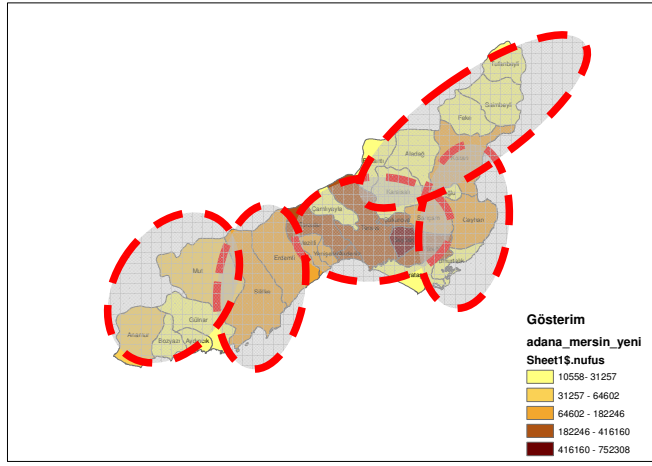
Şekil 12: Bölgenin güneş enerjisi potansiyeli

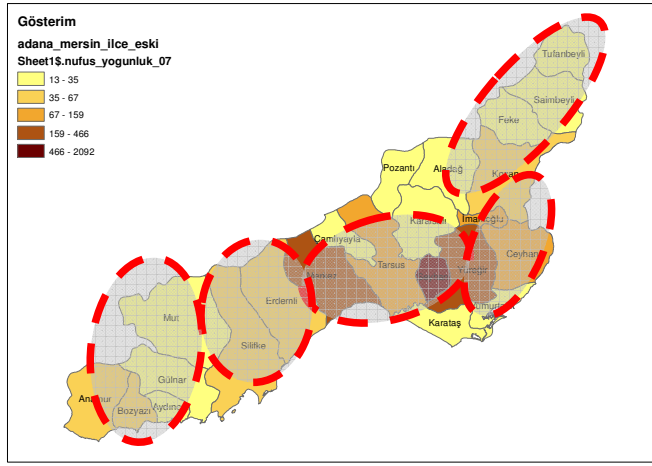
Bölge jeomorfolojik olarak ve arazi kullanımı olarak incelendiğinde birbirine örtüşen iki ayrı alt bölge olarak ortaya çıkmaktadır. Bölgenin güneybatı-kuzeydoğu istikametinde dağlık alanların baskın olduğu, bu alanların da genelde ormanlık arazilerden oluştuğu görülmektedir. Güneydoğusunda yer alan kesim ise ovalık bölümdür. Bu yapı genel olarak diğer tüm bölümlenmelerin temelini oluşturmaktadır. Coğrafi yapı, her türlü faaliyetin yapılanmasında kritik rol oynamaktadır.

Güneş enerjisi potansiyeli bakımından bölge dağlık kesimlerde yüksek değerler alırken, düzlük kesimde düşük değerler ortaya çıkmaktadır.

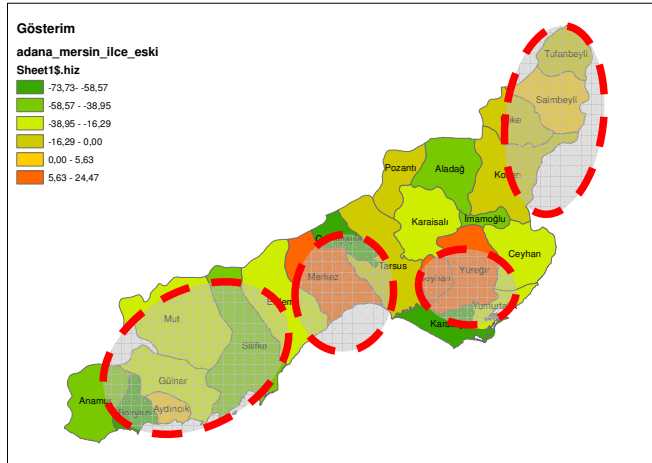
Şekil 13: Bölgedeki nüfus

Şekil 14: Bölgedeki nüfus yoğunluğu

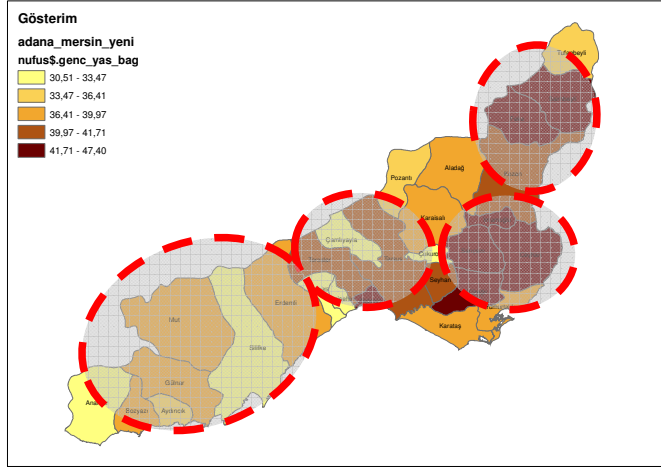
Şekil 15: Bölgedeki nüfus artış hızı

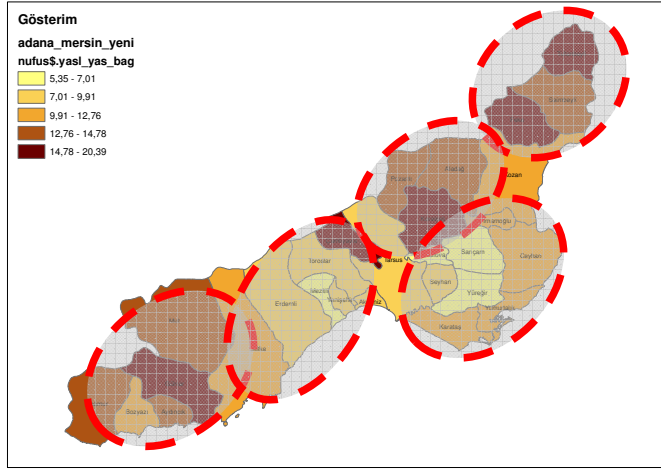
Bölge içindeki ilçeler nüfus büyüklüklerine göre gruplandığında Mersin merkezi ile Adana merkezi arasında kalan ilçelerin oluşturduğu bölüm, bölge nüfusunun en fazla olduğu kısımdır. Bu kısmın batı ve doğusunda yer alan ve en yakın olan ilçeler ikinci grupta yer almaktadır (Batıda Silifke ve Erdemli doğuda Ceyhan ve Kozan). Bölgenin kuzeydoğusundaki dağlık kesim ilçeleri (Karaisalı, Pozantı, Aladağ, Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli) düşük nüfuslu ilçeler olarak ayrı bir bölüm oluşturmaktadır. Bölgenin en batısında ise kısmen düşük kısmen de orta büyüklükte nüfusa sahip olan bir başka alt bölge göze çarpmaktadır (Anamur, Gülnar, Mut, Bozyazı, Aydıncık). Nüfus yoğunluğunda da bazı tali farklılıklar haricinde benzer bölge içi gruplamalar olduğu görülmektedir.

Nüfus artış hızları incelendiğinde ise merkez ilçeler haricinde bölge genelinde nüfusta azalma eğilimi olduğu görülmektedir. Bu azalma özellikle kuzeydoğu ilçeleri ile batıdaki ilçe gruplarında göze çarpmaktadır. Nüfus artışı bakımından bölgede metropoliten alan haricinde alternatif çekim merkezlerinin henüz oluşmadığı gözlenmektedir.

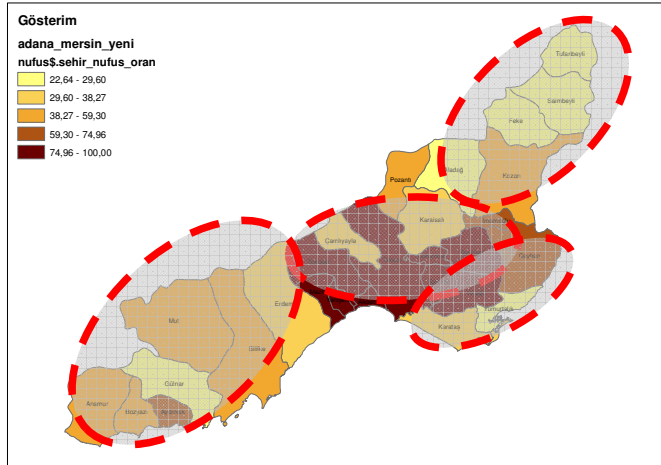
Şekil 16: Bölgedeki genç yaş bağımlılık oranı

Şekil 17: Bölgedeki yaşlı yaş bağımlılık oranı

Şekil 18: Bölgede şehirde yaşayan nüfus oranı

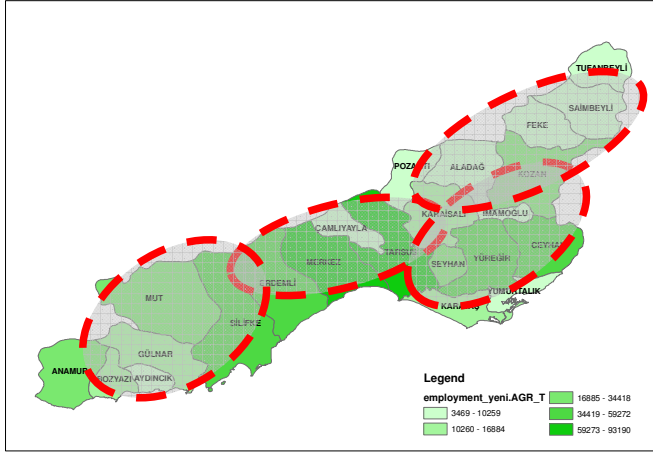

Genç yaş bağımlılık oranında batıdan doğuya doğru bir artış olduğu görülmektedir. Mersin Merkez batısında kalan ilçeler düşük yaş bağımlılık oranları; Mersin Merkez, Adana Merkez ve Ceyhan ilçeleri yüksek yaş bağımlılık oranları ve kuzeydoğudaki ilçeler yüksek yaş bağımlılık oranlarına sahip alt bölümlenmeler olarak göze çarpmaktadır.

Yaşlı nüfus yaş bağımlılığı açısından, en batıda yer alan Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülnar ve Mut ilçelerinden oluşan alt bölge orta-yüksek bağımlılık değerleri almaktadır. Erdemli, Silifke, Mersin Merkez ve Tarsus düşük bağımlılık oranı; Adana Merkez, Karataş, Yumurtalık, Ceyhan, Kozan, İmamoğlu düşük bağımlılık oranı; Aladağ, Pozantı, Karaisalı orta-yüksek bağımlılık oranı; Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli ise yüksek bağımlılık oranı almaktadır.

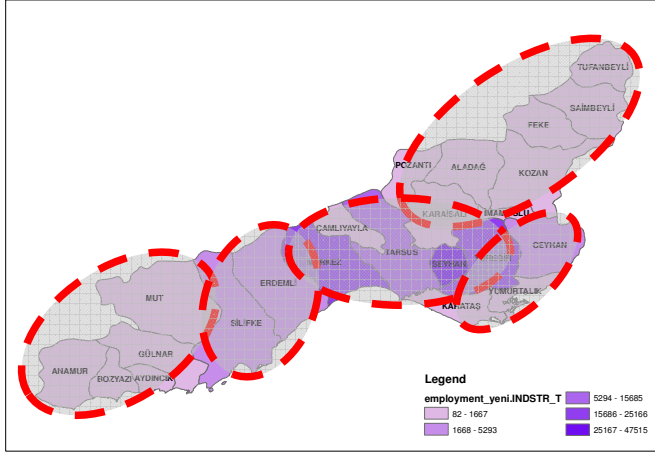
İlçelerin şehirli nüfusu incelendiğinde, batıda Mersin Merkez'e kadar yer alan ilçelerin düşük-orta şehir nüfus oranlarına, Mersin Merkez-Ceyhan arasındaki ilçelerin yüksek şehirleşme oranlarına, Adana'nın kuzey ve güneyindeki diğer ilçelerin ise düşük ve orta kentleşme oranlarına sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 19: Bölgedeki tarım sektörü istihdamı

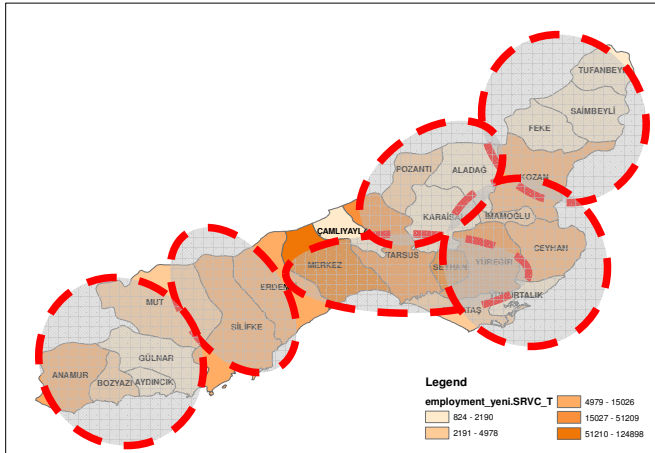
Tarım sektöründeki istihdam oranları açısından bakıldığında bölgede dağlık kesimlerdeki ilçelerin bir grup, ovalık ve seracılığın yaygın olduğu ilçelerin ayrı gruplar olarak ayrıştığı görülmektedir.

Şekil 20: Bölgedeki sanayi sektörü istihdamı

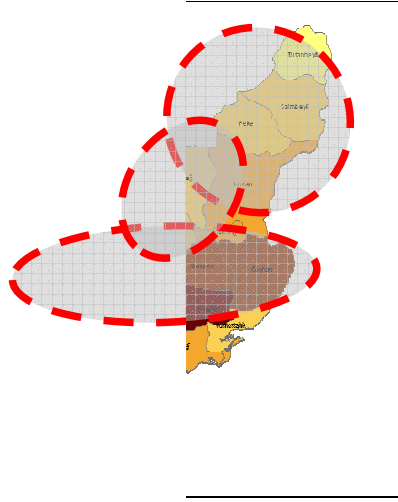
Sanayi istihdamında da metropoliten bölgeyi (Mersin Merkez, Tarsus, Adana Merkez, Ceyhan), Silifke ve Erdemli ilçeleri takip etmekte, batıda ve kuzeyde yer alan ilçeler en düşük değerlere sahip olarak gruplanmaktadır.

Şekil 21: Bölgedeki hizmetler sektörü istihdamı

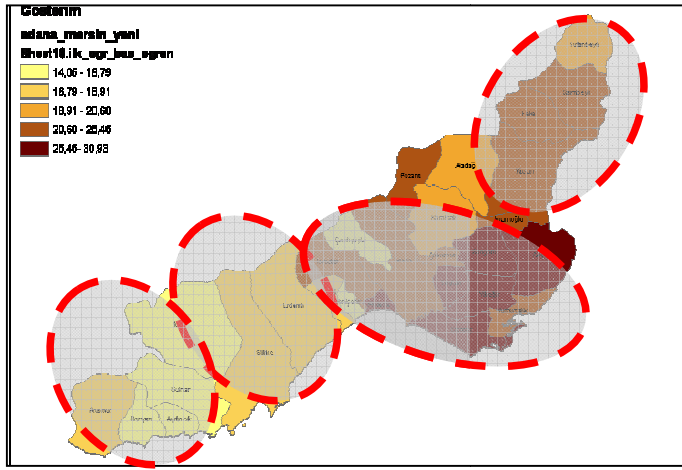

Hizmetler sektöründeki istihdamın bölge içi dağılımında metropoliten bölge yüksek değerler alan bir grup olarak öne çıkmakta, Erdemli-Silifke bölgesi ile Kozan, Ceyhan, Yumurtalık ve Karataş ilçelerinden oluşan bölge bir alt kademe bölge olarak öne çıkmaktadır. Batıda Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülnar, Mut ilçeleri orta-düşük değer grubunda, Adana'nın kuzeyindeki iki grup ilçe ise düşük değer grubunda yer almaktadır.

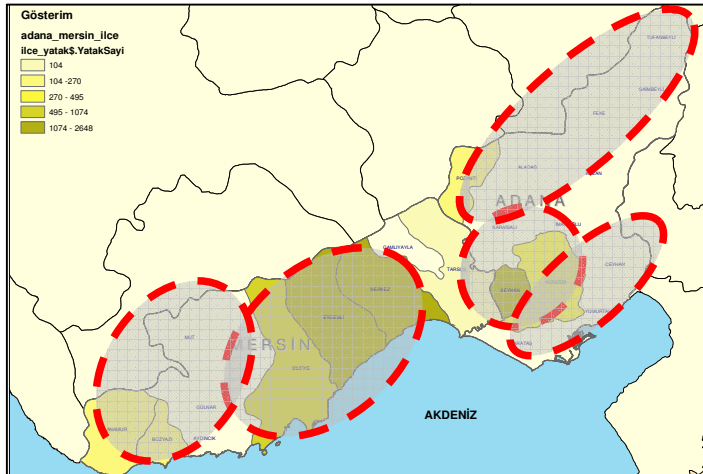
düşen öğrenci sayısı

Şekil 23: Bölgede ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı

Şekil 24: Bölgedeki yatak sayısı

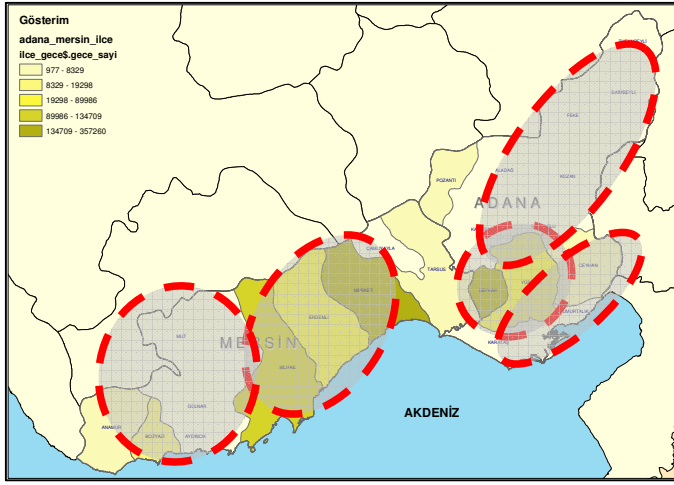

düşen öğrenci
metropoliten alan
kabul edilebilir
Metropoliten
erde ise sayı
n uzaklaştıkça

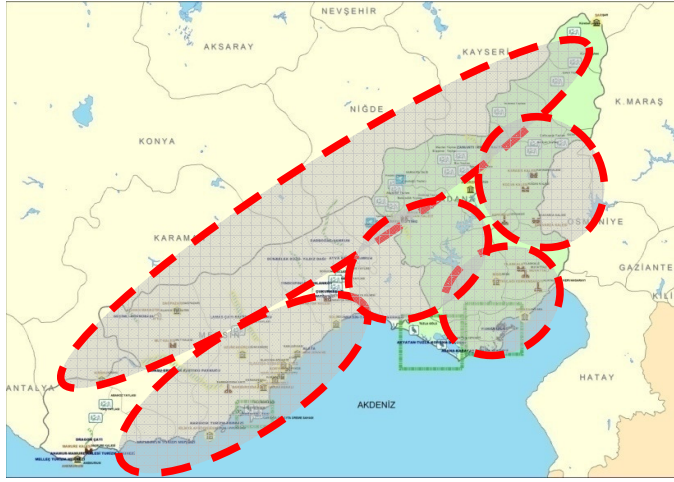
a düşen öğrenci
çe içi farklılıklar
ölgenin en batı
düşük olduğu,
lçelerinde orta
en alan ve
ydoğu kesimde
zeyde olduğu

ellerin yatak
dirildiğinde en
-orta düzeyde,
ersin Merkez'in
Merkez'in orta
lgelerin ise çok
görölmektedir.

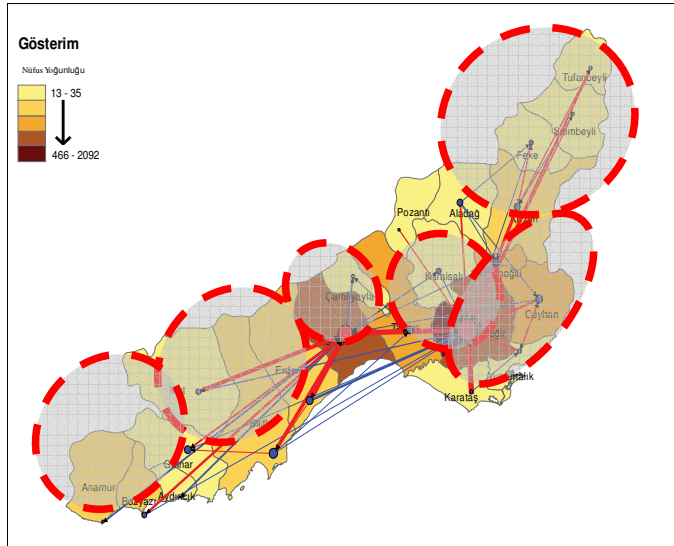
Şekil 25: Bölgedeki geceleme sayısı

Şekil 26: Bölgedeki turizm potansiyelleri

Şekil 27: Bölgedeki kurumsal ilişki ağı

Geceleme sayıları bakımından da yatak sayılarına benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bu iki haritada bölgede keskin ayrımlara sahip 4-5 bölge alt bölge olarak göze çarpmaktadır.

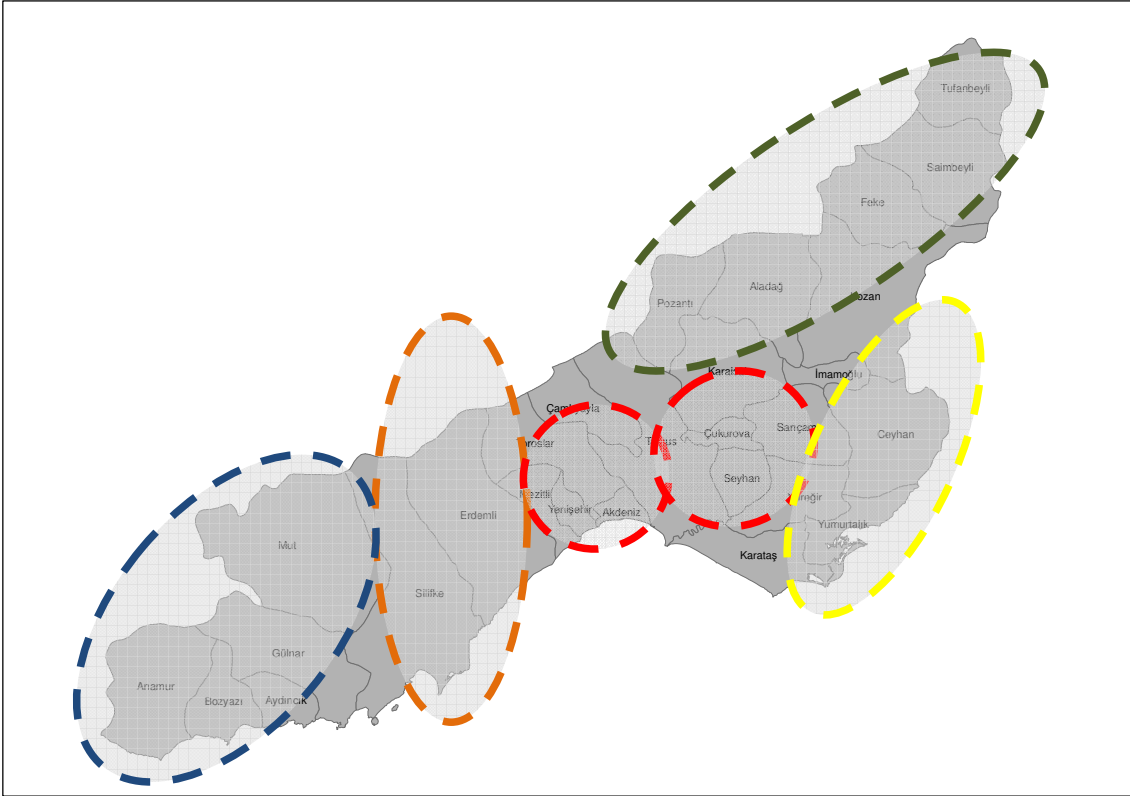
Bölge turistik potansiyel açısından dağlık kesimler, kıyı kesimleri, orta kesimler ve metropoliten alan olmak üzere 4 alt bölgede değerlendirilebilir.

Bölgedeki kurumsal ilişkiler analizinin sonucu olarak kurulan ortak ilişkiler temel alındığında bölge 6 alt bölgeye ayrılmaktadır. Anamur, Bozyazı ve Aydıncık ilçeleri; Erdemli ve Silifke ilçeleri; Mersin Merkez; Adana Merkez; Ceyhan, Yumurtalık ve Karataş ilçeleri; Kozan, Aladağ, Feke, Saimbeyli ve Tufanbeyli ilçeleri ilişki ağları açısından alt bölgeler olarak değerlendirilebilir.

3.2 Bölge İçi Mekansal Değerlendirme Sonucu

Yukarıdaki mekansal analizlerde gerçekleştirilen bölge içi gruplamalar Şekil 28’te özetlenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede en batıda Anamur, Bozyazı, Aydıncık, Gülnar ve Mut ilçelerinden oluşan bir alt bölge ile Erdemli ve Silifke ilçelerinden oluşan ikinci bir alt bölge göze çarpmaktadır. Mersin merkez ilçeleri, Tarsus ve Adana merkez ilçeleri metropoliten karakterleriyle diğer tüm alt bölgelerden ayrılan bir niteliğe sahip bir alt bölge olarak öne çıkmaktadır. Mersin ve Adana’nın kuzeyinde yer alan Çamlıyayla, Pozantı, Aladağ, Karaisalı, Kozan, Feke, Saimbeyli ve Tufanbeyli dağlık kesimde yer alan ilçeler olarak bir grup oluşturmaktadırlar. İmamoğlu, Ceyhan, Karataş ve Yumurtalık ilçeleri ovalık kesimde yer alan ilçeler olarak 5. ve son alt bölge olarak göze çarpmaktadır.

Şekil 28: TR 62 Çukurova Bölgesi’nde mekansal değerlendirme sonucunda ortaya çıkan alt bölgeler

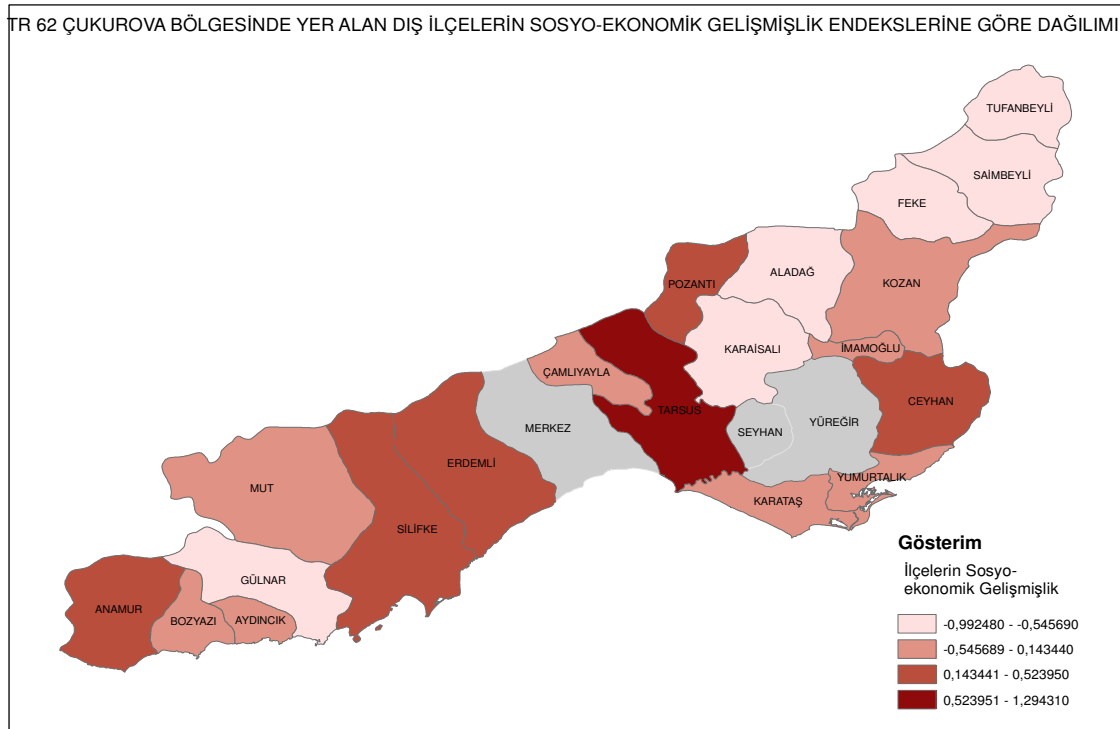
Bu bölümde yapılan çalışmalar sadece mekansal olarak ve gözleme dayalı gruplamalara dayanmaktadır. Bu gruplamaları, niceliksel açıdan da değerlendirmek için “kümeleme” analizlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla, bir sonraki bölümde ilçeler

istatistiksel yöntemle sosyo-ekonomik karakterlerinin benzerliklerine göre gruplanmaya çalışılacaktır.

3.3 Kümeleme Analizi

Adana ve Mersin illeri hem coğrafi hem de sosyo-ekonomik açıdan birbirleri arasında farklı özellikler gösterdikleri gibi ilçeler de kendi aralarında farklı profillere sahiptir. Bu çalışmada çok değişkenli istatistik tekniklerinden “K-ortalama kümeleme analizi tekniği” (EK-1) kullanılarak Adana ve Mersin ilçelerinin merkez ilçeleri dahil edilmeyerek dış ilçelerin kendi aralarındaki sınıflamalarına bakılmıştır. Bu ilçeler, “metropoliten alan” olarak iki ayrı alt bölge olarak kabul edilmiştir.

Şekil 29: TR62 Bölgesi’nde yer alan dış ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endekslerine göre dağılımı

Çalışmaya Adana ilinin Kozan, Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli, İmamaoğlu, Ceyhan, Yumurtalık, Karataş, Pozantı, Aladağ, Karaisalı ilçeleri ve Mersin ilinin Tarsus, Çamlıyayla, Silifke, Erdemli, Mut, Gülnar, Anamur, Bozyazı, Aydıncık ilçeleri dahil edilmiştir.

3.3.1 Adana İlçeleri K-Ortalama Kümeleme Tekniği Analiz Sonuçları

Verilere K-Ortalama kümeleme tekniği uygulandığında çeşitli küme sayılarına göre aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

2 Küme için:

Tablo 17: Küme üyeliği

Eleman no	X1	Küme	Uzaklık
1	1	1	23,112
2	2	2	51,043
3	3	2	41,915
4	4	2	7,843
5	5	1	71,885
6	6	1	44,501
7	7	1	53,97
8	8	1	57,261
9	9	2	20,732
10	10	2	9,609
11	11	2	72,637

Tablo 18: Her bir kümede yer alan elemanlar

Küme	1	5
	2	6
Geçerli	11	
Kayıp	0	

Küme 1: {Kozan, İmamoğlu, Ceyhan, Yumurtalık, Karataş}

Küme 2: {Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli, Pozantı, Aladağ, Karaisalı}

3 Küme için:

Tablo 19: Küme Üyeliği

Eleman no	X1	Küme	Uzaklık
1	1	1	49,343
2	2	1	29,961
3	3	1	41,582
4	4	3	16,964
5	5	2	19,082
6	6	2	19,082
7	7	1	10,987
8	8	1	39,472
9	9	3	18,8
10	10	3	24,373
11	11	3	50,062

Tablo 20: Her bir kümede yer alan elemanlar

Küme	1	5
	2	2
	3	4
Geçerli	11	
Kayıp	0	

Küme 1: {Kozan, Feke, Saimbeyli, Yumurtalık, Karataş}

Küme 2: {Ceyhan, İmamoğlu}

Küme 3: {Tufanbeyli, Pozantı, Aladağ, Karaisalı}

4 Küme için:

Tablo 21: Küme üyeliği

Eleman no	X1	Küme	Uzaklık
1	1	1	29,941
2	2	4	36,66
3	3	4	28,297
4	4	4	21,556
5	5	2	19,082
6	6	2	19,082
7	7	1	29,483
8	8	1	26,082
9	9	4	31,019
10	10	4	17,864
11	11	3	0

Tablo 22: Her bir kümede yer alan elemanlar

Küme	1	3
	2	2
	3	1
	4	5
Geçerli		11
Kayıp		0

Küme 1: {Kozan, Yumurtalık, Karataş}

Küme 2: {Ceyhan, İmamoğlu}

Küme 3: {Karaisalı}

Küme 4:{Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli, Pozantı, Aladağ}

Adana ilçeleri için K-Ortalama kümeleme tekniğinin sonuçları incelendiğinde küme sayısı ne olursa olsun “Tufanbeyli, Pozantı, Aladağ” , “Ceyhan, İmamoğlu” ve “Kozan, Yumurtalık, Karataş” ilçelerinin aynı kümelerde yer aldıkları görülüyor.

3.3.2 Mersin İlçeleri K-Ortalama Kümeleme Tekniği Analiz Sonuçları

Verilere K-Ortalama tekniği uygulandığında çeşitli küme sayılarına göre aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

2 Küme için:

Tablo 23: Küme üyeliği

Eleman no	X1	Küme	Uzaklık
1	1	1	0
2	2	2	34,306
3	3	2	20,721
4	4	2	28,724
5	5	2	19,63
6	6	2	36,481
7	7	2	31,86
8	8	2	42,997
9	9	2	34,99

Tablo 24: Her bir kümede yer alan elemanlar

Küme	1	1
	2	8
Geçerli		9
Kayıp		0

Küme 1:{Tarsus}

Küme 2:{Diğer tüm ilçeler}

3 Küme için:

Tablo 25: Küme üyeliği

Eleman no	X1	Küme	Uzaklık
1	1	1	0
2	2	2	26,296
3	3	2	24,901
4	4	3	18,795
5	5	2	9,322
6	6	2	35,544
7	7	2	33,322
8	8	3	18,795
9	9	2	33,674

Tablo 26: Her bir kümede yer alan elemanlar

Küme	1	1
	2	6
	3	2
Geçerli		9
Kayıp		0

Küme 1: {Tarsus}

Küme 2: {Çamlıyayla, Silifke, Mut, Gülnar, Anamur, Aydıncık}

Küme 3: {Erdemli, Bozyazı}

4 Küme için:

Tablo 27: Küme üyeliği

Eleman no	X1	Küme	Uzaklık
1	1	1	0
2	2	3	28,219
3	3	3	13,89
4	4	4	18,795
5	5	2	18,557
6	6	2	23,196
7	7	3	18,034
8	8	4	18,795
9	9	2	22,236

Tablo 28: Her bir kümede yer alan elemanlar

Küme	1	1
	2	3
	3	3
	4	2
Geçerli		9
Kayıp		0

Küme 1: {Tarsus}

Küme 2: {Mut, Gülnar, Aydıncık}

Küme 3: {Çamlıyayla, Silifke, Anamur}

Küme 4: {Erdemli, Bozyazı}

Mersin ilçeleri için K-Ortalama kümeleme tekniğinin sonuçları incelendiğinde küme sayısı ne olursa olsun Tarsus ilçesinin tek bir kümede toplandığı, yani sosyo-ekonomik açıdan diğer Mersin ilçelerinden farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir. Ayrıca Erdemli ve Bozyazı ilçelerinin de küme sayısı ne olursa olsun ayrılmadıkları ve aynı sınıf içinde yer aldıkları görülüyor.

Yine dikkat çeken bir diğer nokta ise, Silifke ve Anamur ilçeleri sahil şeridinde, Çamlıyayla ilçesi ise bölgenin kuzeyinde yer almasına karşın bu ilçelerin sosyo-ekonomik açıdan sınıflandırıldıklarında aynı küme içinde yer almalarıdır.

3.4 Bölge İçi Alt Bölgelerin Nihai Değerlendirmesi

Yukarıdaki bölümde Adana ve Mersin illeri için ayrı ayrı 4 ayrı küme oluşturulmuştu. Bu kümeler sadece sosyo-ekonomik verilerin benzerliğine dayalı olarak oluşturuldu. Bölge içindeki alt bölgeler tespit edilirken ilçelerin sadece sosyo-ekonomik karakterlerindeki benzerlik de yeterli gelmemektedir. Zira, bu teknik, coğrafi yakınlıkla ilgili bilgi içermemektedir. Diğer bir deyişle, birbirinden coğrafi olarak hayli uzak fakat benzer sosyo-ekonomik karaktere sahip olan ilçelerin aynı kümenin içinde yer alabilmesi mümkün olmuştur.

Ayrıca, sosyo-ekonomik benzerlik ve coğrafi yakınlık da tek başlarına bir alt bölgeyi tanımlamakta yetersiz kalabilmektedir. İlçeler arası ilişkiler, ilçelerin ölçülemeyen karakterleri ve alt bölgenin yönetilebilir ölçekte olması da alt bölgeleri oluşturmada önemli etmenler arasında yer almaktadır.

Söz konusu sebeplerden dolayı yukarıdaki iki bölümde gerçekleştirilen çalışmalar, ilçelerle ilgili sahip olunan niteliksel bilgilerle beraber değerlendirilerek nihai bir alt bölgelemeye ulaşılmıştır.

Batıdan doğuya doğru alt bölgeler aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

1. Alt Bölge: Anamur, Bozyazı, Aydıncık
2. Alt Bölge: Mut, Gülnar
3. Alt Bölge: Silifke, Erdemli
4. Alt Bölge: Tarsus, Çamlıyayla
5. Alt Bölge: Pozantı, Aladağ, Karaisalı
6. Alt Bölge: Ceyhan, Yumurtalık, Karataş
7. Alt Bölge: Kozan, İmamoğlu
8. Alt Bölge: Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli

Bu alt bölgeler farklı tipolojilerde ve farklı gelişmişlik seviyelerindedir. Bu farklar Bölge Planı içerisinde oluşturulacak olan stratejilere de yön verecektir. Adana ve Mersin merkezlerinde bulunan ilçeler metropoliten bölge olarak değerlendirilmiş ve Bölge Planının ana tematik eksenlerine yön verdikleri için ayrıca bir alt bölge olarak değerlendirilmemiştir.

Alt bölge tipolojileri ve gelişmişlik dereceleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir (Tablo 29).

Tablo 29 : Alt bölgelerin yapısı

Alt Bölgeler	Merkez ilçesi olan alt bölgeler	Merkez ilçesi olmayan alt bölgeler	1. derece merkez ilçesi olan alt bölgeler	2. derece merkez ilçesi olan alt bölgeler
1. Alt Bölge (Anamur, Bozyazı, Aydıncık)				
2. Alt Bölge (Mut, Gülnar)				
3. Alt Bölge (Silifke, Erdemli)				
4. Alt Bölge (Tarsus, Çamlıyayla)				
5. Alt Bölge (Pozantı, Aladağ, Karaisalı)				
6. Alt Bölge (Ceyhan, Yumurtalık, Karataş)				
7. Alt Bölge (Kozan, İmamoğlu)				
8. Alt Bölge (Feke, Saimbeyli, Tufanbeyli)				

Yukarıdaki tabloda temel iki tip alt bölge belirlenmiştir. Bunlar çekim ve gelişme merkezi niteliğinde bir ilçeye sahip olan alt bölgeler ile bu türden bir merkez ilçeye sahip olmayan alt bölgelerdir. Merkez ilçeye sahip alt bölgeler genellikle bölge içinde gelişmiş bir ilçe ve o ilçeye coğrafi, kurumsal ve sosyo-ekonomik ilişki içinde olan ilçeleri içermektedir. Bu alt bölgeler kendi içlerinde de homojen olmayıp kent-kır ya da merkez-çevre ayrımlarına sahiptir. Merkez ilçesi olmayan alt bölgelerde ise genelde homojen bir yapı görülmekte ve bu bölgeler daha çok kırsal karakter sergilemektedir. Bu bölge içi merkezler arasında da bir gelişmişlik hiyerarşisi bulunmaktadır. Bölge içinde bu merkezler 1. derece ve 2. derece olarak sınıflanmıştır.

3.5 ALT BÖLGELER

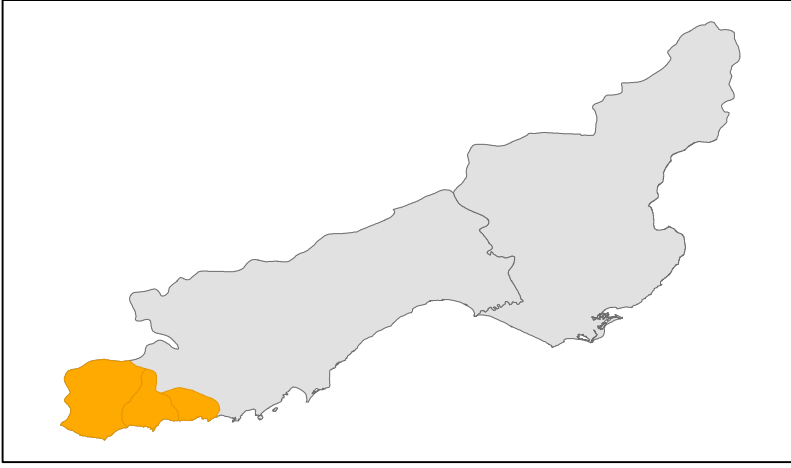
Çalışmanın bu bölümünde her alt bölge genel karakterini ortaya koyacak şekilde analiz edilmiş, yürütülen alt bölge çalışmaları sonucunda ekonomik, altyapı-çevre, sosyal uyum ve insan kaynakları ve de yapısal sorunlar olmak üzere 4 ana başlık altında toplanan sorunlar alt bölgeler özelinde detaylandırılmıştır. Son olarak, her alt bölge için değerlendirmeler yapılmıştır.

3.5.1 1. Alt Bölge (Anamur-Bozyazı-Aydıncık)

Genel

Anamur, Bozyazı ve Aydıncık ilçelerinden oluşan 1. alt bölge, bölgenin en batısından başlamakta ve kıyı boyunca doğuya, Gülnar'a doğru ilerlemektedir. 2008 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre alt bölge 100.000'in üzerinde nüfusa sahip bulunmaktadır. Anamur, yaklaşık 65.000 nüfusa, Bozyazı yaklaşık 27.000 nüfusa, Aydıncık ise yaklaşık 12.000 nüfusa sahip bulunmaktadır.

Şekil 30: Anamur-Bozyazı-Aydıncık alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu

DPT'nin 2004 yılı İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması verilerine göre Anamur, Bozyazı ve Aydıncık Türkiye'deki 872 ilçe arasında 198., 272. ve 388. sıraları almaktadırlar. TR62 Bölgesi içindeki sıralamada ise, 5., 7. ve 13. sıralarda yer almaktadırlar. Aynı araştırmaya göre belirlenen 6 kademeli gelişmişlik grubuna göre bu ilçelerinin tamamı 4. grupta bulunmaktadır.

Anamur-Bozyazı-Aydıncık alt bölgesinin nüfus yoğunluğu 43,04 olup 47,58 olan TR62 Bölgesi nüfus yoğunluğunun (merkez ilçeler hariç) altındadır. Anamur'un nüfus yoğunluğu 47,09, Bozyazı'nın 46,53 iken Aydıncık 26,32 gibi çok düşük bir nüfus yoğunluğuna sahiptir. Ekonomik üretkenlik çağındaki nüfusa bağımlı nüfusu ifade eden yaş bağımlılık oranı, TR62 Bölgesi için %49 iken, Anamur-Bozyazı-Aydıncık alt bölgesi için %48'dir. Yaş bağımlılık oranı Anamur için %47, Bozyazı için %57, Aydıncık için ise 50'dir. Erkek nüfusun kadın nüfusa

oranının ifade eden genel cinsiyet oranı alt bölgede, TR62'nin almış olduğu 0,99 değerinin üstüne çıkarak 1,02 değerini almaktadır.

Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı alt bölge için %8 olup TR62 Bölgesi ile aynıdır. Alt bölgenin eğitim imkanları değerlendirildiğinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı Bozyazı'da 16, Aydıncık'ta 21 iken Anamur'da 26 olarak görülmektedir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Anamur'da 17, Bozyazı ve Aydıncık'ta ise 16'dır. TR62'de okul öncesi hariç derslik başına düşen öğrenci sayısı 37, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 22'dir. Eğitim altyapısı anlamında alt bölge, TR62 Bölgesi'ne göre daha iyi durumdadır. Anamur ve Bozyazı, Milli Eğitim Bakanlığı hizmet bölgeleri sınıflandırmasında C kategorisinde yer almaktayken Aydıncık D kategorisinde yer almakta ve zorunlu hizmet bölgesi kapsamına girmektedir.

Alt bölgenin sağlık altyapısı incelendiğinde, on bin kişi başına düşen yatak sayısı Aydıncık'ta 11,39 iken Anamur'da 23, Bozyazı'da 26'dır; alt bölge ortalaması ise 20,3'tür. On bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı Anamur'da 53, Aydıncık ve Bozyazı'da 28 olup alt bölge ortalaması ise 43,78'dir. TR62'de, on bin kişi başına düşen yatak sayısı 15,22 iken on bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı ise 25,45'tir. Alt bölge, kişi başına düşen yatak sayısı ve personel sayısı bakımından, TR62'ye göre daha iyi durumdadır.

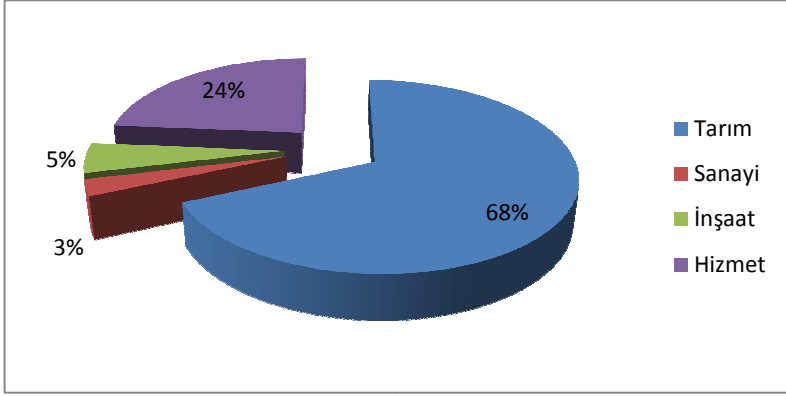
Alt bölgede meyve üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %20, tarla ürünleri üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %61, sebze üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı ise %19'dur. Bölge ilçe düzeyinde incelendiğinde ise, Anamur'da meyve üretimi, toplam tarım alanlarının %23'ünde yapılmaktadır ve bu alanda yapılan üretim, toplam tarım üretiminin %73'ünü oluşturmaktadır. Bozyazı'da ise, meyve üretimi toplam tarım alanlarının %15'inde yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin %41'ini oluşturmaktadır. Aydıncık'ta bu oranlar %10'un altında kalmaktadır. Ayrıca Anamur, TR62 Bölgesi'ndeki, meyve üretiminin %7'sini, Bozyazı %2'sini karşılarken Aydıncık bu değerlerin çok çok altında %0,1 civarlarında kalmaktadır. Anamur'da meyve üretimi, Bozyazı'ya göre hem daha verimli hem de miktar anlamında daha fazladır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan meyveler, badem, muz, portakal (yafa), çilek, keçi boynuzu ve yenidünya olarak sıralanabilir. Alt bölgede üretim miktarı olarak öne çıkan meyveler ise muz, çilek limon ve bademdir.

Anamur'da tarla ürünleri üretimi, tarım üretimi yapılan toplam alanın %55'ini oluşturmakta olup, bu alandan toplam tarım üretimi miktarının %8,48'i elde edilmektedir. Bozyazı için ise, tarla ürünleri üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %72'sini oluşturmakta olup, bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %12'si elde edilmektedir. Aydıncık'ta ise tarım alanlarının %77'sinde tarla ürünleri üretimi yapılmakta bu alandan toplam tarım üretiminin %14'ü elde edilmektedir. Anamur-Bozyazı-Aydıncık bölgesinin tarla ürünleri üretimi, TR62 Bölgesi'ndeki tarla ürünleri üretiminin %2'sinden azına tekabül etmektedir. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan tarla ürünleri nohut, arpa, buğday, çavdar, yulaf, susam, yerbıstığı ve fiğ olarak sıralanabilir. Alt bölgede üretim miktarı olarak öne çıkan tarla ürünleri ise buğday, arpa, nohut ve fiğdir.

Anamur'da sebze üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %22'si iken, bu oran Aydıncık'ta %14 Bozyazı'da ise %13'tür. Sebze üretimi Anamur, Bozyazı ve Aydıncık'ta toplam tarım üretiminin miktar olarak sırasıyla %18, %48 ve %76'dır. Alt bölge, TR62'deki sebze üretiminin %5'ini karşılamaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan sebze ürünleri bakla, bezelye, domates, hıyar, patlıcan, sarımsak ve soğan olarak sıralanabilir. Alt bölgede üretim miktarı olarak öne çıkan sebze ürünleri ise sofralık domates, sofralık hıyar, taze bakla ve patlıcandır.

Alt bölgede toplam istihdamın %68'i tarımda, %24'ü hizmetlerde, %3'ü sanayide ve %5'i inşaat sektöründe olmaktadır. İlçeleri teker teker ele aldığımızda alt bölge ortalamalarına çok yakın seyretmekle beraber Anamur ve Bozyazı hizmetler ve inşaat sektörlerinin öne çıktığı ilçelerken Aydıncık'ta %78 ile tarım istihdamı öne çıkmaktadır. Bu verilerin oluşmasında Anamur ve Bozyazı ilçelerindeki canlı turizm sektörü doğrudan ve dolaylı olarak etkili olmaktadır. Böylelikle Anamur ve Bozyazı kent profiline daha yakinken Aydıncık daha kırsal karakterde bir profil sergilemektedir.

Şekil 31: Anamur-Bozyazı-Aydıncık alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı

Sorunlar

Anamur-Bozyazı-Aydıncık alt bölgesi için belirlenen sorunlar arasında en öne çıkanlar altyapı sorunları ve ekonomik sorunlardır. Altyapı sorunları arasında Taşucu – Anamur karayolunun elverişsizliği alt bölgenin hemen hemen bütün sorunlarıyla ilgili ve hepsinden önemli olarak ön plana çıkmaktadır. Alt bölgenin TR62 Çukurova Bölgesi ile bağlantısını sağlayan bu karayolunun elverişsizliği bu üç ilçenin hemen her alanda potansiyelinin altında kalmasına sebep olmaktadır.

Karayolu sorunun yanı sıra bölgede bazı bataklık alanların bulunması, kanalizasyon ve arıtma sistemlerinin bazı yerlerde yetersiz olması, bazı yerlerde ise hiç bulunmaması ve çok sık olmasa da taşkın yaşanan dere yatakları diğer önemli sorunlar olarak gösterilebilir.

Ekonomik sorunlar büyük ölçüde bilinçsiz tarım ve turistik potansiyelin değerlendirilmesi noktasındaki eksiklikleri kapsamaktadır. Özellikle tarım alanında bilinçsiz sulama ve gübrelemenin yanı sıra sulama suyunun tuzlanması sorunları öne çıkmaktadır. Tarım alanındaki bu sorunların kaynağı büyük ölçüde tarımsal danışmanlık eksikliği olarak görünmektedir.

Turizm potansiyelinin değerlendirilememesi noktasında karayolu bağlantısının elverişsiz oluşunun yanı sıra nitelikli personel ve turistik danışmanlık eksikliği önemli rol oynamaktadır.

Yapısal ve mevzuattan kaynaklı sorunlar ise, arazilerin küçük ve parçalı olması, 2B’li arazilerin durumunun netleşmemesi, köy yerleşim alanlarının belirlenmemiş oluşu, sit alanlarının güncel olarak tanımlanması ve bu nedenle atıl kalması olarak sıralanabilir.

Değerlendirme

Anamur-Bozyazı-Aydıncık alt bölgesi, tarım karakterinin yanı sıra, turizm potansiyeli ile öne çıkan fakat bölge merkezlerine oldukça uzakta kalan bir alt bölge olarak karşımıza çıkmaktadır. Anamur ilçesi, konum olarak Antalya il sınırına yakın ve Mersin il merkezine ulaşımın çok zor olmasından dolayı birçok konuda Antalya'nın Alanya ilçesi ile yakın ilişki içerisinde. Anamur ve Bozyazı sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında bölge içerisinde ön sıralarda yer almaktayken, Aydıncık ilçesi TR62 Bölgesi'nin az gelişmiş ilçeleri arasında yer almaktadır.

Halkın en önemli geçim kaynağını oluşturan tarımda, meyve üretimi büyük bir paya sahiptir. Özellikle Anamur ve Bozyazı ilçelerinde meyve üretimi verimliliği yüksektir. Anamur için badem, muz ve çilek önemli birer ihracat kalemidir. Bunun yanı sıra, Bozyazı'da portakal ve keçiboynuzu üretimi de ayrıca öneme sahiptir. Aydıncık'ta ise sebze üretimi ve yağlı tohumların üretimi ön plana çıkmaktadır.

Bunların yanı sıra, Anamur ve Bozyazı ilçeleri uzun, mavi bayraklı tertemiz sahilleri ile çok büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Anamur ilçesi ayrıca ülkemizin Kıbrıs adasına en yakın noktası olma özelliğini elinde bulunduran limanı ile deniz ulaşımına da müsaittir.

Alt bölge sorunlarının önemli bir kısmı tarımla ilişkili olmakla birlikte üzerinde durulması gereken en önemli sorunun ulaşım olduğu açıktır. Ulaşım sorunu başta alt bölgenin altyapısı, turizm ve tarım sektörleri olmak üzere hemen her alandaki sorunlarının önemli bir kısmının temelini oluşturmakta ya da bu sorunları büyötmektedir.

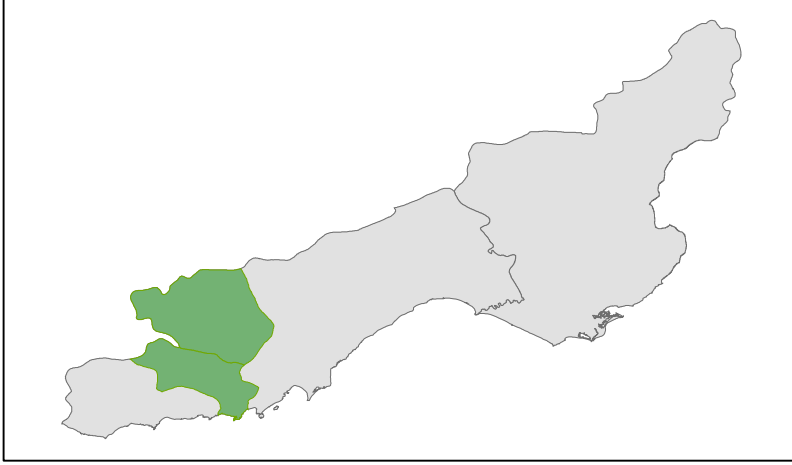
3.5.2 2. Alt Bölge (Mut-Gölnar)

Genel

Mut ve Gölmar ilçelerinden oluşan 2. alt bölge, TR62 Bölgesi'nin batısında, 1. alt bölgenin ise doğusunda yer almaktadır. Gölmar ilçesinin küçük bir kısmının denize kıyısı bulunmakta ve alt bölge genel olarak kuzeye Toros Dağları'na doğru uzanmaktadır. Alt bölge sınırları içinde İç Anadolu Bölgesi ile ulaşım imkanı veren Sertavul Geçidi yer almaktadır. Alt bölge yaklaşık 95.000 nüfusa sahip bulunmaktadır. Bu nüfusun yaklaşık 65.000'i Mut

ilçesinde, yaklaşık 30.000'i ise Gülnar ilçesinde yaşamaktadır. TR62 Bölgesi'nin merkez ilçeler hariç toplam nüfusunun yaklaşık %7,75'i bu alt bölgede yaşamaktadır.

Şekil 32: Mut-Gülnar alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu

DPT'nin 2004 yılı İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması verilerine göre, Mut Türkiye'deki 872 ilçe arasında 342. sırada iken, Gülnar ancak 621.sırada yer almaktadır. TR62 Bölgesi içindeki sıralamada ise, Mut, 20 dış ilçe arasında 11., Gülnar ise 15. sırada yer almaktadır. Aynı araştırmaya göre belirlenen 6 kademeli gelişmişlik grubuna göre, Mut 3., Gülnar ise 4. grupta bulunmaktadır.

Mut-Gülnar alt bölgesinin nüfus yoğunluğu 23,26 olup, 47,58 olan TR62 Bölgesi nüfus yoğunluğunun (merkez ilçeler hariç) altındadır. Mut'un nüfus yoğunluğu 25,66, Gülnar'ın ise 19,39'dur. Ekonomik üretkenlik çağındaki nüfusa bağımlı nüfusu ifade eden yaş bağımlılık oranı, TR62 Bölgesi için %49 iken, Mut-Gülnar alt bölgesi için %56'dır. Yaş bağımlılık oranı Mut için %54, Gülnar için %60'tır. Erkek nüfusun kadın nüfusa oranının ifade eden genel cinsiyet oranı alt bölgede, TR62'nin de almış olduğu 0,99 değerini almaktadır.

Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı alt bölge için %7 olup, %8 olan TR62 Bölgesi değerine çok yakındır. Alt bölgenin eğitim imkanları değerlendirildiğinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı Gülnar'da 18, Mut'ta 22 iken; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Gülnar'da 15, Mut'ta ise 16'dır. TR62 Bölgesi'nde okul öncesi hariç derslik başına düşen öğrenci sayısı 37, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 22'dir. Eğitim altyapısı anlamında alt bölge, TR62 Bölgesi'ne göre daha iyi durumdadır. Mut

ve Gülnar, Milli Eğitim Bakanlığı hizmet bölgeleri sınıflandırmasında E kategorisinde yer almakta ve zorunlu hizmet bölgesi kapsamına girmektedir.

Alt bölgenin sağlık altyapısı incelendiğinde, on bin kişi başına düşen yatak sayısı Mut'ta 8, Gülnar'da 13 olup, alt bölge ortalaması 9'dur. On bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı Mut'ta 20, Gülnar'da 23 olup, alt bölge ortalaması 21'dir. TR62'de, on bin kişi başına düşen yatak sayısı 15,22, on bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı ise 25,45'tir. Alt bölge, kişi başına düşen yatak sayısı ve personel sayısı bakımından, TR62'ye göre daha iyi durumdadır.

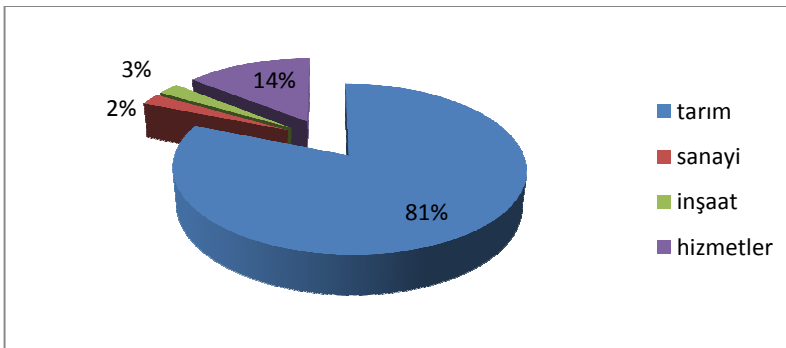
Alt bölgede meyve üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %51, tarla ürünleri üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %47, sebze üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı ise %2'dir. Bölge ilçe düzeyinde incelendiğinde ise, Mut'ta meyve üretimi, toplam tarım alanlarının %64'ünde yapılmaktadır ve bu alanda yapılan üretim, toplam tarım üretiminin %61'ini oluşturmaktadır. Gülnar'da ise, meyve üretimi toplam tarım alanlarının %22'sinde yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin %66'sını oluşturmaktadır. Ayrıca Mut, TR62 Bölgesi'ndeki, meyve üretiminin %7'sini karşılarken, Gülnar ancak %2'sini karşılamaktadır. Gülnar'da meyve üretimi, Mut'a göre daha verimli olmakla birlikte, miktar olarak daha azdır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan meyveler, incir, kurutmalık ve şaraplık üzüm, golden ve starking elma, sofralık ve yağlık zeytin olarak sıralanabilir. Toplam üretim miktarı bakımından öne çıkan meyveler ise kayısı, sofralık ve yağlık zeytin, kurutmalık ve sofralık çekirdekli üzüm ve starking elmadır.

Mut'ta tarla ürünleri üretimi, tarım üretimi yapılan toplam alanın %32'sini oluşturmakta olup, bu alandan toplam tarım üretimi miktarının %21'i elde edilmektedir. Gülnar için ise, tarla ürünleri üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %78'ini oluşturmakta olup bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %30'u elde edilmektedir. Mut, TR62 Bölgesi'ndeki tarla ürünleri üretiminin %2'sini, Gülnar ise %1'ini karşılamaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan tarla ürünleri börülce, yeşil mercimek, nohut, arpa, buğday, fiğ, korunga, silajlık mısır olarak sıralanabilir. Toplam üretim miktarı bakımından öne çıkan tarla ürünleri ise buğday, silajlık mısır, nohut ve yeşil ot şeklindeki fiğdir.

Mut'ta sebze üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %4'ü iken, Gülnar'da bu oran %1'in altındadır. Mut'ta bu alandan, toplam tarım üretiminin miktar olarak %18'i elde edilirken, Gülnar'da %4'ü elde edilmektedir. Mut, TR62'deki sebze üretiminin %2'sini karşılarken, Gülnar'da bu değer %1'in altındadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan sebze ürünleri, bamya, sivri ve dolmalık biber, sofralık domates, sofralık hıyar, sakız kabak, kavun, patlıcan, taze soğan, ıspanak göbekli marul, maydanoz ve pırasa olarak sıralanabilir. Toplam üretim miktarı bakımından öne çıkan sebze ürünleri ise sofralık domates, patlıcan, sivri biber ve sofralık hıyardır.

Mut ilçesinde istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında 2000 yılı verilerine göre istihdamın %78'i tarım sektöründe, %16'sı hizmetler sektöründe, %3'ü sanayi sektöründe ve yine %3'ü inşaat sektöründe istihdam edilmektedir. Gülnar'da ise tarım sektöründe istihdamın %86'lara çıktığı, hizmetler sektöründe istihdamın %11 olduğu ve sanayi ve inşaat sektörlerinde istihdamın %1'er olduğu görülmektedir. Böylece alt bölgede toplam istihdamın %81'i tarımda, %14'ü hizmetlerde, %2'si sanayide ve %2'si inşaat sektöründe olmaktadır. Bu durum bölgenin tarım karakterinin ne kadar baskın olduğu göstermektedir. Buna mukabil, gerek Mut'un bağlantı noktası olması ve gerekse Gülnar'ın denize kıyısı olması, hizmetler sektörünün tarımdan sonra gelmesine neden olmaktadır. İki ilçede de hizmetler sektörünün otel ve lokantacılık alanında istihdam gözükmekle birlikte bölgede herhangi bir otel yatak kapasitesi bulunmaması bu istihdamın çoğunlukla lokantacılık alanında olduğu görülmektedir.

Şekil 33: Mut-Gülnar alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı

Sorunlar

Mut-Gülnar alt bölgesi için belirlenen sorunlar arasında en  ne çıkan  konomik sorunlardır. Ekonomik sorunlar, üretim sürecindeki eksiklikler ve yetersizlikler, tanıtım ve pazarlama sorunları ile üretim sürecindeki eksiklikleri kapsamaktadır. Özellikle tarım alanında sulu tarımın yetersizliği, tarımsal ürünlerin i lenememesi, tarımsal ürünlerin pazarlanamaması ve organik tarıma ge i teki sıkıntılar  ne çıkmaktadır. Bunun yanında, yöresel el sanatlarının pazarlanamaması, alternatif enerji potansiyelinin kullanılamaması ve hizmet sektörünün yeterince geli memi  olması alt bölgede  ne çıkan diğer sorunlardır.

Alt bölgenin altyapı ve çevreye ait sorunları incelendiğinde, ulaşım yetersizliği, tarımsal ürünlerin stoklanması ile ilgili altyapı eksikliği, atık bertarafı ve depolama eksikliği, enerji alt yapısının yetersizliği ve eğitimde barınma imkanlarının yetersizliği sorunlarının  ne çıktığı görülmektedir.

 şsizlik, g  , tarım üreticisinin eğitim düzeyinin yetersiz olması ve dezavantajlı grupların eğitim sorunları, alt bölgenin insan kaynakları ve sosyal uyum başlığı altında değerlendirilebilecek sorunlardır.

Diğer alt bölgelerde olduğu gibi, Mut-Gülnar alt bölgesi için de yapısal ve mevzuattan kaynaklı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlar, arazilerin küçük ve parçalı olması, kalkınma önceliklerinin ilçe bazında belirlenmemiş olması, yerel farkındalık ve koordinasyon eksikliği, yerel düzeyde güvenilir veri eksikliği ve alt bölgenin potansiyelinin bilinmemesi olarak sıralanabilir.

Değerlendirme

Mut-Gülnar alt bölgesi, tarım karakteri  ne çıkan, il merkezine uzakta kalan bir alt bölgedir. Mut ilçesi, Akdeniz Bölgesi'ni I  Anadolu Bölgesi'ne bağlayan Sertavul Geçidi'ni sınırları içinde barındırmaktadır. Sosyo-ekonomik geli mi lik sıralamasına göre, her iki ilçe de negatif değerler olarak, TR62 Bölgesi'nin az geli mi  ilçeleri arasında yer almaktadır.

Halkın en önemli geçim kaynağını oluşturan tarımda, meyve üretimi büyük bir paya sahiptir. Her iki ilçede de meyve üretimi verimliliği yüksektir. Mut için kayısı önemli bir

ihracat kalemidir. Bunun yanı sıra, Mut'ta zeytin üretimi de ayrıca öneme sahiptir. Gülnar'da ise üzüm ve elma üretimi ön plana çıkmaktadır.

Bunların yanı sıra, Mut, geçiş noktasında bulunması nedeniyle toptan ve perakende ticaret alanında Gülnar'a göre daha gelişmiş durumdadır. Gülnar ise, denize kıyısı olması nedeniyle otel ve lokantacılık alanında bölge içinde öne çıkan birkaç ilçeden biri konumundadır.

Alt bölge sorunlarının önemli bir kısmı, alt bölgenin en temel geçim kaynağı olan tarımla ilişkilidir. Başta sulu tarımın yetersizliği olmak üzere, tarımsal ürünlerin işlenememesi, tarımsal ürünlerin pazarlanamaması, organik tarıma geçişteki sıkıntılar ve tarım üreticisinin eğitim düzeyinin yetersiz olması bu alandaki başlıca sorunlardır.

3.5.3 3. Alt Bölge (Silifke-Erdemli)

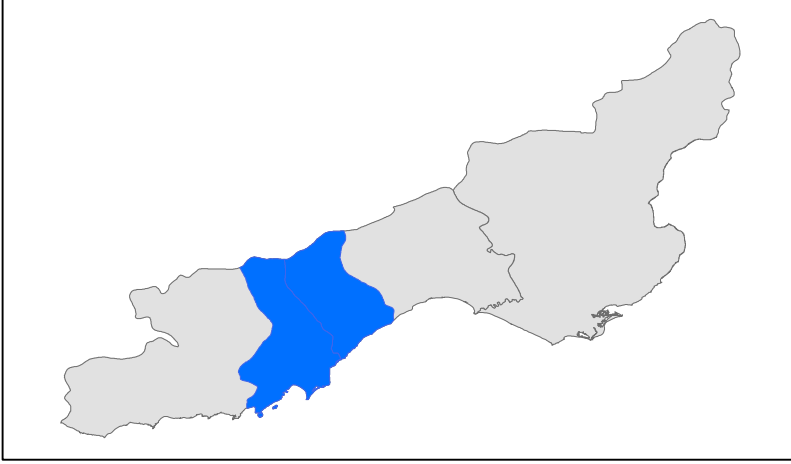
Genel

3. alt bölge, Silifke ve Erdemli ilçelerinden oluşmaktadır. 2008 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre, Silifke ilçesinin nüfusu 112.465, Erdemli ilçesinin nüfusu 125.081 olmak üzere alt bölgenin toplam nüfusunun 237.546 olduğu görülmektedir. Mersin ili genel nüfusunun 1.229.431 olduğu göz önüne alındığında Silifke ilçesi, il nüfusunun yaklaşık %9,15'ine, Erdemli ilçesi ise yaklaşık %10,17'sine sahip bulunmaktadır. Alt bölge toplamı ise il nüfusunun yaklaşık %19,32'sine sahiptir. Burada önemli bir konu 2000 yılı nüfus sayım verilerine göre Silifke'nin 156.351 ve Erdemli'nin 142.355 olan nüfuslarının yıllar içinde ciddi şekilde azaldığı ve Erdemli'den daha fazla nüfusa sahip olan Silifke'nin günümüz itibarıyla Erdemli'nin nüfus bakımından gerisine düştüğüdür.

Silifke'nin yüzölçümü 294.800 hektar, Erdemli'nin yüzölçümü ise 207.800 hektardır. İki ilçenin toplam alanı ise 502.600 hektarı bulmaktadır. Erdemli, Mersin'in batısında, Silifke ise Erdemli'nin batısında bulunmaktadır. Erdemli, Mersin'e 37 km, Silifke ise 84 km mesafededir. Her iki ilçe merkezi de deniz kenarında bulunmakta ve ilçeler kuzeye Toros Dağları'na kadar uzanmaktadır.

Silifke’de ilçe belediyesi dahil 9 adet belediye bulunurken Erdemli’de ilçe belediyesi dahil toplam 11 adet belediye bulunmaktadır. Silifke’de 68 adet köy bulunurken, Erdemli’de 50 adet köy bulunmaktadır.

Şekil 34: Silifke-Erdemli alt bölgesinin TR62 Bölgesi’ndeki konumu

DPT’nin 2004 yılı İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması verilerine göre, Silifke Türkiye’deki 872 ilçe arasında 179. sırada iken, Erdemli ancak 230. sırada yer almaktadır. TR62 Bölgesi içindeki sıralamada ise Silifke, 20 dış ilçe arasında 2., Erdemli ise 6. sırada yer almaktadır. Aynı araştırmaya göre belirlenen 6 kademeli gelişmişlik grubuna göre, her iki ilçe de 3. grupta bulunmaktadır.

Silifke-Erdemli alt bölgesinin nüfus yoğunluğu 47 olup, 47,58 olan TR62 Bölgesi nüfus yoğunluğuna (merkez ilçeler hariç) yakındır. Silifke’nin nüfus yoğunluğu yaklaşık 38, Erdemli’nin ise yaklaşık 60’dır. Ekonomik üretkenlik çağındaki nüfusa bağımlı nüfusu ifade eden yaş bağımlılık oranı, TR62 Bölgesi için %49 iken, Silifke-Erdemli alt bölgesi için %48’dir. Yaş bağımlılık oranı Silifke için %46, Erdemli için %49’dur. Erkek nüfusun kadın nüfusa oranının ifade eden genel cinsiyet oranı, alt bölgede 1,00 ile TR62’nin almış olduğu 0,99 değerinin üzerindedir.

Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı alt bölge için %6 olup, %8 olan TR62 Bölgesi değerinin altındadır. Alt bölgenin eğitim imkânları değerlendirildiğinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı 25 iken; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 16’dır. TR62’de okul öncesi hariç derslik başına düşen öğrenci sayısı 37,

öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 22'dir. Eğitim altyapısı anlamında alt bölge, TR62 Bölgesi'ne göre daha iyi durumdadır.

Alt bölgenin sağlık altyapısı incelendiğinde, on bin kişi başına düşen yatak sayısı Silifke'de 15, Erdemli'de 10 olup, alt bölge ortalaması 12'dir. On bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı ise Silifke ve Erdemli'de yaklaşık aynı değerlere sahiptir ve alt bölge ortalaması 30 olarak gerçekleşmiştir. TR62'de, on bin kişi başına düşen yatak sayısı yaklaşık 15, on bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı ise yaklaşık 25'tir. Alt bölge, kişi başına düşen yatak sayısı bakımından TR62'ye göre daha kötü, personel sayısı bakımından ise daha iyi durumdadır.

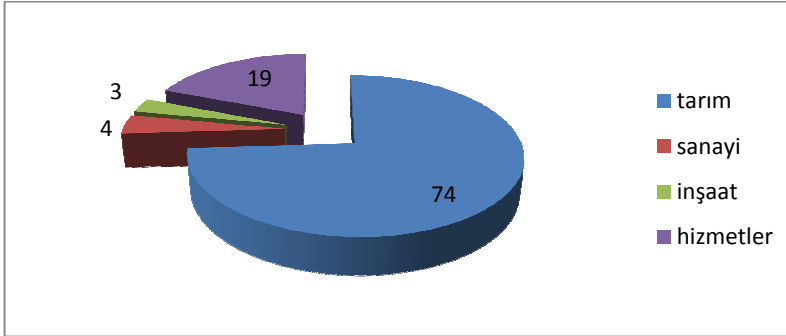
Alt bölgede meyve üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %24, tarla ürünleri üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %66, sebze üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı ise %10'dur. Bölge ilçe düzeyinde incelendiğinde ise, Silifke'de meyve üretimi, toplam tarım alanlarının %19'unda yapılmaktadır ve bu alanda yapılan üretim, toplam tarım üretiminin %32'sini oluşturmaktadır. Erdemli'de ise, meyve üretimi toplam tarım alanlarının %30'unda yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin %43'ünü oluşturmaktadır. Ayrıca Silifke, TR62 Bölgesi'ndeki meyve üretiminin %6'sını karşılarken, Erdemli %13'ünü karşılamaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan meyveler, limon, portakal, çilek, mandalina, yenidünya, keçiboynuzu ve avokado olarak sıralanabilir. Toplam üretim miktarı bakımından alt bölgede öne çıkan meyveler ise limon, çilek, elma, keçiboynuzu ve nardır.

Silifke'de tarla ürünleri üretimi, tarım üretimi yapılan toplam alanın %75'ini oluşturmakta olup bu alandan toplam tarım üretimi miktarının %18'i elde edilmektedir. Erdemli için ise, tarla ürünleri üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %55'ini oluşturmakta olup bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %5'i elde edilmektedir. Silifke, TR62 Bölgesi'ndeki tarla ürünleri üretiminin yaklaşık %3,5'ini, Erdemli ise %1,5'ini karşılamaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan tarla ürünleri, nohut, buğday, fiğ, korunga ve mısır olarak sıralanabilir. Tarla ürünlerini toplam üretim miktarı bakımından incelendiğinde olursak buğday, nohut, silajlık mısır, korunga, arpa ve çeltiğin öne çıktığı görülmektedir.

Silifke’de sebze üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %6’sı iken, Erdemli’de bu oran %15’dir. Silifke’de bu alandan, toplam tarım üretiminin miktar olarak %50’si elde edilirken, Erdemli’de %51’i elde edilmektedir. Silifke, TR62’deki sebze üretiminin %10’unu karşılarken, Erdemli’de bu değer %15’i bulmaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan sebze ürünleri, bakla, brokoli, karnabahar, domates ve marul olarak sıralanabilir. Toplam üretim miktarı bakımından alt bölgede öne çıkan sebzeler, sofralık domates, marul, fasulye, karnabahar, bakla ve brokolidir.

Silifke ilçesinde istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında 2000 yılı verilerine göre istihdamın %71’i tarım sektöründe, %22’si hizmetler sektöründe, %4’ü sanayi sektöründe ve yine %3’ü inşaat sektöründe istihdam edilmektedir. Erdemli’de ise tarım sektöründe istihdamın %77’lere çıktığı, hizmetler sektöründe istihdamın %17 olduğu ve sanayi ve inşaat sektörlerinde istihdamın %3’er olduğu görülmektedir. Böylece alt bölgede toplam istihdamın %74’ü tarımda, %19’u hizmetlerde, %4’ü sanayide ve %3’ü inşaat sektöründe olmaktadır. Bu durum bölgenin tarım karakterinin ne kadar baskın olduğu görülmekte, hizmetler sektörünün ise istihdamın yaklaşık 5’te 1’ini sağladığı anlaşılmaktadır.

Şekil 35: Silifke-Erdemli alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı

Sorunlar

Silifke-Erdemli alt bölgesi için belirlenen sorunlar arasında en öne çıkan ekonomik sorunlardır. Ekonomik sorunlar, temel olarak tarım ve hayvancılık alanında bulunmakla birlikte turizm ve kültür alanında da sorunlar bulunmaktadır. Tarım ve hayvancılıktaki başlıca ekonomik sorunlar üretilen ürünlerin pazarlanamaması ve ürünlerin işlenememesinden kaynaklanmaktadır. Alt bölgede özellikle yoğun şekilde üretilen turunçgiller ve domates için ürün borsalarının kurulması ihtiyacı bulunmaktadır. Bölgenin tarım envanterinin çıkarılması ve ürün planlamasının yapılması gerekliliği de karşımıza çıkmaktadır. Yaşanan ekonomik

sorunlara turizm-kültür çerçevesinden bakacak olursak, bu açıdan tanıtım eksikliği ve bölgenin mevcut potansiyelinin değerlendirilememesi öne çıkmaktadır. Başta Göksu Deltası ve inanç turizmi olmak üzere bölge turizm potansiyeli yüksek birçok alana sahiptir. Ayrıca bölgede turizm alt yapısında eksiklikler bulunmakta, başlanmış olan bir çok yatırım tamamlanmamıştır.

Sosyal alt yapı sorunları eğitim ve sağlıktaki alt yapı sorunlarını içermektedir. Eğitim alanında özellikle teknolojik donanım eksikliği ve fiziksel eksiklikler mevcuttur. Ayrıca her iki ilçede de yatılı bölge ihtiyacı bulunmaktadır. Sağlık alanında ise başta araç ve ekipman eksiklikleri, halk sağlığı laboratuvarı eksikliği, kırsal alanda sağlık tesislerinin bakım onarım sorunları ve sağlık personeli eksikliği diğer önemli sorunlardır.

Alt bölgenin altyapı ve çevreye ait sorunları incelendiğinde, köylerde sağlıklı içme suyu eksikliği, kanalizasyon, çöp toplama sistemi eksikliğinin bulunduğu görülmektedir. Kayraaktepe Barajı'nın yapılarak taşkınların önlenmesi gerekmektedir. Yine Mersin'den Silifke'ye kadar raylı ulaşım sisteminin kurulması önemli bir ihtiyaçtır.

Sosyal uyum ve insan kaynakları sorunları ise temelde kamu hizmetlerindeki aksaklıklar ile kimsesiz ve evsizlere ilişkin uyum sorunları şeklindedir.

Değerlendirme

Silifke-Erdemli alt bölgesi, tarım karakteri öne çıkan, il merkezine yakın bir alt bölgedir. Her iki ilçe de sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre, artı değerler almakta ve TR62 Bölgesi'nin göreceli gelişmiş ilçeleri arasında yer almaktadır.

Halkın en önemli geçim kaynağını oluşturan tarımda, meyve üretimi büyük bir paya sahiptir. Her iki ilçede de meyve üretimi verimliliği yüksektir. Özellikle turuncgiller üretimi ile Türkiye'nin ihtiyacının büyük kısmı buradan karşılanırken önemli bir ihracat geliri de elde edilmektedir. Domates ve diğer sebze çeşitlerinde alt bölge TR62'nin toplam sebze üretiminin dörtte birini gerçekleştirmektedir.

Bunların yanı sıra, özellikle Silifke kendisine yakın olan ilçeler açısından bir merkez konumundadır, Erdemli ise merkez ilçelere komşu olmanın getirdiği avantajlara sahiptir.

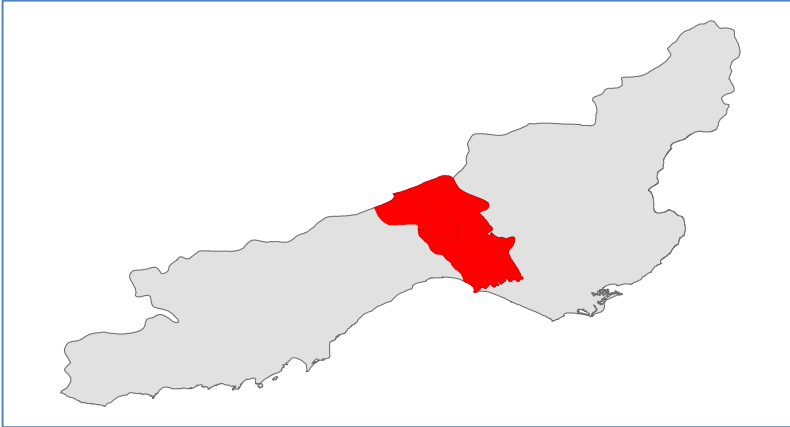
Alt bölge sorunlarının önemli bir kısmı, alt bölgenin en temel geçim kaynağı olan tarımla ilişkilidir. Özellikle turuncgiller üretimi büyük miktarlarda yapılmaktadır, söz konusu bu ürünlerin pazarlanmasında stratejiler geliştirilmeli, ürünlerin bölgede işlenerek bölgenin sağladığı katma değerin artırılması büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede ürün borsaları ve ikinci kalite ürünleri işleyebilecek tesisler kurulabilir.

3.5.4 4. Alt Bölge (Tarsus-Çamlıyayla)

Genel

Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesi TR62 Bölgesi'nin orta bölümünde ve Adana-Mersin illerinin arasında bulunmaktadır. Alt bölgenin ilçeleri ayrı ayrı incelendiğinde ise, Tarsus ilçesi Mersin'in doğu girişinde ve geniş bir alanda yer almaktadır. İlçenin özellikle güney kesimlerinde verimli tarım arazileri bulunmakta ve bu araziler üzerinde sulu tarım yapılabilmektedir. Çamlıyayla ilçesi ise Tarsus ilçesinin batı kesiminde yer alan, ormanlık ve yayla özelliği taşıması nedeniyle yaz nüfusu yüksek olan bir ilçedir. 2008 yılı verilerine göre Tarsus İlçesi'nin 300.000'in üzerinde, Çamlıyayla İlçesi'nin ise 10.000'in üzerinde nüfusa sahip olduğu görülmektedir. Bu itibarla alt bölge en fazla nüfusa sahip alt bölge konumundadır.

Şekil 36: Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu

DPT'nin 2004 yılı İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması verilerine göre Tarsus, Türkiye'deki 872 ilçe arasında 77. sırada iken, Çamlıyayla ancak 327. sırada yer almaktadır. TR62 Bölgesi içindeki sıralamada ise Tarsus, 20 dış ilçe arasında 1., Çamlıyayla ise 10. sırada yer almaktadır. Aynı araştırmaya göre belirlenen 6 kademeli gelişmişlik grubuna göre Tarsus 2., Çamlıyayla ise 3. grupta bulunmaktadır.

Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesinin nüfus yoğunluğu 116,94 kişi/km² olup, 47,58 olan TR62 Bölgesi nüfus yoğunluğunun (merkez ilçeler hariç) oldukça üzerindedir. Tarsus'un nüfus yoğunluğu 151,52, Çamlıyayla'nın ise 15,45 kişi/km²'dir. Ekonomik üretkenlik çağındaki nüfusa bağımlı nüfusu ifade eden yaş bağımlılık oranı, TR62 Bölgesi için %49 iken, Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesi için %50'dir. Yaş bağımlılık oranı Tarsus için %50, Çamlıyayla için de aynı şekilde %50'dir. Erkek nüfusun kadın nüfusa oranının ifade eden genel cinsiyet oranı alt bölgede 0,98 değerini almaktadır.

Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı alt bölge için %9 olup, %8 olan TR62 Bölgesi değerinin biraz üzerindedir. Alt bölgenin eğitim imkanları değerlendirildiğinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı Tarsus'ta 36, Çamlıyayla'da 17 iken; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Tarsus'ta 23, Çamlıyayla'da ise 15'tir. TR62'de okul öncesi hariç derslik başına düşen öğrenci sayısı 37, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 22'dir. Eğitim altyapısı anlamında Tarsus ilçesi yaklaşık olarak TR62 Bölgesi ile aynı durumda iken, Çamlıyayla ilçesi daha iyi durumdadır. Tarsus, Milli Eğitim Bakanlığı hizmet bölgeleri sınıflandırmasında A kategorisinde yer alırken, Çamlıyayla E kategorisinde yer almakta ve zorunlu hizmet bölgesi kapsamına girmektedir.

Alt bölgenin sağlık altyapısı incelendiğinde, on bin kişi başına düşen yatak sayısı Tarsus'ta 26 iken Çamlıyayla'da hastane bulunmaması nedeniyle yatak kapasitesi sıfırdır. On bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı Tarsus'ta 27,50 , Çamlıyayla'da 19 olup, alt bölge ortalaması 27,24'tür. TR62'de, on bin kişi başına düşen yatak sayısı 15,22 , on bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı ise 25,45'tir. Tarsus ilçesi, kişi başına düşen yatak sayısı ve personel sayısı bakımından, TR62'ye göre daha iyi durumdadır.

Alt bölgede meyve üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %21,06, tarla ürünleri üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %67,84 , sebze üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı ise %11,10'dur. Bölge ilçe düzeyinde incelendiğinde ise, Tarsus'ta meyve üretimi, toplam tarım alanlarının %20,09'unda yapılmaktadır ve bu alanda yapılan üretim, toplam tarım üretiminin %30,46'sını oluşturmaktadır. Çamlıyayla'da ise, meyve üretimi toplam tarım alanlarının %44,10'unda yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin %61,10'unu oluşturmaktadır. Ayrıca Tarsus, TR62 Bölgesi'ndeki meyve üretiminin %15,81'ini karşılarken, Çamlıyayla'da bu değer

%1'in altındadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan meyveler, şeftali (nektarin), greyfurt (altıntop), limon, mandalina (clementin, king, satsuma, diğer), portakal (washington, yafa, diğer), turunç, çilek, Trabzon hurması, üzüm (sofralık-çekirdekli) ve yenedünya olarak sıralanabilir. Alt bölgede üretim miktarı bakımından öne çıkan meyveler ise turunçgiller dışında üzüm, şeftali, kayısı ve zeytindir. Burada alt bölge toplamında önem arz etmese de kiraz üretimi Çamlıyayla'da üzüm üretiminden sonra üretim miktarı bakımından ikinci sırada gelmektedir.

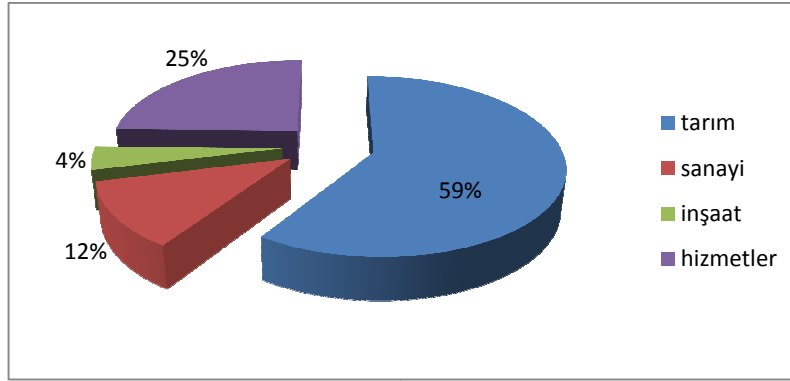
Tarsus'ta tarla ürünleri üretimi, tarım üretimi yapılan toplam alanın %68,61'ini oluşturmakta olup, bu alandan toplam tarım üretimi miktarının %34,76'sı elde edilmektedir. Çamlıyayla için ise, tarla ürünleri üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %49,43'ünü oluşturmakta olup bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %24,99'u elde edilmektedir. Tarsus, TR62 Bölgesi'ndeki tarla ürünleri üretiminin %18,05'ini, Çamlıyayla ise %1'in altında bir miktarı karşılamaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan tarla ürünleri, nohut, buğday (diğer), buğday (durum), çeltik, susam, yarfıstığı, fiğ (yeşil ot), korunga (yeşil ot), mısır (silajlık), yonca (yeşil ot) olarak sıralanabilir. Üretim miktarı bakımından ise buğday, mısır, pamuk, fiğ ve arpa sıralanabilir.

Tarsus'ta sebze üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %11,30'u iken, Çamlıyayla'da bu oran %6,47'dir. Tarsus'ta bu alandan, toplam tarım üretiminin miktar olarak %34,78'i elde edilirken, Çamlıyayla'da %13,65'i elde edilmektedir. Tarsus, TR62'deki sebze üretiminin %18,06'sını karşılarken, Çamlıyayla'da bu değeri %1'in altındadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan sebze ürünleri, bakla (taze), bezelye (taze), brokoli, karnabahar, acur, bamya, biber (sivri), biber (dolmalık), kabak (sakız), karpuz, patlıcan, sarımsak (taze), lahana (beyaz), lahana (kırmızı), marul (aysberg), marul (göbekli), marul (kıvırcık), maydanoz, nane, pırasa, semizotu olarak sıralanabilir. Karpuz, kabak, domates ve sivri biber ise üretim miktarı bakımından ön plana çıkmaktadır.

Tarsus ilçesinde istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında 2000 yılı verilerine göre istihdamın %58,25'i tarım sektöründe, %25,13'ü hizmetler sektöründe, %12,33'ü sanayi sektöründe ve yine %4,20'si inşaat sektöründe istihdam edilmektedir. Çamlıyayla'da ise tarım sektöründe istihdamın %74,15'lere çıktığı, hizmetler sektöründe istihdamın %16,56, sanayi sektörünün %4,41 olduğu ve inşaat sektörünün %4,83 değerinde olduğu

görülmektedir. Böylece alt bölgede toplam istihdamın %59,29'u tarımda, %24,62'si hizmetlerde, %11,84'ü sanayide ve %4,24'ü ise inşaat sektöründe olmaktadır. Bu durum bölgenin tarım karakterinin baskın olduğu göstermektedir. Tarım sektörünü hizmetler sektörü takip etmektedir. İki ilçede de hizmetler sektörünün otel ve lokantacılık alanında istihdam gözükmekle birlikte bölgede herhangi bir otel yatak kapasitesi bulunmaması bu istihdamın çoğunlukla lokantacılık alanında olduğu görülmektedir.

Şekil 37: Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı

Genel olarak alt bölgede istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında tarım sektörünün %59'luk, hizmetler sektörünün %25'lik, sanayi sektörünün %12'lik ve inşaat sektörünün %4'lük paya sahip olduğu görülmektedir.

Sorunlar

Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesi için gerçekleştirilen alt bölge çalıştaylarında toplam 30 adet sorun ve 67 adet çözüm önerisi belirlenmiştir. Belirlenen sorunlar arasında en öne çıkan sorunlar sosyal uyum ve insan kaynakları sorunları olmuştur.

Sosyal uyum ve insan kaynakları alanındaki sorunlar, eğitim alanındaki eksiklikleri, ekonomik sıkıntılar ve mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarının kötü olmasını (barınma, sağlık, eğitim, vb.) ve göçle gelen nüfusun sosyal uyum sorunlarını içermektedir.

Tarım-gıda alanındaki sorunlar, Çamlıyayla'ya özgü tarım-gıda ürünlerinin katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülmemesi, çiftçilerin eğitim eksikliği, planlı tarım yapılmaması, tarım ürünlerinin (özellikle sebzelerin) paketlenmesi konusundaki yetersizlikler, tarım ürünlerinin yeterli düzeyde işlenmemesi, tarım-gıda sektörüne yönelik Ar-Ge

faaliyetlerinin yetersiz olması, tarımsal girdi maliyetlerinin yüksek olması gibi sorunları içermektedir.

Turizm alanındaki sorunlar, turizm işletme belgeli tesis olmaması, yatak sayısının yetersiz olması, yatırımcılara ve turistlere bölgenin yeterince tanıtımının yapılamamış olması, bölgeye ulaşım imkanlarının yetersiz olması, eko-turizme yönelik altyapı yetersizliği ve ayrıca bölgenin bir turizm master planının olmaması gibi sorunlardır.

Altyapı ve çevre alanındaki sorunlar, alternatif enerji kaynaklarının yeterli düzeyde kullanılamaması, ulaşım altyapısının yetersiz olması, çevre kirliliği, dağ köylerinde yapılan tarıma yönelik sulama suyu altyapısının yetersiz olması, hidroelektrik santralinin yapılması sebebiyle Çamlıyayla'nın çevresel ve doğal değerlerinin zarar görmesi, tarım danışmanlarının ve veteriner hekimlerin köylere ulaşımının sıkıntılı olması, Tarsus'taki ova köylerinin atık su arıtma ve içme suyu sistemlerinin olmaması/var olan sistemlerin yetersizliği gibi sorunlar şeklinde sıralanabilir.

Alt bölgenin sorun alanları incelendiğinde sosyal uyum ve insan kaynakları ile tarım-gıda alanındaki sorunların ağırlıklı oldukları ve alt bölge sorun alanlarının çeşitlilik gösterdiği dikkati çekmektedir.

Değerlendirme

Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesi, tarım karakteri öne çıkan, Adana'dan Mersin'e geçişte yer alan bir alt bölgedir. Tarsus ilçesi Adana ile Mersin birbirine bağlayan, merkez ilçeler hariç tutulduğunda TR62 Bölgesi'nde sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 1. sırada yer alan önemli ve büyük bir ilçedir.

Alt bölge genel itibarıyla tarımsal faaliyetlerle geçimini sağlamakla birlikte, Çamlıyayla ilçesinde tarım sektörünün daha çok ağırlığı bulunmaktadır. Tarsus-Çamlıyayla alt bölgesi, meyve üretimi bakımından TR62 Bölgesi'nde (merkez ilçeler hariç) 2., sebze ve tarla ürünleri üretimi bakımından ise 3. sırada yer almaktadır.

Tarsus ilçesi sağlık imkanları bakımından TR62 Bölgesi'nin (merkez ilçeler hariç) en iyi durumdaki ilçelerinden biridir. Ayrıca ilçe gerek nüfusu gerekse içinde bulundurduğu organize sanayi bölgesi nedeniyle metropoliten özellik taşımaktadır. Alt bölgede Tarsus ve

Çamlıyayla ilçeleri her ne kadar genel özellikleri itibarıyla farklı özellikler taşıyalar da Çamlıyayla'nın Tarsus ilçesinin uydu ilçesi oluşu birbirlerinden ayrı düşünölemeyeceklerinin ve Çamlıyayla'nın bu anlamda Tarsus'un bir parçası olduğunun göstergesidir.

Alt bölgenin en önemli sorunlarından birisi göçle gelen nüfusun yaşadığı ve bölgeye yaşattığı sıkıntılardır. Bu konuda alınacak önlemler ve ağırlıklı olarak eğitime yönelik çalışmalarla alt bölge bu konuda büyük oranda rahatlatılabilir.

Ayrıca günümüzde giderek önem arz eden alternatif enerji kaynakları, potansiyeli olan alt bölgede kullanımı sağlanabilir.

Yine alt bölgede var olan turistik değerlerin ön plana çıkarılması konusundaki çalışmalar bölgenin gelişmesi ve tanınması açısından büyük önem taşımaktadır.

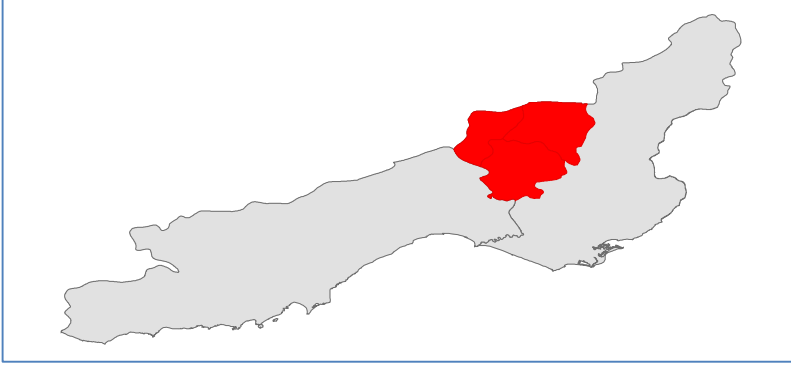
Genel olarak değerlendirildiğinde, alt bölgenin göç alan bir bölge olması nedeniyle göçle gelen nüfusun bölgeye entegre edilebilmesi açısından gerekli önlemlerin alınması, bölgenin var olan turistik potansiyelinin değerlendirilmesi için gereken çalışmaların yapılması bölgenin daha iyi noktalara getirilmesi açısından önem arz etmektedir.

3.5.5 5. Alt Bölge (Pozantı-Aladağ-Karaisalı)

Genel

Pozantı-Aladağ-Karaisalı ilçelerinden oluşan alt bölge TR62 Bölgesi'nin kuzeyinde yer almaktadır. Alt bölgelerin ilçelerinden Karaisalı ilçesi, genel olarak ormanlık bir araziden oluşmakta olup halk tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Aladağ ilçesi yine Toroslar'da bulunan ormanlık bir arazide yer almaktadır. Pozantı ilçesi ise Toroslar'ın eteğinde yer alan Adana'nın kuzeyindeki illere geçiş noktasında bulunan bir ilçe özelliği taşımaktadır. Alt bölge toplamda yaklaşık 65.000 nüfusa sahip bulunmaktadır. Bu nüfusun yaklaşık 24.000'i Karaisalı'da, 22.000'i Pozantı'da ve 19.000'i Aladağ ilçesindedir.

Şekil 38: Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu

DPT'nin 2004 yılı "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" verilerine göre, Pozantı ilçesi Türkiye'deki 872 ilçe arasında 191. sırada iken, Aladağ 713 ve Karaisalı 655. sırada yer almaktadır. TR62 Bölgesi içindeki sıralamada ise, Pozantı, 20 dış ilçe arasında 4., Aladağ 18. ve Karaisalı 16. sırada yer almaktadır. Aynı araştırmaya göre belirlenen 6 kademeli gelişmişlik grubuna göre, Pozantı 3., Aladağ ve Karaisalı 5. grupta bulunmaktadır.

Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesinin nüfus yoğunluğu 17,60 olup, 47,58 olan TR62 Bölgesi nüfus yoğunluğunun (merkez ilçeler hariç) altındadır. Pozantı'nın nüfus yoğunluğu 27,69, Aladağ'ın 13,54 ve Karaisalı'nın ise 15,89'dur. Ekonomik üretkenlik çağındaki nüfusa bağımlı nüfusu ifade eden yaş bağımlılık oranı, TR62 Bölgesi için %49 iken, Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesi için %53'dür. Yaş bağımlılık oranı Pozantı için %50, Aladağ için %52 ve Karaisalı için %57'dir. Erkek nüfusun kadın nüfusa oranının ifade eden genel cinsiyet oranı ise alt bölgede 1,01 değeri ile TR62'nin de almış olduğu 0,99 değerinin üzerindedir.

Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı alt bölge için %13 olup, %8 olan TR62 Bölgesi değerinin çok üzerindedir. Alt bölgenin eğitim imkanları değerlendirildiğinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı Pozantı'da 24, Aladağ'da ve Karaisalı'da yaklaşık 21 iken; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Pozantı'da 20, Aladağ'da 22 ve Karaisalı'da 20'dir. TR62'de okul öncesi hariç derslik başına düşen öğrenci sayısı 37, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 22'dir. Eğitim altyapısı anlamında alt bölge, TR62 Bölgesi geneline göre iyi durumdadır. Milli Eğitim Bakanlığı hizmet bölgeleri sınıflandırmasında Karaisalı C, Pozantı D ve Aladağ E kategorisinde yer almakta, Pozantı ve Aladağ ilçeleri zorunlu hizmet bölgesi kapsamına girmektedir.

Alt bölgenin sağlık altyapısı incelendiğinde, on bin kişi başına düşen yatak sayısı Pozantı'da 13,66 ve Karaisalı'da 8,09'dur. Aladağ'da ise hastane bulunmadığından kişi başına düşen yatak sayısı 0'dır. Alt bölge ortalaması ise 7,69'dur. On bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı Pozantı'da 23,22, Aladağ'da 12,06 ve Karaisalı'da 20,44 olup, alt bölge ortalaması 19'dur. TR62'de, on bin kişi başına düşen yatak sayısı 15,22, on bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı ise 25,45'tir. Alt bölge, kişi başına düşen yatak sayısı ve sağlık personeli sayısı bakımından, TR62'ye göre zayıf durumdadır.

Alt bölgede meyve üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %13,83, tarla ürünleri üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %83,26, sebze üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı ise %2,91'dir. Bölge ilçe düzeyinde incelendiğinde ise, Pozantı'da meyve üretimi, toplam tarım alanlarının %44,73'ünde yapılmaktadır ve bu alanda yapılan üretim, toplam tarım üretiminin %66,97'sini oluşturmaktadır. Aladağ'da, meyve üretimi toplam tarım alanlarının %7,39'unda yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin %5,85'ini oluşturmaktadır. Karaisalı'da ise meyve üretimi toplam tarım alanlarının %10,81'inde yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin %5,70'ini oluşturmaktadır. Alt bölge ilçeleri, TR62 Bölgesi'ndeki, meyve üretiminin %1'ini bile karşılayamamaktadırlar. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan meyveler, ceviz, erik, kiraz, erik, şeftali, dut, keçiboynuzu, nar, Trabzon hurması, elma (amasya, golden, grannysmith, starking), yenedünya, zeytin (sofralık, yağlık) olarak sıralanabilir. Üretim miktarı açısından ise elma, üzüm ve zeytin öne çıkmaktadır.

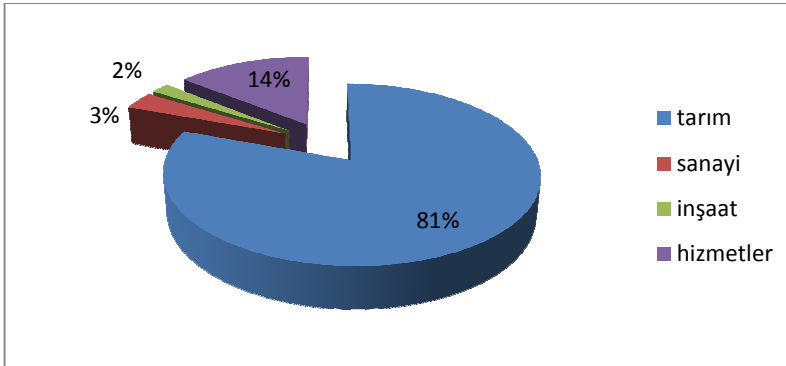
Pozantı'da tarla ürünleri üretimi, tarım üretimi yapılan toplam alanın %54,03'ünü oluşturmakta olup bu alandan toplam tarım üretimi miktarının %24,81'i elde edilmektedir. Aladağ'da, tarla ürünleri üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %92,44'ünü oluşturmakta olup bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %92,97'si elde edilmektedir. Karaisalı'da, tarla ürünleri üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %85,27'sini oluşturmakta olup bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %72,4'ü elde edilmektedir. Pozantı, TR62 Bölgesi'ndeki tarla ürünleri üretiminin %0,16'sını, Aladağ %1,43'ünü, Karaisalı ise %2,82'sini karşılamaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan tarla ürünleri, pamuk (kütü), pamuk (lif), buğday (diğer), mısır (dane), ayçiçeği

(yağlık), çığıt, soya, yerfıstığı, mercimek (kırmızı) olarak sıralanabilir. Buğday, ayçıçeğı, mısıır ve fığ ise üretim miktarı bakımından öne çıkan tarla ürünlerdir.

Pozantı'da sebze üretimi, tarım üretimi yapılan toplam alanların %1,69'u iken, Aladağ'da bu oran %0,17'sini ve Karaisalı'da ise %3,97'sini oluşturmaktadır. Pozantı'da bu alandan, toplam tarım üretiminin miktar olarak %8,23'ü elde edilirken, Aladağ'da %1,17'si ve Karaisalı'da %21,89'u elde edilmektedir. Pozantı, Aladağ ve Karaisalı ilçeleri TR62'deki sebze üretiminin %1'den daha azını karşılayabilmektedirler. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan sebze ürünleri, bakla (taze), bezelye (taze), biber (salçalık), sarımsak (taze) olarak sıralanabilir. Salçalık biber, sofralık domates ve karpuz ise üretim miktarı bakımından öne çıkan sebze ürünleridir.

Pozantı ilçesinde istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında 2000 yılı verilerine göre istihdamın %65,91'i tarım sektöründe, %25,63'ü hizmetler sektöründe, %4,9'u sanayi sektöründe ve %3,5'i inşaat sektöründe istihdam edilmektedir. Aladağ'da ise tarım sektöründe istihdamın %85,3'e çıktığı, hizmetler sektöründe istihdamın %10,52 olduğu, sanayi sektörünün %2,65 ve inşaat sektörü istihdamın %1,5 olduğu görülmektedir. Karaisalı ilçesinde ise istihdamın %85,72'si tarım sektöründe, %10'u hizmetler sektöründe, %2,88'i sanayi sektöründe ve %1,36'sı inşaat sektöründe istihdam edilmektedir. İstihdam oranlarına bakıldığında alt bölgenin coğrafi konumu ve özellikle Aladağ ve Karaisalı ilçelerinin gelişmemiş ilçeler olmaları bölge halkının tarıma yönelmesine neden olmuştur. Ancak bölge halkının tarımsal faaliyetlerini tam anlamıyla uygun şartlar ve imkanlar altında gerçekleştirememeleri, alt bölgenin gelir seviyesini dolayısıyla da yaşam koşullarını oldukça düşürmüştür.

Şekil 39: Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı

Genel olarak alt bölgede istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında tarım sektörünün %81'lik, hizmetler sektörünün %14'lük, sanayi sektörünün %3'lük ve inşaat sektörünün %2'lik paya sahip olduğu görülmektedir.

Sorunlar

Alt bölgeler için düzenlenen çalıştayların sonucunda Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesi için toplam 26 adet sorun ve bu sorunların çözülebilmeleri için çözüm önerileri belirlenmiştir.

Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesi için belirlenen sorunlar arasında en öne çıkan sorun alanı altyapı ve çevre sorunlardır. Bölgenin altyapı ve çevreye ait sorunları incelendiğinde, bazı ulaşım yollarının hiç bulunmaması, bazılarının ise yetersiz olması, atık bertarafı ve bölgedeki atıkların bölgeye zarar vermesi konusundaki sıkıntılar, bölgedeki kıl keçilerinin ormana zarar vermesi gibi sorunlar olarak sıralanabilir.

Ekonomik sorunlar, üretim sürecindeki eksiklikler ve yetersizlikler, tanıtım ve pazarlama sorunlarını içermektedir. Özellikle tarım alanında sulamanın yeterli yapılamaması, katma değeri düşük tarım ürünlerin üretilmesi, çiftçilerin tarımsal faaliyetler konusunda teknik ve zirai bilgi eksikliğinin olması, tarımsal ürünlerin pazarlanamaması gibi sorunlar öne çıkmaktadır. Bunun yanında, Aladağ ilçesinde devlet hastanesi bulunmaması, belediye gelirlerinin az olması (belediye gelirlerinin özellikle yaz aylarında yetersiz kalması), Aladağ ilçesinde YİBO ve öğrenci yurdunun bulunmaması, Karaisalı ilçesinde bir sanayi bölgesi oluşturulamaması gibi sorunlarda alt bölgede öne çıkan diğer sorunlardır.

Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesi için de yapısal ve mevzuattan kaynaklı bir sorun olan belediye gelirlerinin düşük olması ve bu gelirlerin kış nüfusu baz alınarak verilmesi bulunmaktadır.

Ayrıca alt bölgenin eğitime ait sorunları incelendiğinde, eğitim binalarının ve öğrenci yurtlarının yetersiz olmasının, bölgede yaşayan ailelerin, çocuklarının eğitimlerini sürdürmelerini sağlamaları için bölgeden göç etmeye zorladığı görülmektedir.

Değerlendirme

Pozantı-Aladağ-Karaisalı alt bölgesi, il merkezine uzakta kalan ve tarım karakteri öne çıkan bir alt bölgedir. Pozantı ilçesi, Aladağ ve Karaisalı ilçelerine göre gelişmişlik derecesi daha iyi durumda olmanın yanında TR62 Bölgesi ilçeleri arasında da ön sıralarda yer alan bir ilçedir. Çoğunlukla tarımsal faaliyetlerin olduğu alt bölgede Pozantı ilçesi meyve üretiminde ağırlık kazanmışken, Aladağ ve Karaisalı ilçeleri tarla ürünleri üretiminde öne çıkmaktadırlar.

İmalat sanayinde çalışanların toplam istihdama oranları Pozantı'da %38, Aladağ'da %12 ve Karaisalı ilçesinde %15'dir. Yine bu oranlar alt bölgenin ilçelerinin kendi aralarında incelendiğinde Pozantı ilçesinin biraz daha farklı bir yerde durduğunu göstermektedir.

Pozantı ilçesi Adana-Ankara ve Adana-Konya arası ulaşımı için geçiş noktası özelliğini taşımaktadır. Ancak Pozantı ilçesinde yürütülmekte olan otoyol yapımı çalışmalarının tamamlanmasıyla birlikte, yol yapımında çalışarak geçimini sağlayan ilçe halkı için ciddi bir sıkıntı yaratacağından, hem ilçede yaşayanların sosyo-ekonomik durumlarının kötüleşmemesi açısından hem de ilçeden göçün önlenmesi açısından yeni iş sahalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Aladağ ve Karaisalı ilçelerinde ise bölge halkı geçimini ağırlıklı olarak tarımdan elde etmektedir. Ancak sulama imkanlarının yetersizliği, bilinçli tarımın uygulanamaması, katma değeri düşük ürünlerin üretilmesi, orman köylerinde tarım yapacak arazilerinin bulunmaması bölgenin sosyo-ekonomik gelişmişlik bakımından negatif değerler almasına neden olmuştur. Bu nedenle bölge halkının tarımsal faaliyetler konusunda daha çok bilinçlendirilmesi, orman ürünlerine yönelik tarımsal üretime yönlendirilmesi gibi bölgeyi ve bölge halkının refah seviyesini iyileştirici çalışmalara yönelme sağlanabilir. Tarımsal faaliyetlerde bölge halkının daha verimli ve profesyonel çalışmaları sağlanarak alt bölgenin daha iyi bir noktaya gelmesi sağlanabilir.

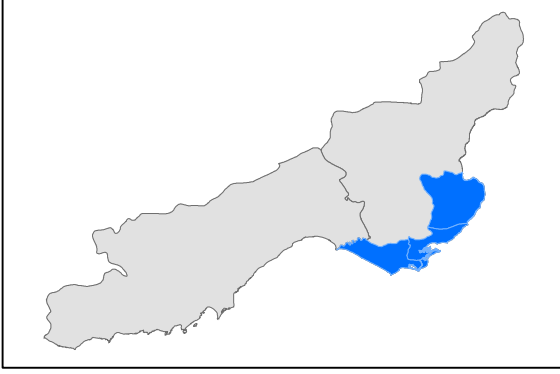
3.5.6 6. Alt Bölge (Ceyhan-Yumurtalık-Karataş)

Genel

Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesi, TR62 Bölgesi'nin güneydoğusunda yer alan bir alt bölgedir ve 2.687km² yüz ölçüme sahiptir. Denize kıyısı olan alt bölge verimli bir ovadır.

Alt bölgenin nüfusu 200.930 olup, TR62 Bölgesi'nde en fazla nüfusa sahip 3. alt bölgedir. Nüfusun yaklaşık %85'ini Ceyhan ilçesinin oluşturmakta olduğu alt bölgede yer alan belediye sayısı 19'dur.

Şekil 40: Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu

DPT'nin 2004 yılı İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması verilerine göre, Ceyhan Türkiye'deki 872 ilçe arasında 186. sırada, Yumurtalık 448. sırada, Karataş ise 324. sırada yer almaktadır. TR62 Bölgesi içindeki sıralamada ise, Ceyhan, 20 dış ilçe arasında 3., Yumurtalık 14. sırada, Karataş ise 9. sırada yer almaktadır. Aynı araştırmaya göre belirlenen 6 kademeli gelişmişlik grubuna göre, her 3 ilçe de 3. grupta bulunmaktadır.

Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesinin nüfus yoğunluğu 69,41 olup, 47,58 olan TR62 Bölgesi nüfus yoğunluğunun (merkez ilçeler hariç) üstünde yer almaktadır. Nüfus yoğunluğu Ceyhan için 110,15, Yumurtalık için 35,42, Karataş için ise 25'tir. Alt bölgenin nüfus yoğunluğunun yüksek olmasında Ceyhan'ın nüfus yoğunluğu etkili olmaktadır. Ekonomik üretkenlik çağındaki nüfusa bağımlı nüfusu ifade eden yaş bağımlılık oranı, TR62 Bölgesi için %49 iken, Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesi için %53'tür. Yaş bağımlılık oranı Ceyhan için %54, Yumurtalık için %52, Karataş için %50'dir. Erkek nüfusun kadın nüfusa oranının ifade eden genel cinsiyet oranı alt bölgede, TR62'nin de almış olduğu 0,99 değerini almaktadır. Alt bölgenin 2000-2007 yılları arasındaki nüfus artış hızı ilçeler bazında incelendiğinde, nüfusun büyük oranlarda azalma eğiliminde olduğu görülmektedir. Nüfus artış hızı Ceyhan'da %-17, Yumurtalık'ta %-23, Karataş'ta ise %-59 seviyesindedir.

Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı alt bölge için %10 olup, %8 olan TR62 Bölgesi değerinin üzerindedir. Alt bölgenin eğitim imkanları

değerlendirildiğinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı Ceyhan'da 36, Yumurtalık'ta 20, Karataş'ta 25 iken; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Ceyhan'da 26, Yumurtalık'ta 23, Karataş'ta ise 29'dur. TR62'de okul öncesi hariç derslik başına düşen öğrenci sayısı 37, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 22'dir. Derslik başına düşen öğrenci sayısı anlamında Yumurtalık ve Karataş, TR62 Bölgesi'ne göre daha iyi durumda iken, Ceyhan TR62 ile benzer özellikler göstermektedir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı anlamında ise alt bölge genel olarak TR62 değerlerinden daha iyi değerler sahip değildir.

Alt bölgenin sağlık altyapısı incelendiğinde, on bin kişi başına düşen yatak sayısında sadece Ceyhan belirleyici olup 13 değerini almaktadır. On bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı Ceyhan'da 18, Yumurtalık'ta 9, Karataş'ta 15 olup, alt bölge ortalaması 17'dir. TR62'de, on bin kişi başına düşen yatak sayısı 15, on bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı ise 25tir. Alt bölge, kişi başına düşen yatak sayısı ve personel sayısı bakımından, TR62 değerlerinin altında kalmaktadır.

Alt bölgede tarla ürünleri üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %90 olduğundan alt bölge tarım ürünleri ile ön plana çıkmaktadır. Sebze üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %7, meyve üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı ise ancak %2'dir. Bölge ilçe düzeyinde incelendiğinde ise, Ceyhan'da tarla ürünleri üretimi, toplam tarım alanlarının %95'inde yapılmaktadır ve bu alanda yapılan üretim, toplam tarım üretiminin %83'ünü oluşturmaktadır. Yumurtalık'ta ve Karataş'ta tarla ürünleri üretimi toplam tarım alanlarının %85'inde yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin sırasıyla %53 ve %51'ini oluşturmaktadır. Ayrıca Ceyhan TR62 Bölgesi'ndeki, tarla ürünleri üretiminin %30'unu, Karataş %20'sini, Yumurtalık %5'ini karşılayarak, alt bölgenin tarla ürünleri üretiminin yarısından fazlasını üretmektedir. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan tarla ürünleri, kütlü ve lifli pamuk, buğday, mısır, yağlık ayçiçeği, çğit, soya, yarfıstığı olarak sıralanabilir. Üretim miktarı bakımından alt bölgede öne çıkan tarla ürünleri ise buğday, çğit, mısır ve pamuktur.

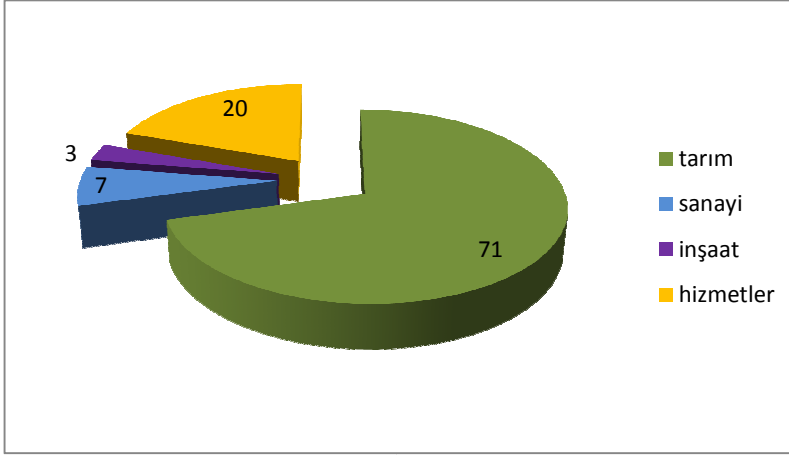
Ceyhan'da sebze üretimi, tarım üretimi yapılan toplam alanın ancak %3'ünü oluşturmakta olup, bu alandan toplam tarım üretiminin miktar olarak %16'sı elde edilmektedir. Yumurtalık için, sebze üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %9'unu oluşturmakta olup bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %39'u elde

edilmektedir. Karataş için ise, sebze üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %13'ünü oluşturmakta olup bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %45'i elde edilmektedir. Ceyhan, TR62 Bölgesi'ndeki sebze üretiminin %6'sını, Yumurtalık %3'ünü, Karataş ise %18'ini karşılamaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan sebze ürünleri, sakız kabak, kavun, karpuz, enginar, göbekli marul olarak sıralanabilir. Sofralık domates, karpuz ve kavun ise üretim miktarı bakımından öne çıkan sebzelerdir.

Ceyhan'da meyve üretimi tarım üretimi yapılan toplam alanların %2'sinde, Yumurtalık'ta toplam alanların %6'sında, Karataş'ta ise %2'sinde yapılmaktadır. Ceyhan'da bu alandan toplam tarım üretiminin miktar olarak ancak %1'i elde edilirken, Yumurtalık'ta %9'u, Karataş'ta ise %4'ü elde edilmektedir. Ceyhan ve Yumurtalık, TR62'deki meyve üretiminin %1'inden azını, Karataş ise %2'sini karşılamaktadır. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan meyve ürünleri, nektarin şeftali, sofralık ve yağlık zeytin, greyfurt, limon; mandalina; washington ve yafa portakal, turunç, nar, Trabzon hurması olarak sıralanabilir. Turunçgiller dışında üzüm ve zeytin üretim miktarı bakımından öne çıkan meyvelerdir.

2000 yılı verilerine göre, istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında, Ceyhan'da istihdamın %65'i tarım sektöründe, %23'ü hizmetler sektöründe, %9'u sanayi sektöründe ve %3'ü ise inşaat sektöründe istihdam edilmektedir. Yumurtalık ve Karataş'ın benzer istihdam oranlarına sahip olduğu, ortalama olarak, tarım sektöründe istihdamın %82, hizmetler sektöründe istihdamın %13, geriye kalan istihdamın ise sanayi ve inşaatla neredeyse eşit olarak dağıldığı görülmektedir. Böylece alt bölgede toplam istihdamın %71'i tarımda, %19'u hizmetlerde, %7'si sanayide ve %3'ü inşaat sektöründe yer almaktadır. Bu durum bölgenin tarım karakterinin oldukça baskın olduğunu göstermektedir. Tarım istihdamını, hizmetler istihdamının izlemesi Ceyhan'ın, merkeze yakın, nüfusu en kalabalık ilçelerden biri olması; Yumurtalık ve Karataş'ın ise deniz kenarında yer alan ilçeler olması ile açıklanabilir.

Şekil 41: Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı

Sorunlar

Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesi için belirlenen sorunlar arasında en öne çıkanı %57 oranı ile ekonomik sorunlardır. Ekonomik sorunlar, yatırım destekleri, tanıtımı ve planlamasının yetersiz olmasını, tarım ve hayvancılıkla ilgili sorunları, turizm ile ilgili sorunları kapsamaktadır. Tarım ve hayvancılıkla ilgili sorunlar, planlı tarımın yapılmaması, hayvansal üretim veriminin düşük olması, uzaktan algılama ve coğrafi bilgi sisteminin olmayışı gibi sorunları kapsamaktadır. Turizm ile ilgili sorunlar, alternatif turizm imkanlarının değerlendirilememesi, Doğu Akdeniz'in mevcut turizm alternatiflerinin bütünlük biçimde değerlendirilememesi, Yumurtalık lagünlerinin korunması ve tanıtımı konusundaki koordinasyon eksikliği, bölgenin tarihi değerlerinin etkin olarak kullanılamaması, deniz ve karayolu altyapısının yetersiz olması şeklinde sıralanabilir. Alt bölgenin yatırım destekleri, tanıtımı ve planlamasının yetersiz olması başlığı altında toplanan sorunlarının başında bölgenin yatırıma yönelik tanıtımının yetersiz olması ve yatırımların yönlendirilmesindeki koordinasyonsuzluk gelmektedir. Adana ve Hatay il hudutlarının belirsizliği gibi sorunlar sebebiyle Ceyhan OSB'nin kurulamaması, Ar-Ge ve teknoloji altyapısı eksikliği, bölgenin yatırım planlamasının yetersiz oluşu bu başlık altında yer alan diğer sorunlardır.

Alt bölgenin altyapı ve çevreye ait sorunları incelendiğinde, bölgesel, kentsel ve kırsal altyapı imkanlarının yetersiz olması sorunu ile karşılaşılmaktadır. Bölgede kargo taşımacılığı yapılacak havaalanı bulunmaması, katı atık depolarının yetersizliği ve Ceyhan'da çöp imha tesisinin bulunmaması, Mersin-Karataş-Yumurtalık-Ceyhan yolunun olmaması sebebiyle

bölgede ekonomik canlılığın olmaması, tarımsal üretimde sulamanın yanlış yapılması nedeniyle denizin kirlenmesi bu başlık altında toplanan sorunlardır.

Göçle gelen nüfusun sosyal uyum sorunları, güvenlik altyapısının yetersiz olması, okul sayısının yetersiz olması, sağlık altyapısının bölge ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olmaması, tarım işçilerinin yaşam koşullarının kötü olması (barınma, eğitim, sağlık), yetişmiş ara eleman eksikliği, yüksek öğretim kurumunun bulunmaması ise alt bölgenin insan kaynakları ve sosyal uyum başlığı altında değerlendirilebilecek sorunlarıdır.

Diğer alt bölgelerde olduğu gibi, Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesi için de yapısal ve mevzuattan kaynaklı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlar, arazilerin küçük ve parçalı olması, tarımda mülkiyet sorununun aşılabilmesi olarak ifade edilebilir.

Değerlendirme

Ceyhan-Yumurtalık-Karataş alt bölgesi, tarım karakteri öne çıkan, il merkezine yakın bir alt bölgedir. Ceyhan ilçesi, TR62 Bölgesi'nin en kalabalık nüfusa sahip ikinci ilçesi olup, hem bölge hem de alt bölge içinde öne çıkan özelliktedir. Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre, her üç ilçe de üçüncü derece gelişmişlik seviyesindedir.

İstihdamın dağılımına ve üretim değerlerine bakıldığında, alt bölgenin tarım karakterinin belirgin olduğu görülmektedir. Tarımda ise, tarla ürünleri üretimi çok önemli bir değere sahip olup, bu üretim TR62 tarla ürünleri üretiminin yarısından fazlasını karşılamaktadır. Alt bölge, geçmişten beri, başta pamuk olmak üzere, tarla ürünleri ile bilinmektedir.

Karataş ve Yumurtalık'taki otel ve lokantacılık alanındaki istihdamın yüksekliği, bu ilçelerin deniz kıyısında olması, özellikle Adana ve yakın yerleşimler için tatil yörenesi olması ile açıklanabilir. Yumurtalık-Karataş sahilinde yer alan bölge, koruma bölgesi olmakla beraber, yakınında önemli enerji yatırım kararlarının da alınmış olması nedeniyle, özel proje alanı olarak ele alınması gereken bir bölgedir. Ancak, başta Yumurtalık lagünlerinin korunması ve tanıtılmasına ilişkin sorunlar olmak üzere, alt bölgenin turizm ile ilgili sorunları yadsınmayacak düzeydedir.

Ceyhan ve Yumurtalık'ta imalat sanayi istihdamının yoğun olması, Ceyhan'da son yıllarda petrol boru hatlarının kesişim noktası olması sebebiyle meydana gelen oluşumlar ve

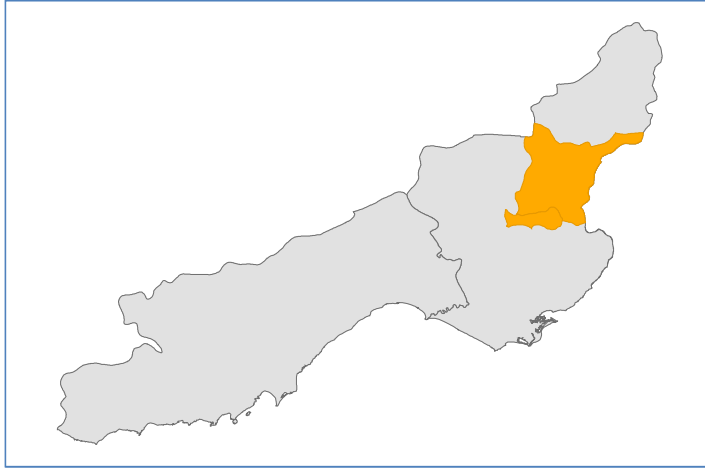
Yumurtalık Serbest Bölgesinin gelişmesi ile açıklanabilir. Bölgede sonlanan petrol boru hatları, yatırım kararı alınmış petro kimya tesisleri, kurulmuş olan enerji ihtisas endüstri bölgesi gibi yatırım ve altyapı kararları bölgedeki petro-kimya sanayinin ve buna bağlı türev sektörlerin önümüzdeki dönemde bölge için önem arz edeceğini, alt bölgenin, TR62 Bölgesi'ni Türkiye içerisinde önemli bir merkez olmaya doğru götüreceğini göstermektedir.

3.5.7 7. Alt Bölge (Kozan-İmamoğlu)

Genel

Kozan ve İmamoğlu ilçelerinden oluşan bu alt bölge Adana'nın kuzey doğusunda yer almaktadır. Alt- Bölge'nin yüzölçümü 2.147 km² olup, Çukurova Bölgesi'nde alan olarak önemli yer tutmaktadır. Alt bölge, Misis Dağları'nın yukarı kısmında yer alan ovalık alan üzerinde yer almakta, Kozan'ın kuzey kesimlerinde dağlık kesim başlamaktadır. Alt bölge 155.000 üzerinde nüfusa sahiptir. Bu nüfusun yaklaşık 125.000'i Kozan'da, yaklaşık 31.000 ise İmamoğlu'nda yaşamaktadır.

Şekil 42: Kozan-İmamoğlu alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu

DPT'nin yapmış olduğu "Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" sonuçlarına göre toplam 872 ilçe arasında Kozan 351, İmamoğlu ise 273. sırada yer almaktadır. Her iki ilçe de Türkiye içerisinde 3. Seviye gelişmişlik düzeyindedir. Bölge içinde ise 20 dış ilçe arasında Kozan 8, İmamoğlu ise 12. sırada yer almaktadır. Bu tablo, alt bölgenin Çukurova Bölgesi içerisinde yaklaşık ortalama bir gelişmişlik seviyesinde olduğunu göstermektedir.

Alt bölgenin nüfusu 155.926'dır (Kozan 124.669, İmamoğlu 31.257), bölgedeki en kalabalık 3. alt bölgedir. Nüfus yoğunluğu ise 72,62 km²/kişi olup, bölge içindeki dış ilçeler arasında Tarsus-Çamlıyayla'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır (Kozan 100,05, İmamoğlu 66,91). Ekonomik üretkenlik çağındaki nüfusa bağımlı nüfusu ifade eden yaş bağımlılık oranı, Kozan-İmamoğlu alt bölgesi için %53'tür. Yaş bağımlılık oranı Kozan için %53, İmamoğlu için %55'dir. Erkek nüfusun kadın nüfusa oranının ifade eden genel cinsiyet oranı alt bölgede, 0,99 değerini almaktadır, yani kadın nüfusun oranı, erkek nüfustan yüksektir (Bu durum bölge geneli için de geçerlidir). Alt bölgedeki nüfusun genel eğitim durumu hakkında bilgi sahibi olmak için okuma yazma bilmeyenlerin oranı incelendiğinde, %11 civarında bir değerle bölge ortalamasının üstünde yer aldığı görülmektedir. Bu durum alt bölge açısından temel sorun başlıklarından biridir.

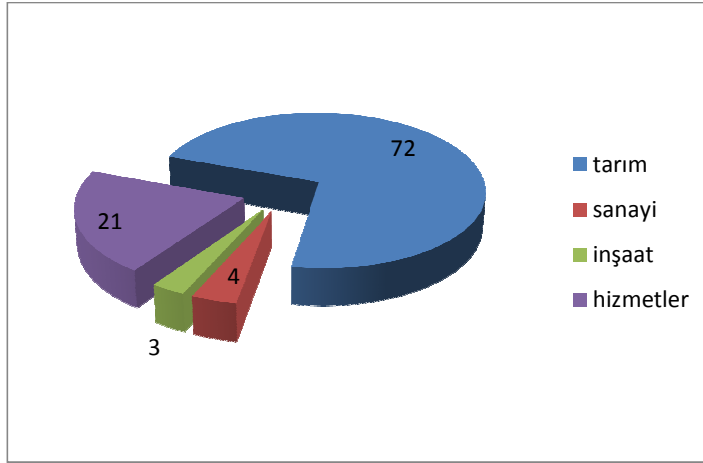
Alt bölgedeki eğitim ve sağlık altyapısı, bölgenin gelişmişlik durumundaki temel bileşenlerden birisidir. Eğitim imkanları, fiziksel altyapı bakımından değerlendirildiğinde derslik başına düşen öğrenci sayısı 29,07'dir (Merkez ilçeler hariç bölge ortalaması 27,56'dır).

Alt bölgede derslik ihtiyacı olduğu görülmektedir. İnsan kaynakları açısından değerlendirildiğinde ise, öğretmen başına 23,59 öğrenci düştüğü görülmektedir. Bu değer de bölge ortalamasının üzerindedir.

Aynı yöntemle sağlık altyapısı incelendiğinde, fiziksel altyapı olarak on bin kişi başına düşen yatak sayısı 14,05'dir. Bu ilçelerin Adana merkeze karayolu ile 1 saatten daha yakın mesafede oluşu bu değerleri kabul edilebilir kılmakla beraber, Kozan'ın kuzeyinde bulunan Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesinin de merkezi konumunda bulunduğu değerlendirildiğinde iyileştirme ihtiyacı olduğu söylenebilir. On bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısı ise 23,02'dir. Bu da bölgedeki diğer büyük ilçelerden oluşan alt bölgelerin değerlerinin altında kalmaktadır.

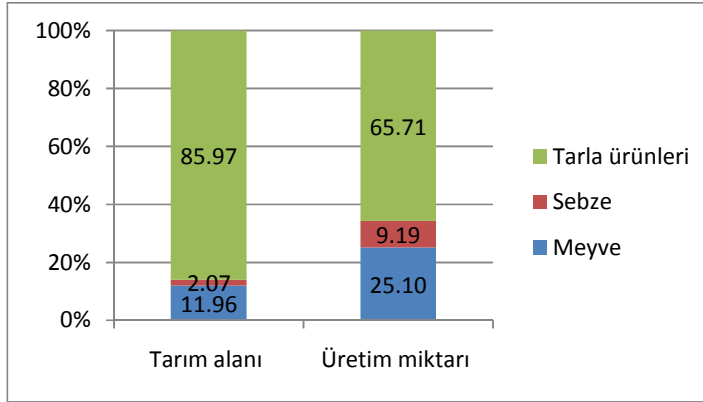
2000 nüfus sayımı verilerine göre alt bölgedeki istihdamın dağılımı incelendiğinde, tarımın öne çıktığı görülmektedir. Toplam istihdamın %72'si tarım sektöründe gerçekleşmektedir. Alt bölgede tarımı %21'lik oranla hizmetler sektörü izlemektedir. Alt bölge coğrafi yapısı, toprak kabiliyeti özellikleriyle tarımın yoğun olarak yapıldığı bir alan olduğu için bu sonuç normal olarak karşılanabilir. Kozan- İmamoğlu alt bölgesi tarımsal karakteriyle öne çıkan bir bölgedir.

Şekil 43: Kozan-İmamoğlu alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı

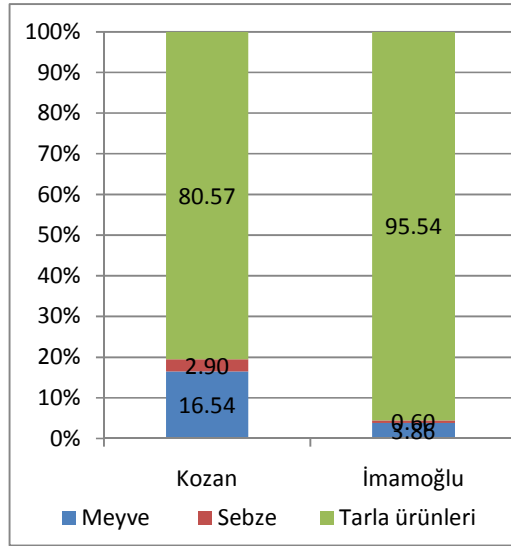
Alt bölgenin tarımsal karakteri detaylı olarak incelendiğinde arazi kullanımı olarak tarla ürünlerinin baskın olduğu görülmektedir. Bu durum alt bölgenin topografik yapısıyla da uyumluluk göstermektedir. Alt bölgede az da olsa meyve üretimi yapılan araziler de bulunmaktadır. Sebze üretimi ise çok kısıtlıdır. Aynı ürün grupları üretim miktarında değerlendirilğinde meyve ve sebze üretim oranlarının daha üst seviyelere çıktığı görülmektedir.

Şekil 44: Kozan-İmamoğlu alt bölgesinin tarımsal yapısı

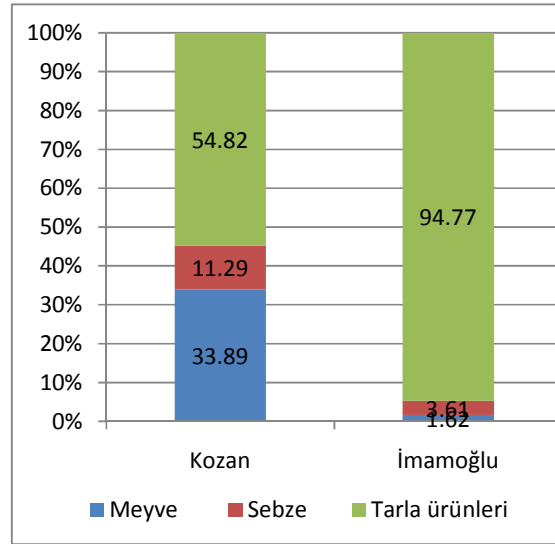

Alt bölgedeki arazi kullanımı ve tarımsal üretim grupları kendi içinde de farklılık göstermektedir. Meyve ve sebze üretim alanlarının Kozan'da nispeten daha geniş alanları kapladığı, İmamoğlu'nda ise tarla ürünlerine yönelik arazilerin baskın olduğu görülmektedir. Üretim miktarlarının dağılımında ise fark daha da açılmaktadır. Kozan'da meyve ve sebze üretimi toplam tarımsal üretimin yaklaşık yarısını oluştururken, İmamoğlu'nda tarla ürünleri toplam üretimin yaklaşık %95'ini oluşturmaktadır.

Şekil 45: Kozan ve İmamoğlu ilçelerinde arazi kullanımı

Şekil 46: Kozan ve İmamoğlu ilçelerinde ürün dağılımı

Yukarıda adı geçen ürün grupları içerisinde öne çıkan ürünler incelendiğinde ise tarla ürünlerinde her iki ilçede de buğday, mısır ve ayçiçeğinin öne çıktığı görülmektedir. Sebze üretiminde ise Kozan'da karpuz, domates ve marul, İmamoğlu'nda ise karpuz ve marul öne çıkmaktadır. Meyve üretiminde ise Kozan genel olarak tüm narenciye ürünleri ama büyük çoğunlukla portakal, İmamoğlu'nda ise son yıllarda geliştirilmeye çalışılan zeytin'le beraber üzüm ve bir miktar narenciye öne çıkmaktadır. Zeytin dikimi henüz yeni olduğu için önümüzdeki yıllarda alt bölgede zeytin üretiminin daha da artacağı söylenebilir. Tarımsal ürünlerin üretim miktarının iki ilçe arasındaki dağılımının, yukarıdaki belirtilen arazi kullanım oranları ve ilçelerin toplam alan büyüklüklerinin etkisiyle büyük ölçüde Kozan'ı öne çıkardığı görülmektedir. Sadece, tarla ürünleri grubunda İmamoğlu Kozan'a yakın değerler alabilmekte (Tarla ürünleri İmamoğlu'nda baskın ürün grubu olduğu için) diğer ürünlerde Kozan üretim miktarı olarak baskın olduğu görülmektedir.

Tablo 30: Kozan ve İmamoğlu ilçelerinde öne çıkan bitkisel ürünler

	Kozan	İmamoğlu
Tarla ürünleri	Buğday, Mısır, Ayçiçeği	Buğday, Mısır, Ayçiçeği
Sebze	Karpuz, Domates, Marul	Karpuz, Marul
Meyve	Portakal, Mandalina, Limon, Greyfurt	Zeytin, Üzüm, Narenciye

Sorunlar

Alt bölgenin ekonomik sorunları iki başlıkta toplanmaktadır: kültür-turizm sorunları ve tarım ve tarıma yönelik sanayide üretim ve pazarlama sorunları. Kültür turizm alanında alt bölge değerlendirilmeyen tarihi bir dokuya ve çok önemli antik bir merkez olan Anavarza şehrinin kalıntılarına sahiptir. Bu potansiyel turizm amaçlı olarak değerlendirilememekte, bu alanda koruma-geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, bölge turistik altyapı konusunda da yetersizdir.

Alt bölgede tarım temel sektör olduğu için ekonomik sorunların çoğunu bu sektördeki sorunlar oluşturmaktadır. Bölgede çözülmesi gereken anız yakım sorunu, organik tarıma geçişte karşılaşılan güçlükler, tarım ürünleri hasadının yılın geneline yayılamaması, sulu tarım eksikliği vb. tarımsal üretimi ilgilendiren konuların yanında, ürünün pazarlanması, tahlil edilmesi, paketlenmesi, depolanması gibi ürüne katma değer katılmasını ilgilendiren konularda da sorunlar mevcuttur. Bu sorunların bertarafına yönelik olarak bölgede yer alan OSB'nin de yapılandırılmasında sorunlar yaşanmaktadır, bölgede hammaddeyi işleyecek tesisler yeterli değildir.

Bölgede eğitim altyapısına yönelik olarak özellikle yüksek öğretim kurumu ve buna yönelik konaklama tesislerinin eksikliği dile getirilmiştir. Ayrıca temel altyapı olarak sağlıklı içme suyu, sulama sistemleri konularında eksiklikler, alt bölgenin bağlantısını sağlayan kara yolu ulaşımındaki eksiklikler dile getirilmiştir.

Bölgede insan kaynakları konusunda ortak hareket etme kültürü, duyarlılık ve motivasyon konularında sıkıntı yaşandığı, özellikle kırsal kesimde eğitim seviyesinin istenen düzeyde olmadığı ve ara eleman sıkıntısı yaşandığı dile getirilmiştir.

Değerlendirme

Kozan-İmamoğlu alt bölgesi, Çukurova Bölgesi içinde tarımsal karakteri öne çıkan, ürettiği tarımsal ürünün katma değerini yükseltme konusunda altyapı ve organizasyon eksikliği yaşayan bir alt bölge olarak göze çarpmaktadır. Alt bölge Kozan merkezli bir yapıya sahiptir. Kozan tarihten gelen merkez olma işlevleri, nüfusu, ve alan büyüklüğü sayesinde sadece bu alt bölge içerisinde değil kuzeyinde yer alan Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesi içinde önemli bir merkez olma konumundadır. Alt bölgenin sosyal, ekonomik ve fiziksel

altyapısı bu karakteri göz önünde bulundurularak yapılandırılmalıdır. Alt bölgedeki en önemli sorun alanlarından birisi eğitim konusundaki eksiklikler ve yetersizliklerdir. Kuzey kesiminde doğa ve yayla turizmi ile orta kesimlerinde kültür turizmine yönelik hem bölgesel hem de global ölçekte değerlendirilebilecek bir yapıya sahip olan alt bölge, bu potansiyellerin değerlendirilmesine yönelik yatırımlara ihtiyaç duymaktadır. Alt bölge tarım konusunda deneyimli bir bölge olması, tarımsal üretimde verimlilik ve kalite artışını sağlayacak altyapı ve organizasyon projelerinin hızla sonuca ulaşmasını sağlayacaktır.

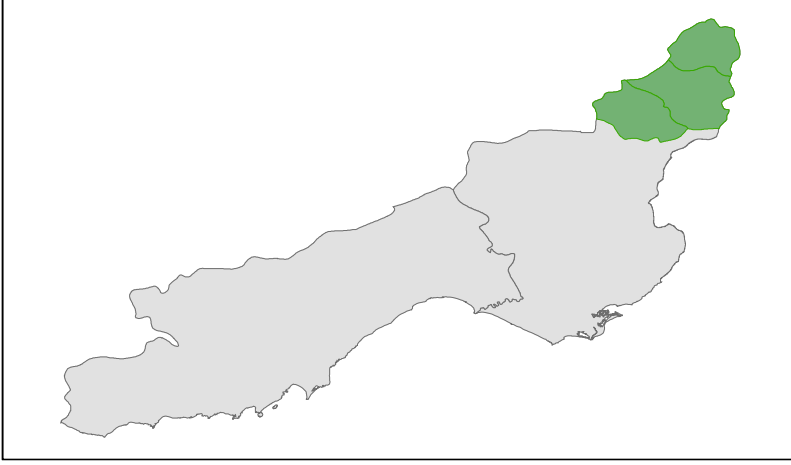
3.5.8 8. Alt Bölge (Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli)

Genel

Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesi TR62 Düzey 2 bölgesinin kuzey doğusunda İç Toroslar'a doğru uzantısı olan bir bölgede ve dağlık kısımda yer almaktadır. Adana'yı Pınarbaşı üzerinden Kayseri'ye bağlayan karayolu tüm bu ilçelerin merkezinden geçerek bölgeyi komşu iller ve bölge ile bağlamaktadır. Coğrafi yapısı itibarıyla Adana'dan uzaklaştıkça alt bölgedeki yerleşim birimlerinin komşu il ve ilçelerle olan ilişkileri artmaktadır. Tufanbeyli ilçesi ve köyleri örneğin Kayseri ile önemli ekonomik ilişkiler içerisindedir. Alt bölge 2008 yılı verilerine göre 60.000'e yaklaşan bir nüfusa sahip bulunmaktadır. İlçeler yaklaşık aynı nüfuslara sahip bulunmaktadır.

DPT'nin 2004 yılında yapmış olduğu "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" verilerine göre, Feke, Saimbeyli ve Tufanbeyli ilçeleri Türkiye'deki 872 ilçe arasında 5. ve 6. Gelişmişlik grubuna girmektedir. Buna göre, Tufanbeyli 663., Saimbeyli 728. ve Feke 797. sırada yer almaktadır. TR62 Bölgesi içindeki sıralamada ise, bu üç ilçe 20 dış ilçe arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından son dört ilçe arasında bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesi TR62 Düzey 2 bölgesinin en az gelişmiş bölgesi olmaktadır.

Şekil 47: Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesinin TR62 Bölgesi'ndeki konumu

Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesinin nüfus yoğunluğu ortalaması 16,81 olup, 47,58 (merkez ilçeler hariç) olan TR62 Bölgesi nüfus yoğunluğu ortalamasının hayli altındadır. Feke'nin nüfus yoğunluğu 16,26, Saimbeyli'nin 15,26, Tufanbeyli'nin ise 19,30' dur. Ekonomik üretkenlik çağındaki nüfusa bağımlı nüfusu ifade eden yaş bağımlılık oranı, TR62 Bölgesi için %49 iken, Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesi için yaklaşık %57'dir. Yaş bağımlılık oranı Feke için %61, Saimbeyli için %58, Tufanbeyli için ise %53'tür. Erkek nüfusun kadın nüfusa oranının ifade eden genel cinsiyet oranı alt bölgede, TR62'nin almış olduğu 0,99 değerinin üzerinde, 1,05 değerini almaktadır.

Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, okuma yazma bilmeyenlerin oranı alt bölge için %12,86 olup, %8 olan TR62 Bölgesi ortalamasının hayli üstünde yer almaktadır. Bu değer aynı zamanda alt bölgeler arasındaki en yüksek orandır. Okuma yazma bilen nüfus içerisinde orta öğretim ve üzeri okullardan mezun olanların oranı sadece %11 olmaktadır. Alt bölgenin eğitim imkanları değerlendirildiğinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı Feke'de 19, Saimbeyli'de 17 ve Tufanbeyli'de 18 iken; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Feke'de 21, Saimbeyli'de 27, ve Tufanbeyli'de 20'dir. TR62'de okul öncesi hariç derslik başına düşen öğrenci sayısı ortalaması 37, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ortalaması ise 22'dir. Eğitim alt yapısı anlamında alt bölge, TR62 Bölgesi'ne göre daha iyi yada ortalamaya yakın durumdadır. Her üç ilçe de, Milli Eğitim Bakanlığı hizmet bölgeleri sınıflandırmasında E kategorisinde yer almakta zorunlu hizmet bölgesi kapsamına girmektedir.

Alt bölgenin sağlık altyapısı incelendiğinde sıkıntılar olduğu gözlenmektedir. Sadece Tufanbeyli’de devlet hastanesi bulunmakta ve orada da on bin kişi başına düşen yatak sayısı 13 olmaktadır. On bin kişi başına düşen sağlık personeli sayısına bakıldığında, Feke’de 11, Saimbeyli’de 10 ve Tufanbeyli’de 27 olup, alt bölge ortalaması 16’dır. TR62’de, on bin kişi başına düşen yatak sayısı 15,22 ve sağlık personeli sayısı ise 25,45’tir. Alt bölge, kişi başına düşen yatak sayısı ve personel sayısı bakımından, TR62’ye göre daha kötü durumda bulunmaktadır.

Alt bölgede meyve üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %7, tarla ürünleri üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı %91, sebze üretimi yapılan alanların toplam tarım alanlarına oranı ise %2’dir. Görüldüğü gibi tarla ürünleri bölgede ağırlıklı olarak yetiştirilen tarım ürünleri olmaktadır. Alt bölge ilçeler düzeyinde incelendiğinde ise, Feke’de meyve üretimi, ilçedeki toplam tarım alanlarının %13’ünde yapılmaktadır ve bu alanda yapılan üretim, ilçedeki toplam tarım üretiminin %12’sini oluşturmaktadır. Saimbeyli’de meyve üretimi ilçedeki toplam tarım alanlarının %20’sinde yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin %31’ini oluşturmaktadır. Tufanbeyli’de ise, meyve üretimi ilçedeki toplam tarım alanlarının %2’sinde yapılmaktadır ve bu üretim, toplam tarım üretiminin %4’ünü oluşturmaktadır. Alt bölgenin TR62 Bölgesi’nin toplam meyve üretimi içerisindeki payı sınırlı görünmekte ve daha çok kendi ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan meyveler, erik, ceviz, kıvılcık, kiraz, dut, nar, Trabzon hurması, armut ve ayva olarak sıralanabilir. Üretim miktarı bakımından öne çıkan meyveler ise üzüm, kiraz ve elmadır.

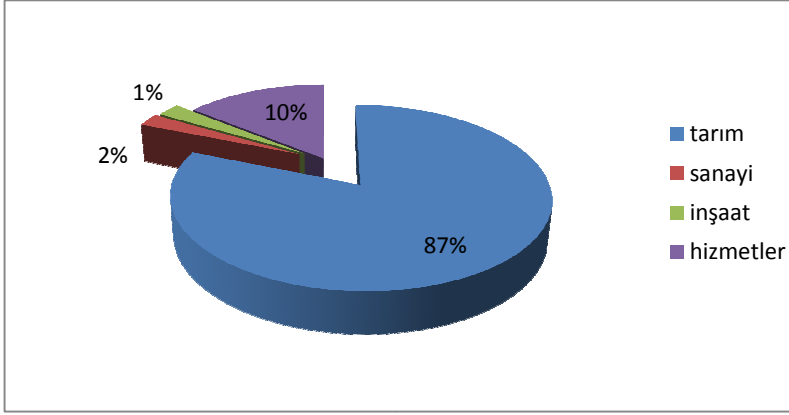
Feke’de tarla ürünleri üretimi yapılan alan, ilçede tarım üretimi yapılan toplam alanın %83’ünü oluşturmakta olup, bu alandan toplam tarım üretim miktarının %80’i elde edilmektedir. Saimbeyli’de tarla ürünleri üretimi ilçede tarım üretimi yapılan toplam alanların %76’sını oluşturmakta olup, bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %57’si elde edilmektedir. Tufanbeyli’de ise tarla ürünleri üretimi ilçede tarım üretimi yapılan toplam alanların %98’ini oluşturmakta olup, bu alandan, miktar olarak toplam tarım üretiminin %94’ü elde edilmektedir. Alt bölgenin TR62 Bölgesi’ndeki toplam tarla ürünleri üretimi içerisindeki payı %4’den biraz fazla olup bunu önemli bölümü Tufanbeyli’den gelmektedir. Alt bölgede yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan tarla ürünleri, nohut, fasulye,

fiğ, mısır, soya, susam, yer fıstığı, korunga, patates ve kuru soğan olarak sıralanabilir. Üretim miktarı bakımında öne çıkan tarla ürünleri ise patates, şekerpancarı, nohut, buğday, yonca ve korungadır. Sofralık domates, taze fasulye, sofralık hıyar, sivri biber, barbunya ve patlıcan üretim miktarı bakımından öne çıkan sebzelerdir.

Feke’de sebze üretimi yapılan alan ilçede tarım üretimi yapılan toplam alanların %4’ü iken, Saimbeyli’de bu oran %3,5 ve Tufanbeyli’de %0,5 olmaktadır. Feke’de bu alandan, toplam tarım üretiminin miktar olarak %7,5’i elde edilirken, Saimbeyli’de %12’si ve Tufanbeyli’de %3’ü elde edilmektedir. Alt bölgenin TR62’deki toplam sebze üretimi içerisindeki payı sınırlı olup, daha çok yerel gereksinimleri karşılar niteliktedir. Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesinde yoğunlaşma endeksine göre öne çıkan sebze ürünleri, bakla, bezelye, brokoli, karnabahar, acur, bamya, karpuz, patlıcan, brüksel lahanası, göbekli marul, kıvırcık marul, roka ve tere olarak sıralanabilir.

Feke ilçesinde istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında 2000 yılı verilerine göre istihdamın %89’u tarım sektöründe, %8’i hizmetler sektöründe, %2’si sanayi sektöründe ve %1’i de inşaat sektöründe istihdam edilmektedir. Saimbeyli’de tarım sektöründeki istihdam %86, hizmetler sektöründe %12, sanayi ve inşaat sektörlerinde %1’er olduğu görülmektedir. Tufanbeyli’de ise, istihdamın %85’i tarım sektöründe, %11’i hizmetler sektöründe, %2’si sanayi sektöründe ve yine %2’si de inşaat sektöründe istihdam edilmektedir. Böylece alt bölgede toplam istihdamın %87’si tarımda, %10’u hizmetlerde, %2’si sanayide ve %1’i de inşaat sektöründe olmaktadır. Bu durum bölgenin tarım karakterinin baskın olduğunu göstermektedir. İstihdam açısından tarımı izleyen hizmetler sektörünün kamu çalışanlarından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Sanayi ve inşaat sektörlerindeki düşük istihdam alt bölgenin genel az gelişmişliği ile paralellik göstermektedir.

Şekil 48: Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesinde istihdamın sektörel dağılımı

Sorunlar

Alt bölge çalıştaylarında yerel katılımcıların üzerinde durduğu en önemli sorun alanı olarak tarım ve hayvancılık alanında yerel ekonomiyi etkileyen sorunlar sayılmıştır. Tarım ve hayvancılık alanındaki bu sorunlar, üretim sürecindeki eksiklikler ve yetersizlikler, tanıtım ve pazarlama sorunları, depolama alanları yetersizliği, bilinçli sulama eksikliği, arazi ve doğa şartlarına uygun hayvancılık yapılmaması, kesimhane eksikliği ve kooperatifçiliğin etkin olmayışıdır. Özellikle mevcut su kaynaklarının verimli biçimde kullanılamayışı, tarımsal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasındaki sıkıntılar öne çıkmaktadır.

Alt bölgenin ikinci önemli sorun alanı olarak altyapı ve çevreye ait sorunlar sayılabilir. İlçe ve köy yollarının düşük standardı, içme-kullanma sularının sağlıklı oluşu, kanalizasyonun arıtılmadan ırmaklara erişmesi, imara uygun arazi eksikliği ve konut sorunu bu sorunlar arasında sayılabilir.

Sosyal altyapıdaki eksiklikler alt bölge için üçüncü temel sorun alanını oluşturmaktadır. Sadece Tufanbeyli’de hastanenin bulunduğu alt bölgede uzman sağlık personeli önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Sosyal etkinlik alanlarının yetersizliği, eğitim ve spordaki fiziki altyapı eksiklikleri, meslek edindirme kurslarının yetersizliği ve yine eğitim altyapısı ile ilgili olarak kız öğrencilerin orta öğretime katılım oranlarının düşük oluşu alt bölgede diğer sosyal altyapı problemleri olarak sıralanabilir.

Yerelde yapılmış olan katılımcı toplantılar sonunda alt bölge için belirlenen bir diğer sorun alanı da turizmdir. Turistik potansiyelin yeterince değerlendirilemediği alt bölgede,

nitelikli ara eleman eksikliği bulunmakta ve konaklama yerleri yetersiz kalmaktadır. Kültürel mirasın koruma kullanma dengesinin sağlanmasında sorunlar olduğunun altı da çizilmektedir.

Diğer alt bölgelere benzer olarak, Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesi için de yapısal ve mevzuattan kaynaklı sorunlar bulunmaktadır. Bunlar, tarım arazilerinin çok parçalı olmasından kaynaklanan tarımsal üretimdeki düşük verim sorunu, bölgenin özür kapsamında olması nedeniyle kamu görevlilerinin alt bölgede tutulamamaları ve bölgenin öncelikli yöre teşvikleri kapsamında olmamasından kaynaklanan sorunlardır.

Değerlendirme

TR62 Bölgesi'nin sosyo-ekonomik göstergeleri açısından en az gelişmiş alt bölgesini oluşturan Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli alt bölgesinin ekonomisi temel olarak hayvancılık ve tarıma dayalıdır. Tarım ve hayvancılık ürünleri daha çok alt bölge halkının ihtiyaçlarını karşılayacak seviyededir.

Halkın en önemli geçim kaynağını oluşturan tarımda, tarla ürünleri bölgede ağırlıklı olarak yetiştirilen tarım ürünleri olmaktadır. Feke ve Saimbeyli'de fiğ ve buğday, Tufanbeyli'de şekerpancarı ve buğday öne çıkan ürünler olmaktadır. Son zamanlarda meyvecilikte yeni ürünlere doğru bir yöneliş olmuştur. Feke ve Saimbeyli'de badem, ceviz ve dut, yine Feke'de mantar ve Saimbeyli'de hurma yetiştiricisi sayısı artmıştır.

Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yanında alt bölgedeki ekonomik faaliyetleri toptan ve perakende ticaret oluşturmaktadır. Alt bölgede demir yatakları vardır. Ormancılık gelişmiştir. Ayrıca alt bölge sınırları içerisinde bulunan yaylalar bölge ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Alt bölge sorunlarının önemli bir kısmı, fiziki ve sosyal altyapı eksikliklerinden kaynaklanmaktadır. Hastane ve sağlık personeli yetersizliği üzerinde durulması gereken bir konu olarak görülmektedir. Öte yandan, halkın yararlanabileceği sosyal aktivite alanlarının yetersizliği de dikkati çekmektedir. Bunlara özellikle köylerdeki yol, su ve kanalizasyon gibi temel altyapı problemleri de ilave edilebilir.

Özetle, Feke-Saimbeyli-Tufanbeyli, TR62 Düzey 2 bölgesinin en az gelişmiş alt bölgesi olarak bölgesel kalkınma hedef ve stratejileri belirlenirken özel bir hassasiyetin gerektiği bir

alt bölge olarak görülmektedir. Gerek ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve gerekse de altyapı sorunlarının giderilmesi konusunda alt bölgenin ihtiyaçları bulunmaktadır.

3.6 SONUÇ

Bölgelerin topyekün sosyo-ekonomik kalkınmalarında gelişmenin bölgenin tümüne mümkün olan en dengeli biçimde yayılmasını sağlamak büyük önem arz etmektedir. Çukurova Bölge Planı kapsamında Mevcut Durum Analizi'nde yapılan çalışmalarda bölge içindeki sosyo-ekonomik seviyenin alt bölgeler ve ilçeler itibarıyla eşit olmadığı tesbitleri daha önce yapılmıştı.

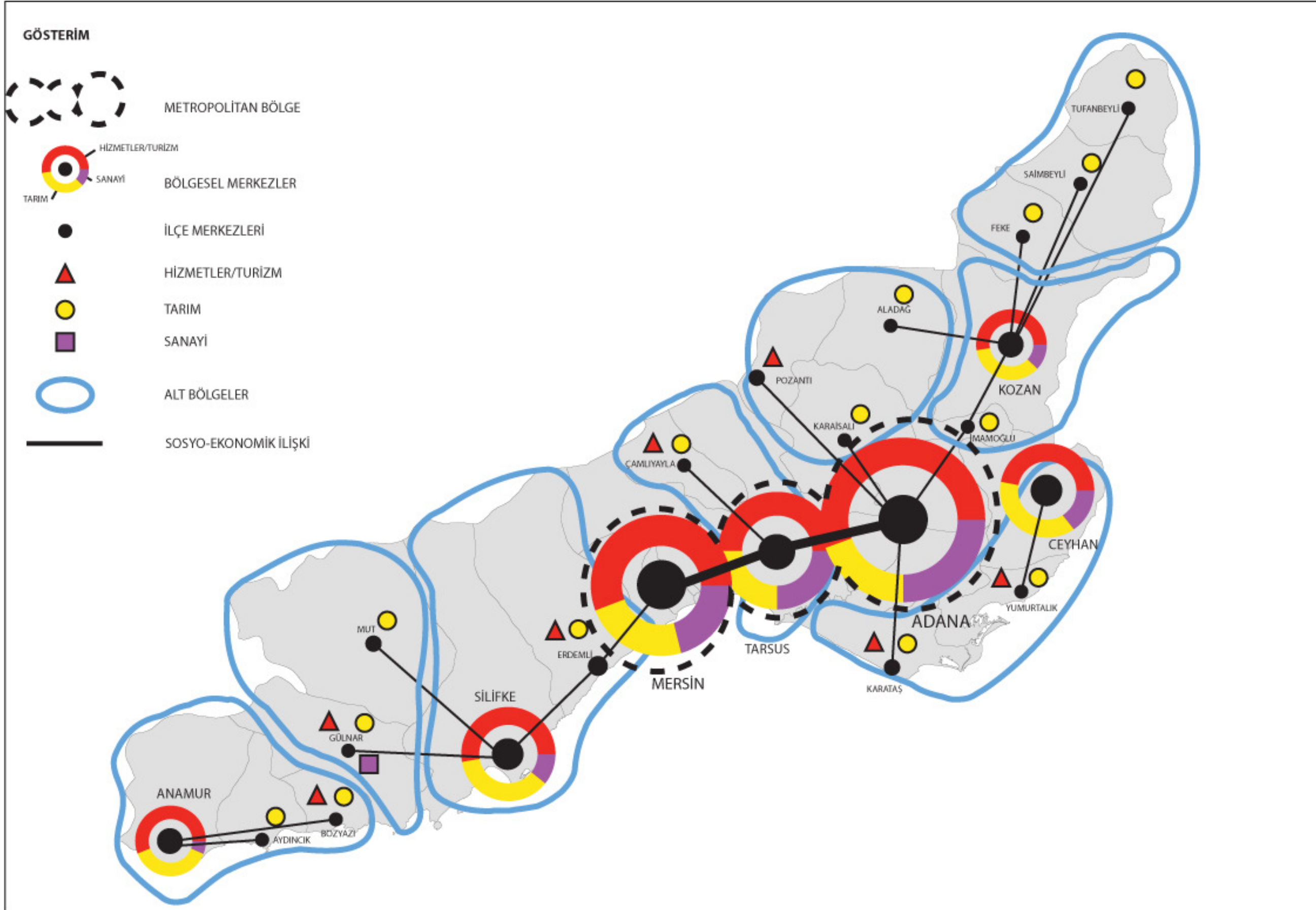
Bölgeye ilişkin gelişme stratejileri belirlenirken bölge içi gelişmişlik farklarının da göz önünde bulundurulması gereğinden hareketle öncelikle jeomorfolojik, arazi kullanımı, nüfus ve sosyo-ekonomik kriterlere göre bölge içindeki yapılanma çözümlenmeye çalışıldı. Bunun için öncelikle mevcut durum analizinde bölge içi verileri gösteren haritalar değerlendirilerek bölgenin birbirine benzer özellikler gösteren ilçelerin gruplanması sonucunda 5 temel gruba ayrıldığı görüldü. Bu gruplamayı nicelik açısından da değerlendirmek için ilçelerin istatistiksel yöntemle sosyo-ekonomik karakterlerinin benzerliklerine göre gruplanmaya çalışıldığı “kümeleme” analizi gerçekleştirildi.

Kümeleme analizi neticesinde Adana ve Mersin illeri için ayrı ayrı 4 küme oluşturuldu. Sadece sosyo-ekonomik verilerin benzerliğine dayalı olarak oluşturulan ve coğrafi yakınlıkla ilgili bilgi içermeyen bu kümelemenin bölge içindeki alt bölgelerin nihai olarak tespit edilmesinde yeterli olmayacağı açıktır. Ayrıca, sosyo-ekonomik benzerlik ve coğrafi yakınlık da tek başlarına bir alt bölgeyi tanımlamakta yetersiz kalabilmektedir. İlçeler arası ilişkiler, ilçelerin ölçülemeyen karakterleri ve alt bölgenin yönetilebilir ölçekte olması gibi kriterler alt bölgeleri oluşturmada önemli olmaktadır.

Tüm bu noktalar dikkate alınarak yapılan analiz ve çalışmalara ilçelerle ilgili sahip olunan niteliksel bilgiler de ilave edilmiş ve bölge nihai olarak 8 adet alt bölgeye ayrılmıştır. Adana ve Mersin merkezlerinde bulunan ilçeler metropoliten bölge olarak değerlendirilmiş ve Bölge Planı'nın ana tematik eksenlerine yön verdikleri için ayrıca bir alt bölge olarak değerlendirilmemiştir.

Çukurova Bölge Planı kapsamında belirlenecek olan bölgesel stratejilere de yön verecek bu alt bölgeler böylece benzer özellikler gösteren ilçeleri birlikte ele alırken birbirinden farklı tipolojilerde ve gelişmişlik seviyelerinde bölge parçaları oluşturmuştur. Bir yanda, TR62 Düzey 2 bölgesinin iki metropol kenti arasında kalan ve aslında bölge merkezinin bir parçası olan Tarsus ilçesi, kırsal özellikteki Çamlıyayla ilçesi ile beraber sosyo-ekonomik göstergeler açısından güçlü bir alt bölge meydana getirirken, bölgenin kuzeyinde yer alan Feke, Saimbeyli ve Tufanbeyli ilçelerinden oluşan alt bölge tamamıyla kırsal karakteri ile öne çıkmakta ve buna yönelik kalkınma stratejilerinin gerekliliğine işaret etmektedir. Bölgenin kuzey ve batı kesimleri nisbeten az gelişmiş özellikler göstermekte ve çoğunlukla tarım ve hizmetler sektörü faaliyetleri öne çıkmaktadır. Adana ve Mersin merkezleri ile Tarsus ilçesinden oluşan bölge metropoliten merkezinin dışında bölgede alt merkez özelliği gösteren iki ilçe Ceyhan ve Silifke olmaktadır. Özellikle sanayinin göreceli olarak gelişmiş olduğu bu ilçeler bölgesel gelişmeye ilişkin stratejilerin belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Son olarak Anamur ve Kozan ilçeleri de daha yerel düzeyde merkez özelliği gösteren 3. kademe merkezler olarak tespit edilmiştir. Bu ilçeler gelişmişlik düzeylerinin yanı sıra yerel sosyo-ekonomik ilişkilerin sonucu olarak ortaya çıkmışlardır. Şekil 49, Çukurova Bölgesi'nde alt bölge ve alt merkezleri şematik olarak ifade etmektedir.

Şekil 49: Çukurova Bölgesi alt merkezler, alt bölgeler kavramsal şeması

4 ÇUKUROVA BÖLGESİ'NDEKİ SEKTÖRLERİN DEĞERLENDİRMESİ

Çukurova Bölgesi'nde imalat sanayinin değerlendirmesinde, Mevcut Durum Analizinde farklı başlıklar altında ele alınan sektörlerle ilişkin verilerin bir arada değerlendirildiği EK-7'de yer alan "Sektörel Göstergeler Tablosu" ile EK-8 ve EK-9'da yer alan "Sektörel Değerlendirme Tabloları" ile aşağıda yer alan TR62 Bölgesi İmalat sanayi sektörlerinin değerlendirilmesi tablosu (Tablo 31) esas alınmıştır. Sektörlerin özelliklerini ortaya koymada yardımcı olan gösterge (G) ve değerlendirmeler (D) bu bölümdeki değerlendirmeler içerisinde sıkça referans olarak gösterildiği için bu noktada aşağıdaki açıklamaları yapmak faydalı olacaktır:

D1.1: (1) Yalnızca istihdam sayısı açısından öne çıkan (2) Yalnızca firma sayısı açısından öne çıkan (3) İstihdam ve firma sayısı açısından öne çıkan sektörleri gösteren bir değerlendirmedir. Sektörlerin istihdam göstergeleri (2002), sektörün istihdamının imalat sanayi istihdamına oranı ile yoğunlaşma endeksleri birlikte ele alınarak düzenlenmiş ve medyanı geçenler değerlendirmeye dahil edilmiştir. Sektörlerin genel değerlendirmesinde ise, D.1.1 (1), yani yalnızca istihdam sayısı açısından öne çıkan sektörler ele alınmıştır (EK-8).

D2.1: (1) Firma sayısı, ihracat, DYY (Doğrudan Yabancı Yatırım) ve ciroda öne çıkan sektörler (2) İhracat ve ciroda öne çıkan sektörler (3) Firma sayısı ve ciroda öne çıkan sektörleri gösteren bir değerlendirmedir. Bu değerlendirmede yer alan firma sayısı (2009), toplam firma sayısı içindeki sektörün oranı (medyan oranı geçenler) ve öne çıkan alt sektörler birlikte ele alınarak düzenlenmiştir. Sektörlerin genel değerlendirilmesinde ise, D2.1 (2), yani ihracat ve ciroda öne çıkan sektörler alınmıştır (EK-9).

G1.3: İstihdamda yıldızlaşan, gelişen, olgunlaşan-geleneksel, dönüşen sektörleri ifade eden bir göstergedir. Sektörlerin genel değerlendirilmesinde, istihdamda yıldızlaşan ve olgunlaşan-geleneksel sektörler ele alınmıştır (EK-8).

G4.3: İhracatta yıldızlaşan, gelişen, olgunlaşan-geleneksel, dönüşen sektörleri ifade eden bir göstergedir. Sektörlerin genel değerlendirilmesinde, ihracatta yıldızlaşan, olgunlaşan-geleneksel ve gelişen sektörler ele alınmıştır (EK-9).

Bu bilgiler ışığında, istihdam, firma sayısı, ihracat ve ciro değeri gibi kriterler ve yoğunlaşma endeksi ile belirlenen sektörel gelişme döngüsü analizi temelinde bölgede yer alan sektörler ele alınmış ve gıda ürünleri ve içecek imalatı, makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı (metal eşya); kimyasal madde ve ürünlerinin imalatı; plastik ve kauçuk ürünleri imalatı; tekstil ürünleri imalatı; giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması; kağıt ve kağıt ürünleri imalatı ve mobilya imalatı öne çıkan özellikleri itibarıyla detaylandırılmıştır.

“Gıda ürünleri ve içecek imalatı” istihdam, firma sayısı, ihracat ve ciroda öne çıkan (D1.1 ve D2.1); istihdamda ve ihracatta olgunlaşan sektör (G1.3 ve G4.3) konumunda olup bölge için önemini devam ettirmekle birlikte geleneksel bir sektör halini almıştır. Bölgede “gıda ürünleri ve içecek imalatı” sanayinin altında öne çıkan alt sektörler “sebze ve meyve işleme sanayi” ile “bitkisel ve hayvansal yağ sanayi” olmaktadır. Bölgenin güçlü tarım karakteri sonucu hızla gelişmekte olan bu sektör, önümüzdeki dönemlerde bölgenin rekabet gücünün artırılmasına önemli katkı sağlayacak bir potansiyele sahiptir.

Yalnızca firma sayısı açısından öne çıkan sektörler (D1.1) incelendiğinde **“makine ve teçhizat hariç; fabrikasyon metal ürünleri imalatı (metal eşya)”** sektörünün, istihdamda yıldızlaşan (G1.3) yapısıyla öne çıktığı ve ihracattaki konumunu güçlendirdiği, bölge için önemini önümüzdeki dönemde arttırarak sürdüreceği görülmektedir.

Firma sayısı ve ciro bakımından öne çıkan diğer bir sektör olan **kimya sanayinin** alt sektörlerinden “kimyasal madde ve ürünlerinin imalatı” sektörünün istihdam açısından yıldızlaşan sektörler (G1.3) arasında yer aldığı, ihracatta ise gelişmekte olduğu görülmektedir (yoğunlaşmamış olmakla beraber, yoğunlaşmasını artırmaktadır). Sektör halihazırdaki güçlü yapısını devam ettirme eğilimindedir. Kimya sanayinin bölgede dikkat çeken diğer bir alt sektörü olan “plastik ve kauçuk ürünleri imalatı” ise, firma sayısı ve ciro bakımından öne çıkan (D2.1), ihracat bakımından yıldızlaşan (G4.3) bir sektördür. Buna göre plastik ve kauçuk ürünleri imalatı sektörü de gelecek vaat eden bir sektör olarak bölgede öne çıkmaktadır. Bölgenin petrol boru hatlarının sonlandığı nokta olması, kurulacak olan enerji ihtisas endüstri bölgesi ile beraber düşünüldüğünde sektörün bölge için önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Tekstil sanayi incelendiğinde, “tekstil ürünleri imalatı” alt sektörünün, firma sayısı ve ciro bakımından önde gelen (D2.1), istihdamda yıldızlaşan ve ihracatta olgunlaşan (G1.3 ve

G4.3) bir sektör konumunda olduğu görülmektedir. Tekstil sanayinin ihracatı, alt sektörleri olan tekstil ürünleri imalatı ve giyim eşyası kapsamında ele alındığında ise, sırasıyla olgunlaşan (ihracatta yoğunlaşmış ama yoğunlaşması azalan) ve gelişen (henüz yoğunlaşmamış ama yoğunlaşmasını artıran) bir yapı sergilemektedir. Bu veriler ışığında tekstil ürünleri imalatı sektörünün son yıllarda bir miktar gerilemekle birlikte bölgenin sanayileşmesindeki yeri ve bölgenin önemli sorunlarından biri olan istihdam ile ilgili kapasitesi düşünüldüğünde, yeni dönüşümlerle önü açılması gereken bir sektör olduğu ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan, “giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması” alt sektörü, ihracatta gelişen (G4.3) yapısıyla bölge için önemini arttırarak sürdüreceğini göstermektedir.

“Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı” sektörü ihracat ve ciroda öne çıkan (D2.1) aynı zamanda ihracatta yıldızlaşan (G.4.3) bir sektördür. Kâğıt sanayi, sektörde daha çok büyük firmaların faaliyet göstermesi nedeniyle firma sayısı bakımından öne çıkmamaktadır. Bu yapısıyla sektörün bölge için önemini önümüzdeki dönemde de sürdüreceği öngörülmektedir.

“Mobilya ürünleri imalatı” sektörü ise firma sayısı ve ihracat değerleriyle öne çıkmakta ve ihracattaki yoğunlaşmasını artırmakta olan (yıldızlaşan) bir sektördür. Gerçekleşecek olan ürün çeşitlenmesi ve tasarım ile sektörün bölgedeki payını arttırması ve ihracatta yıldızlaşan konumunu sürdürmesi beklenmektedir.

Mevcut Durum Analizinde yukarıda ele alınan imalat sanayi alt sektörleri dışında bölgede öne çıkan sektörler tarım, yenilenebilir enerji, turizm ve lojistik olarak belirlenmiştir. Bu sektörlerle ilişkin değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

Tarım sektörü istihdamı, dış ticareti, diğer sektörlerle sağladığı girdiler ve de tarihsel açıdan Çukurova Bölgesi için en önemli sektörlerden biridir. 2007 yılında bölgede yapılan bitkisel üretim Türkiye’nin toplam bitkisel üretim değerinin %10,4’ünü ve bitkisel üretim miktarının %8,24’ünü oluşturmaktadır. Bölge bu verilerle tüm Düzey 2 bölgeleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Bölgede bitkisel üretimin ürün grupları itibarıyla dağılımı iki il arasında farklılık göstermektedir. Adana’daki tarımın tarihsel olarak büyük tarım arazileri üzerinde yapıyor olması ildeki en yoğun olarak üretilen ürün grubunun tarla ürünleri olmasına neden olmaktadır. Tarla ürünleri 2008 yılında Adana’da bitkisel üretimin %60’ını

oluştururken, sebzeler ve meyveler sırasıyla %24 ve %16'lık paylara sahiptir. Mersin ise parçalanmış bir toprak yapısına sahip olduğundan bitkisel üretim küçük arazilerde yapılmaktadır. Bu nedenle Mersin'de meyve ve sebze, ilin bitkisel üretim miktarı içinde en yüksek oranlara sahip ürün gruplarıdır ve bu ürün gruplarının üretiminde istikrarlı bir artış görülmektedir. 2008 yılında Mersin ili bitkisel üretiminin %43'ünü meyveler, %38'ini sebzeler ve %19'unu tarla ürünleri oluşturmaktadır.

TR62 Çukurova Bölgesi, **yenilenebilir enerji** kaynakları yönünde oldukça zengin durumdadır. Özellikle güneş enerjisi, hidroelektrik enerjisi, biyokütle ve rüzgar enerjisi bakımından yüksek potansiyele sahiptir. Gel-git enerjisi ve jeotermal enerjiye ilişkin henüz bir çalışma mevcut değildir. Türkiye'nin ulusal enerji politikalarına göre, 2023 yılına kadar yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretimindeki payının %30'a çıkarılması planlanmaktadır. Çukurova Bölgesi de mevcut potansiyelini daha etkin biçimde kullanmak için ulusal politika hedefleri doğrultusunda bölgesel stratejiler belirleme konusunda çalışmalar yürütmektedir.

Çukurova Bölgesi'nde **turizm** sektörü 4 ana başlık altında değerlendirilmiştir. Bölgenin kuzeyinde yer alan Toroslar'da eko turizm potansiyeli göze çarpmaktadır. Buna karşın bölgenin Taşucu-Anamur arasındaki sahil kesiminde nitelikli kıyı turizmi faaliyetleri öne çıkmaktadır. Metropolitan merkezler ve Silifke-Tarsus arası bölge kültür inanç turizmi için yeterli potansiyele sahiptir. Adana'nın Yumurtalık-Karataş sahilinde yer alan bölge ise koruma bölgesidir. Bununla beraber bölgenin yakınında önemli enerji yatırım kararlarının alınmış olması nedeniyle bölgeye yapılması planlanan turizm yatırımlarının hassasiyetle ele alınması gerekmektedir.

Çukurova Bölgesi, birçok niteliği ile Türkiye için bir **lojistik** üs olabilecek durumda bulunmaktadır. Doğu Akdeniz bölgesindeki uluslar arası jeostratejik konumu, Mersin Limanı, serbest bölgeleri, demiryolu ulaşımı, güçlü tır filosu, Adana Havalimanı, geniş hinterlandı, geçmişten gelen lojistik kültürü ve insan kaynakları yapısıyla lojistik sektörü için bütün imkanlara sahiptir. Türkiye'nin ulusal enerji ve sanayi politikası çerçevesinde, ham petrol boru hatlarının toplandığı Ceyhan-Yumurtalık arası alt bölgede bir enerji ihtisas bölgesinin oluşturulması, bu kapsamda yatırımların başlaması, Mersin limanının özelleştirme sonrasındaki hızlı gelişimi sonucunda Mersin'in lojistik merkez olma

potansiyelinin daha net olarak ortaya çıkması, bölgenin tarım, sanayi ve turizm alanlarındaki mevcut kapasitesinin ortaya konulmasında ve bölgenin lojistik stratejisinin belirlenmesinde önemli kriterlerdir.

Bölgenin mevcut durumu ve gelişimi ışığında, yukarıda detaylı olarak analiz edilmiş olan bu sektörler bölgesel gelişme stratejileri oluşturulurken farklılaşmaya gidilebilmesi ve farklı sektörler için ayrı müdahale yöntemleri geliştirilebilmesi için 3 gruba ayrılmıştır:

İlk grup tekstil, tarım-gıda¹ ve kimya sektörlerinden oluşan **lider sektörler**dir. Lider sektörler, bölgenin mevcut kaynakları açısından öne çıkan, belirli bir tecrübe birikimi oluşturmuş ve ciro, istihdam ve ihracat değerleriyle bölgede lider konumunda olan sektörleri içine almaktadır.

İkinci grup metal eşya-makine, lojistik ve kağıt sanayiinden oluşan **güçlü sektörler**dir. Güçlü sektörler, bölgenin mevcut kaynaklarını kullanmakla beraber büyüme potansiyeli hala var olan, yüksek ciroya sahip ve ihracatta başarılı olan sektörlerdir.

Son grup olan **gelişen sektörler** ise turizm, mobilya ve yenilenebilir enerji sektörlerinden oluşmaktadır. Gelişen sektörler, mevcut potansiyelini henüz tam olarak kullanamamakla birlikte son yıllarda gözle görülür bir gelişme kaydetmiş olan ve bölgenin geleceği için önem arz eden sektörlerdir.

¹ Tarım ve gıda ve içecek ürünleri imalatı sektörleri bölgesel stratejiler kapsamında birlikte ele alınacak ve tarım-gıda olarak anılacaktır.

Tablo 31: TR62 Bölgesi imalat sanayi sektörlerinin değerlendirilmesi

	Firma sayısı bakımından öne çıkan sektörler	İstihdam sayısı bakımından öne çıkan sektörler	Firma sayısı ve ciro bakımından öne çıkan sektörler	İhracat ve ciro bakımından öne çıkan sektörler	Firma sayısı ve ihracat bakımından öne çıkan sektörler	İstihdam, firma sayısı, ciro ve ihracat bakımından öne çıkan sektörler
İstihdam açısından yıldızlaşan	Makine ve teçhizat hariç; fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Metal eşya)	Kimyasal madde ve ürünlerinin imalatı			Mobilya imalatı	
İhracat açısından yıldızlaşan			Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı		
İhracatta gelişen	Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması					
İhracat ve istihdamda olgunlaşan			Tekstil ürünleri imalatı			Gıda ürünleri ve içecek imalatı

5 BÖLGENİN GZFT ANALİZİ

Çukurova Kalkınma Ajansı, 10.01.2010 tarihinde Kalkınma Kurulu Toplantısı'nda, Bölge Planı çalışmalarının önemli bir ayağı olan GZFT analizi çalışmalarını Kalkınma Kurulu üyelerinden oluşturulan alt gruplarla (GZFT çalışmasına katılan kalkınma kurulu üyelerinin listesi EK-2'de bulunmaktadır.) etkileşimli olarak gerçekleştirmiştir. Bu analiz çalışmasının sonuçları bölgedeki aktörlerin bölgeye ilişkin algılarını yansıtmaktadır. Bu çerçevede, GZFT analizi, teknik analizlerin sonuçlarıyla bir arada değerlendirildiğinde daha gerçekçi ve anlamlı sonuçlar elde edilecektir. Bölgesel stratejiler, bu ve buna benzer farklı yöntemlerin birlikte ele alınmasıyla oluşturulacaktır.

GZFT analizinde ekte yer alan tablodaki bölgenin **güçlü-zayıf** yanları ve bölge için etkili olabilecek **fırsatlar ve tehditler** değerlendirmeye tabi tutulmuştur. GZFT analizi çalışmaları gerçekleştirilirken **coğrafi yapı, çevre ve altyapı, beşeri gelişme ve sosyal altyapı, ekonomik yapı ve kurumsal yapı** olmak üzere dört temel konu başlığı dikkate alınmıştır.

Mevcut durum analizinde de detaylandırıldığı üzere GZFT analizi kapsamında **“Coğrafi yapı, Çevre ve altyapı”** başlığı altında topografik, jeomorfolojik yapı, arazi kullanımı, hava ve iklim, doğal kaynaklar, koruma alanları, atık yönetimi, kirlilik, enerji, ulaşım; **“Beşeri gelişme, Sosyal altyapı”** başlığı altında nüfus, göç, dezavantajlı gruplar, sosyal sorunlar, sosyal yaşam, kültür, eğitim, sağlık; **“ekonomik altyapı, ekonomik göstergeler, ekonomik sektörler”** başlığı altında organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, limanlar, teknoparklar, ihtisas endüstri bölgeleri, GSYH, istihdam, işsizlik, dış ticaret, bankacılık, yabancı doğrudan yatırım, kamu yatırımları, yatırım teşvikleri, inovasyon, tarım, gıda ürünleri ve içecek imalatı, tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon, kimya sanayi, makine ve metal eşya, otomotiv, ağaç işleri ve mobilya, yenilenebilir enerji, turizm, lojistik, hizmetler; **“kurumsal yapı”** başlığı altında merkezi idarenin yereldeki örgütlenmesi, yerel idare, özel kesim, sivil toplum, kurumlar arası ilişkiler ağı gibi konular ele alınmıştır.

Gerçekleştirilen GZFT analiz çalışmaları neticesinde, 16 adet **güçlü** yön, 25 adet **zayıf** yön, 26 adet **fırsat** ve 16 adet **tehdit** belirlenmiştir. GZFT analiz çalışmasının sonucunda bölgenin zayıf yönlerinin, güçlü yönlerinden daha fazla olduğu, buna karşın bölgedeki fırsatların, tehditlerin önüne geçtiği tespit edilmiştir.

Analiz başlıkları incelendiğinde bölgenin coğrafi konumu ve bu konumun getirdiği özelliklerin, bölgenin güçlü yanlarını ve fırsatlarının temelini oluşturduğu görülmektedir. Bu temel konuların altında tarım, tarıma dayalı sanayi, gelişmiş lojistik, turizm potansiyeli gibi konuların ağırlıklı olduğu anlaşılmaktadır.

Bölgenin zayıf yönleri ve tehditleri incelendiğinde ise alt bölgeler arasındaki dengesizlik, göç, bölgedeki mevcut potansiyelin iyi değerlendirilememesi, bölgeye katma değer yaratılamaması, altyapı sorunları, bölge genelinde organize olamama gibi konuların ön plana çıktığı görülmektedir.

GÜÇLÜ YANLAR	ZAYIF YANLAR
<p>*BÖLGENİN COĞRAFİ AÇIDAN STRATEJİK BİR KONUMA SAHİP VE ULUSAL VE ULUSLAR ARASI ULAŞIM AĞLARI ÜZERİNDE ÖNEMLİ BİR ROL OYNAMASI</p> <p>* COĞRAFİ, JEOMORFOLOJİK, HİDROLOJİK YAPININ VE İKLİM YAPISININ PEK ÇOK ALANDAKİ EKONOMİK FAALİYETLERE ELVERİŞLİ OLMASI (ÜRÜN ÇEŞİTLİLİĞİ, TURİZM, VS.)</p> <p>*SOSYAL YAŞAM VE SPOR FAALİYETLERİNE ELVERİŞLİ OLMASI</p> <p>*TİCARET VE SANAYİNİN TARİHSEL OLARAK KURUMSALLAŞMIŞ OLMASI VE TİCARET KÜLTÜRÜNÜN OLUŞMUŞ OLMASI</p> <p>*TARIMSAL ÜRETİM VE TARIMA DAYALI SANAYİ VE PAKETLEMENİN GELİŞMİŞLİĞİ</p> <p>*LOJİSTİK SEKTÖRÜNÜN GELİŞMİŞLİĞİ</p> <p>*ALTERNATİF ENERJİ POTANSİYELİNE VE YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARINA SAHİP OLMASI</p> <p>* MEVCUT SANAYİ VE SERMAYE BİRİKİMİ</p> <p>*TARİHİ VE DOĞAL DOKUNUN KÜLTÜR İNANÇ VE DOĞA TURİZMİNE ELVERİŞLİ OLMASI</p> <p>*EKONOMİK ALT YAPIYA YÖNELİK TESİSLERİN VARLIĞI (SERBEST BÖLGE, OSB)</p> <p>*DOĞAL KAYNAK ZENGİNLİĞİ</p> <p>*KÜLTÜR SANAT ALTYAPISININ GÜÇLÜ OLMASI VE SOSYAL YAŞAMA KATILIM KOLAYLIĞI</p> <p>*GENÇ NÜFUS VE İŞGÜCÜ POTANSİYELİ</p> <p>*GÜÇLÜ AİLE YAPISI VE SOSYAL ALTYAPI</p> <p>*UCUZ İŞGÜCÜ</p>	<p>*BÖLGE İÇİ DENGESİZLİK (SOSYAL ALANDA, GELİR DAĞILIMINDA)</p> <p>*TARIM VE TURİZM POTANSİYELİNİN VERİMLİ KULLANILAMAMASI (TARIMSAL POTANSİYELİN KATMA DEĞERİ YÜKSEK ÜRÜNLERE DÖNÜŞTÜRÜLEMESİ, TURİZM İMKANLARININ GELİRE DÖNÜŞTÜRÜLEMESİ GİBİ)</p> <p>*BÖLGENİN VE BÖLGE İMKANLARININ TANITIM VE PAZARLANMASINDAKİ YETERSİZLİKLER</p> <p>*SAĞLIKLI TARIM VE SANAYİ ENVANTERİNİN BULUNMAMASI</p> <p>*SANAYİDE AR-GE FAALİYETLERİNİN YETERSİZLİĞİ VE BÖLGENİN İNOVASYON KAPASİTESİNİN ZAYIF OLMASI</p> <p>*BÖLGEDE SEKTÖREL MASTER PLANLARININ EKSİKLİĞİ</p> <p>*GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİNİN YETERSİZLİĞİ</p> <p>*TARIMSAL POTANSİYELİN KATMA DEĞERİ YÜKSEK ÜRÜNLERE DÖNÜŞTÜRÜLEMESİ</p> <p>*KURUMLARARASI KOORDİNASYON, DAYANIŞMA VE İLETİŞİM EKSİKLİĞİ</p> <p>*REKABET ÖNCESİ ORTAKLIK KÜLTÜRÜ VE KOLLEKTİF ÇALIŞMA KÜLTÜRÜ EKSİKLİĞİ</p> <p>*İŞLETMELERDE KURUMSALLAŞMA EKSİKLİĞİ</p> <p>*SERMAYENİN VE MEVDUATIN YATIRIMA DÖNÜŞMEMESİ</p> <p>*KIRSAL ALANDA SAĞLIK ALTYAPISI VE HİZMETLERİNİN YETERSİZLİĞİ</p> <p>* KENT İÇİ VE BÖLGE İÇİ ULAŞIM, ENERJİ VS. ALTYAPISININ YETERSİZ OLMASI</p> <p>* NİTELİKLİ VE BÖLGENİN İHTİYÇLARINA CEVAP VEREN İŞGÜCÜNÜN BULUNMAMASI</p> <p>* MESLEKİ EĞİTİMİN YETERSİZLİĞİ</p> <p>*GÖÇLE GELEN NÜFUSUN SOSYAL/EKONOMİK/EĞİTİM/NİTELİK ALT YAPISINDAKİ SORUNLAR</p> <p>*TOPLUMSAL VE SOSYAL YAŞAMDA YATAY VE DİKEY BÜTÜNLEŞMENİN SAĞLANAMAMIŞ OLMASI</p> <p>*ÇARPIK KENTLEŞME VE YAPILAŞMA VE BÜTÜNCÜL KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNİN EKSİKLİĞİ</p> <p>*DEZAVANTAJLI GRUPLARIN İSTİHDAMA KATILAMAMASI</p> <p>*BÖLGENİN NİTELİKSİZ GÖÇ ALIP, NİTELİKLİ GÖÇ VERMESİ</p> <p>*TARIM ARAZİLERİNİN YAPILAŞMAYA AÇILMASI</p> <p>*ÇEVRE KİRLİLİĞİ VE ÇEVREYE KARŞI DUYARSIZLIK</p> <p>*DOĞAL KAYNAKLARIN YETERİNCE DEĞERLENDİRİLEMESİ, BÖLGEMİZDEKİ ENDEMİK (ANAVATANI BU BÖLGE OLAN) BİTKİLERDEN YETERLİ KATMA DEĞER ELDE EDİLEMESİ(ZEYTİN,DEFNE)</p> <p>*BÜTÜNCÜL BİR ATIK YÖNETİMİ SİSTEMİNİN OLMAMASI</p>
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<p>*BÖLGENİN ENERJİ KORİDORUNDA YER ALMASI</p> <p>*ULUSLAR ARASI BİR HAVALİMANI KURULMA SÜRECİ</p> <p>*CEYHAN ENERJİ İHTİSAS ENDÜSTRİ BÖLGESİ KURULMA SÜRECİ</p> <p>*ANTALYA-MERSİN KARAYOLU PROJESİ</p> <p>*SURIYE-LÜBNAN-ÜRDÜN-LİBYA-TÜRKİYE VİZE ANTLAŞMASI</p> <p>*DOĞU AKDENİZ ÜLKELERİ İLE ARTAN İŞBİRLİĞİ</p> <p>*İSLAM ÜLKELERİNİN TÜRKİYE'YE BAKIŞ AÇILARININ OLUMLU YÖNDE DEĞİŞMESİ</p> <p>*ULUSAL VE ULUSLAR ARASI KURULUŞLARIN PROJE TEŞVİKLERİNİ GİDEREK ARTIRMALARI</p> <p>*DOĞA TURİZMİ VE SAĞLIK TURİZMİ BAŞTA OLMAK ÜZERE DÜNYADA İLGİNİN FARKLI TURİZM ALANLARINA KAYMASI</p> <p>*RUSYA, ORTADOĞU, SURİYE VE AFRİKA'NIN PAZAR POTANSİYELİ OLUŞTURMASI</p> <p>*YAKIN ÇEVREDE PAZAR POTANSİYELİ YÜKSEK ÜLKELERİN BULUNMASI</p> <p>*YENİ ÜRÜNLERLE BİRLİKTE ALTERNATİF SANAYİ OLUŞUMLARININ FİLİZLENMESİ</p> <p>*BÖLGESEL KALKINMAYA YÖNELİK YASAL DÜZENLEMELER (KALKINMA AJANSLARI SİSTEMİNİN GETİRİLMESİ GİBİ)</p> <p>*DÜNYADA GIDA SEKTÖRÜNÜN ARTAN STRATEJİK ÖNEMİ</p> <p>*AB'YE ADAYLIK SÜRECİ İLE KULLANILABİLİR HALE GELEN FON VE DESTEKLER</p> <p>*MERSİN LİMANI KAPASİTE GENİŞLEMESİ SÜRECİ</p> <p>*YAKIN ÇEVREDE YASSI MAMÜL VE DEMİR-ÇELİK HAMMADDESİ ÜRETİMİ</p> <p>*BÖLGEDE MEVCUT ALTERNATİF TIP BİTKİLERİNE ARTAN İLGİ</p> <p>*TARIM ALANLARININ BÖLÜNMESİNİ ENGELLEYEN YASANIN ÇIKMIŞ OLMASI</p> <p>*ORGANİK TARIM ÜRÜNLERİNE OLAN İLGİNİN ARTMASI</p> <p>*SERBEST TİCARET ANTLAŞMALARI</p> <p>*ULUSLARARASI SERMAYENİN YENİ YATIRIM ALANLARINA YÖNELMESİ</p> <p>*AVRUPA'NIN ÇEKİLDİĞİ BAZI ÜRETİM FAALİYETLERİ İÇİN BÖLGENİN ALTERNATİF OLMASI</p> <p>*TARSUS- KAZANLI BÖLGESİNİN TURİZM BÖLGESİ İLANI</p> <p>*AVRUPA KONJONKTÜRÜNDE İŞÇİLİK VE DEPOLAMA MALİYETLERİNİN YÜKSELMESİ</p> <p>* LOJİSTİK KÖY KURULMA SÜRECİ</p>	<p>* ÜRETİMDEKİ YÜKSELEN GİRDİ MALİYETLERİ(HAMMADDE, ENERJİ VB.)</p> <p>* GLOBAL EKONOMİK KRİZ</p> <p>*KAMU YATIRIMLARININ BÖLGENİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAMAKTA YETERSİZ KALMASI</p> <p>*AB SANAYİ BÖLGESİNDE EKONOMİK DENGESİZLİK</p> <p>*PETRO KİMYA, TEKSTİL, MADENCİLİK VS. ULUSLARARASI SEKTÖRLERİNDE KAR MARJLARININ DÜŞMESİ</p> <p>*ORTADOĞU ÜLKELERİNDEKİ SİYASİ VE EKONOMİK İSTİKRARSIZLIK(IRAK, İRAN VS.)</p> <p>*BÖLGEDE ÖNE ÇIKAN SEKTÖR VE ÜRÜNLERDE REKABET GÜCÜNÜ ARTTIRAN ÜLKELERİN VARLIĞI (ÇİN'İN TARIM VE ULAŞTIRMA ALANINDAKİ ALTYAPISINI GELİŞTİRMESİ, MİSİR'İN TURUNÇGİL ALTYAPISINI GELİŞTİRMESİ GİBİ)</p> <p>*YATIRIM ORTAMINA YÖNELİK HUKUKİ DÜZENLEMELERİN YETERSİZLİĞİ</p> <p>*ENDÜSTRİ İHTİSAS BÖLGE YÖNETİMİNİN BELİRSİZLİĞİ</p> <p>*BÖLGENİN EKOLOJİK YAPISINI OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEYEBİLECEK BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIM KARARLARININ ALINMASI</p> <p>*KÜRESEL ISINMA VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN BÖLGEYE OLUMSUZ ETKİSİ</p> <p>* UCUZ VE KALİTESİZ UZAKDOĞU MALLARI</p> <p>* BÖLGEDE BALIK ÇİFTLİKLERİNİN ÇEVREYE ZARARLI ETKİLERİ</p> <p>*TOPLUMSAL HOŞGÖRÜNÜN AZALMASI</p> <p>*GÖÇ VE GETTOLAŞMA</p> <p>*YENİ YATIRIM TEŞVİK SİSTEMİNİN ÇUKUROVA'NIN ÖNDE GELEN SEKTÖRLERİ VE BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLARDA KOMŞU BÖLGELERE DAHA YOĞUN DESTEK VERMESİ</p> <p>*BÖLGENİN KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACININ BÖLGESEL REKABET EDEBİLİRLİK OPERASYONEL PROGRAMI VE KIRSAL KALKINMA BİLEŞENLERİNDEN YARARLANAMAMASI</p>

EKLER

EK-1 Kümeleme Analizi Çalışmasında Kullanılan İstatistiksel Teknik

K- Ortalama Kümeleme Tekniği

İlgili çalışmada uzaklık matrisinin belirlenmesinde sadece kareli öklit uzaklığı (squared euclidean distance), hiyerarşik olmayan kümeleme yöntemlerinden K-Ortalama tekniği kullanılmıştır. Mac Quenn en yakın değerlere sahip her elemanı, kümlere ayırabilecek algoritmayı tanımlamak için K-Ortalama terimin ortaya atmıştır. Aşamalı olmayan kümeleme yöntemlerden biri olan K-Ortalama tekniği birimlerin uygun oldukları kümelerde toplanmalarını ve n birimin k kümeye parçalanmasını hedeflenmektedir. Bu teknik aşağıdaki adımları izler:

1. Birimler K adet kümeye ayrılır. { İdeal K sayısı $k=(n/2)^{1/2}$ kabul edilebilir.}
2. Birimler, değer bakımından en yakın kümeye atanarak devam edilir. Uzaklık genellikle "Euclidean uzaklık" kullanılarak belirlenir. Daha sonra birimler hesaplanarak kümenin yeni değeri bulunur.
3. Adım 2 hiç atama yapılmayacak hale gelene kadar tekrarlanır (Norusis,1993; Atamer,1992).

K-Ortalama kümeleme tekniğinin uygulanmasında SPSS 13.0 for Windows paket programından yararlanılmıştır.

K-Ortalama Kümeleme Tekniğinin Uygulanması

X₁: İlçe Numarası olmak üzere;

Çalışmanın Değişkenleri

X₂: Nüfus Yoğunluğu

X₃: Toplam Tarımsal Üretim/Toplam Tarımsal Alan

X₄: İlköğretimde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı

X₅: Ortaöğretimde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı

X₆: İlköğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı

X₇: Ortaöğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı

X₈: Kişi Başına Düşen Hastane Yatak Sayısı*1000

X₉: Kişi Başına Düşen Uzman Doktor Sayısı*1000

X₁₀: (İstihdam/Toplam Nüfus)*1000

X₁₁: Banka Şube Sayısı

X₁₂: İlçe Gelişmişlik Endeksi

X₁₃: Şehirleşme Oranı (Şehir nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı)

EK-2: GZFT Analizi Anahtar Tablosu

Dahili	Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
(Bölgenin sahip olduğu nitelikler)	<ul style="list-style-type: none">• Avantajlarımız nelerdir?• Bölgemizin başarılı olduğu konular nelerdir?• Bölgemizdeki kaynaklar ve imkanlar nelerdir?• Bölgemizin güçlü olduğu konular nelerdir?	<ul style="list-style-type: none">• Dezavantajlarımız nelerdir?• Bölge hangi konuları daha iyi yapabilir, durumunu iyileştirebilir?• Bölgemizde olmayan ya da eksik olan kaynaklar ya da imkanlar nelerdir?• Bölgemizin zayıf olduğu konular nelerdir?
Harici	Fırsatlar	Tehditler
(Bölgenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ortamın sahip olduğu nitelikler)	<ul style="list-style-type: none">• Bölgemizin gelişmesine faydalı olabilecek, dünyada, ülkemizde ya da yakın çevremizdeki ekonomik, sosyal, çevresel eğilimler nelerdir?• Ulusal ya da bölgesel politikalar bölgemize ne tür fırsatlar sağlıyor?• Uluslararası ya da ulusal ölçekte kamu ve özel sektör yatırım imkanlarının bölgemiz için sağladığı fırsatlar nelerdir?• Bölgemiz için önemli olduğunu düşündüğünüz fırsatlar nelerdir?	<ul style="list-style-type: none">• Bölgemizin gelişmesine engel olabilecek, dünyada, ülkemizde ya da yakın çevremizdeki ekonomik, sosyal, çevresel eğilimler nelerdir?• Uluslararası, ulusal ya da bölgesel ölçekteki hangi kararların bölgemizin gelişmesi yönünde tehdit oluşturma ihtimali vardır?• Bölgemiz için tehdit olarak gördüğünüz konular nelerdir?

EK-3: Kalkınma Kurulu Toplantısı GZFT ve Vizyon Çalışmaları

Katılımcı Listesi

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
SÜLEYMAN ONATÇA	DASİFED
MUSTAFA YILDIZ	Mersin Sanayi Ve Ticaret İl Müdürlüğü
HİLMİ DULKADİR	İÇEV
OSMAN KAYA	Muhtarlar Derneği Başkanlığı
FARUK YALNIZ	Tarsus Sanayici Ve İş Adamları Derneği
BARBAROS TUNÇ	ABİGEM
EYÜP SABRİ KARTAL	Yenişehir Kaymakamlığı
FATİH DAMATLAR	Silifke Kaymakamlığı
DOĞAN ALKAN	Dsi 6.Bölge Müdürlüğü
MUAMMER ÇALIŞKAN	Adana Ticaret Borsası
ORHAN SARI	Erdemli Ticaret Ve Sanayi Odası
BİRGÜL ALTAY	İŞKAD
GÜLER KURU	İŞKAD
CEMALETTİN KURT	MERTUB
GÖKHAN SADIKOĞLU	ASİAD
PROF.DR.HALİS ARIOĞLU	Çiftçiler Birliği Başkanlığı
NACİ SERTER	Sanayi Ve Ticaret İl Müdürlüğü
BÜNYAMİN KUŞ	Feke Kaymakamlığı
PRF. YÜKSEL ÖZDEMİR	Mersin Üniversitesi
MEHMET KARAGÖZLÜ	Tarsus Ticaret Ve Sanayi Odası
VEDAT GÜNGÖR	Mersin İl Özel İdaresi
MERKİN MERTER SALT	MÜSİAD
CAVİDAN DEMİRAĞ	GIŞKAD
ADİL ALAYBEYOĞLU	Türk-İş Mersin İl Temsilciliği
ÜMİT TURHAN	Türk Kamu-Sen Mersin Temsilcisi
FEVZİ ATA	Mut Ticaret Ve Sanayi Odası
ALİ DURU	Ceyhan Ticaret Odası
CAFER ESENDEMİR	Çukurova Gazeteciler Derneği
MUSTAFA KILIÇER	AGİD
MUSTAFA UĞURSAL	HSOSB
FİKRET ÇOŞKUN	Tarım İl Müdürlüğü
AHMET KOŞAK	Toroslar Belediye Başkan Yardımcısı

EK-4: Bölge Planı Danışma Komitesi Üyeleri

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
SÜLEYMAN ONATÇA	Kalkınma Kurulu
PROF.DR. MAHİR FİSUNOĞLU	Çukurova Üniversitesi
FAİK BURAKGAZİ	Kalkınma Kurulu
ABDULKADİR DÖLEK	Mersin Ticaret ve Sanayi Odası
PROF.DR. HAMİT SERBEST	Kalkınma Kurulu
ALİM ÇOPUROĞLU	Adana Büyükşehir Belediyesi
DOÇ.DR. TOLGA LEVENT	Mersin Üniversitesi
TEVFİK YILDIRIM	Adana Valiliği
ENDER ÖZBEK	Mersin Valiliği
BİROL YARMAN	Adana Ticaret Odası
YRD. DOÇ. DR. MURAT HASEKİ	Çağ Üniversitesi

EK-5: Alt Bölge Çalıştayları Katılımcı Listesi

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
BÜLENT KARACAN	Pozantı Kaymakamlığı
BEDRETTİN UÇKAÇ	Pozantı Milli Eğitim Müdürlüğü
UĞUR SEZER	Pozantı İlçe Tarım Müdürlüğü
YUSUF BAŞ	Aladağ Belediyesi
MUSTAFA KOCABIYIK	Aladağ İlçe Tarım Müdürlüğü
HURİYE KÜPELİ KAN	Karaisalı Kaymakamlığı
HÜSEYİN TUNAZ	Karaisalı İlçe Tarım Müdürlüğü
MAHMUT METİN	Karaisalı Ziraat Odası
DR. KEMAL IŞIK	Karaisalı İlçe Toplum Sağlığı Merkezi
SÜLEYMAN SOLAKOĞLU	Karaisalı Sosyal Yrd. Ve Day. Vakfı
CUMALİ DÖŞLÜ	Karaisalı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
MUSTAFA ÇAY	Pozantı Belediye Başkanı
HALDUN ÇOŞKUN	Çukurova Zeytin İşlt. Yön. Kurulu
HALİT BAŞAÇAR	Orman Tarım Gönüllüsü
GÜRBÜZ KARAKUŞ	Ceyhan Kaymakamlığı
HÜSEYİN SÖZLÜ	Ceyhan Belediyesi
ABDUSSELAM ÇOBAN	Ceyhan Sağlık Grup Başkanlığı
MUSTAFA YAYLACI	Ceyhan İlçe Milli Eğitim
MUZAFFER DEMİRAĞ	Ceyhan İlçe Tarım
ALİ DURU	Ceyhan Ticaret Odası
AHMET KARAGÖZOĞLU	Ceyhan Ticaret Borsası
OSMANÖZKAÇOĞLU	Ceyhan İlçe Özel İdaresi
FATMA TEMEL	Botaş Mali İşler
ERTEM ARSLANTAY	Toros Tarım Sanayi Ve Ticaret A.Ş.
FERRUH UÇAR	
EROL ERDEN	Yumurtalık Belediyesi
MUSTAFA ÖZKAN	Yumurtalık İlçe Milli Eğitim
CİHANGİR ÇAY	Yumurtalık İlçe Tarım
GÜNGÖR ÇIRACIOĞLU	Yum.Sos.Klk.Kült.Tur.Doğa Varl.Derneği
OSMAN VAY	Yumurtalık Halk Eğitim Merkezi
TÜRKEŞ FİLİK	Yumurtalık Ziraat Odası
FATİH BALIKÇI	Karataş Belediyesi
HATİF ALGAN	Karataş İlçe Özel İdare
MUSTAFA DEMİRPOLAT	Karataş İlçe Milli Eğitim
SEYİT KÜTÜK	Kozan İlçe Özel İdaresi
KASIM TAŞKIN	Kozan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
NECATİ DOĞANAY	Kozan İlçe Tarım Müdürlüğü
YUSUF TÜRKİTAN	Kozan Genç İşadamları Derneği
EROL ZORLU	Kozan Organize Sanayi Böl.Müdürlüğü
NUFEL DURAN	KOZTÜB

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
YAŞAR ÇELEN	Kozan Ticaret Odası
CUMALİ KOCA	İmamoğlu İlçe Tarım Müdürlüğü
FARUK ÖZKAYNAR	Göknur Gıda A.Ş.
BÜNYAMİN KUŞ	Feke Kaymakamlığı
AHMET SEL	Feke Belediyesi
ALİ ÖZDEMİR	Feke Sosyal Yrd.Ve Day.Vak.İlçeMüdürlüğü
HASAN KÜÇÜK	Feke İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
DAVUT DAMAR	Saimbeyli Ziraat Odası
AHMET UYANIK	Saimbeyli Kiraz Üreticileri Birliği
OSMAN ESENDİR	Saimbeyli Sosyal Yrd.Ve Day.Vakfı
MUZAFFER EROĞLU	Saimbeyli Köylere Hizmet Götürme Birliği
ALİ KAFADAR	Tufanbeyli İlçe Özel İdaresi
SAFFET GİRAY	Tufanbeyli İlçe Tarım Müdürlüğü
ZAFER ATAMAN	Çamlıyayla Kaymakamlığı
ALİ BAYSAL	Çamlıyayla İlçe Tarım Müdürlüğü
MUSTAFA İLHAN	Çamlıyayla İlçe Özel İdaresi
DERYA YETİŞ	Çamlıyayla Sos. Yrd. Vakfı Başkanı
ALİ ILICA	Çamlıyayla Ziraat Odası Başkanı
FEVZİ BOYRAZ	Namrun Dağ Otel
İSMAİL TEPEBAĞLI	Çamlıyayla Belediyesi
DR. MEHMET GÖDEKMERDAN	Tarsus Kaymakamı
FARUK YALNIZ	Tarsus San. Ve İş Adamı Der. Başkanı
KERİM TUFAN	Tarsus Belediyesi
MEHMET KARAGÖZLÜ	Tarsus Tic. Ve San. Odası Başkanı
ETHEM SARI	Tarsus İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
KADİR ÇİFTİPALA	Tarsus İlçe Tarım Müdürlüğü
ŞEMSETTİN ERDOĞAN	Tarsus İlçe Özel İdare Müdürlüğü
NECAT AYSEN	Tarsus Ziraat Odası
ALİ KURU	Yenice Belediyesi
TUNA BOROĞLU	Yenice Belediyesi
ÖZER GEBEŞ	Mohtansen
ZEYİNİ AKTAŞ	Tarsus Top. Ve Su Kay. Arş. Enst. Müdürlüğü
OSMAN YENİDOĞAN	Mut Kaymakamlığı
SEVGİ GÜNGÖR	Mut İlçe Özel İdaresi
FEVZİ ATA	Mut Ticaret Ve Sanayi Odası
LEVENT ABAŞ	Mut İlçe Tarım
MEHMET YILMAZ	Mut Sulama Birliği
AHMET GÜNEL	Gülnar Belediyesi
HAKKI UYSAL	Gülnar Belediyesi
KEMAL GÖK	Gülnar İlçe Özel İdaresi
İLHAN KARTAL	Gülnar İlçe Tarım
İHSAN DAĞ	Gülnar İlçe Milli Eğitim
VOLKAN KUZULU	Gülnar Fen İşleri

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
H.EMİN IŞIK	Gülnar Ziraat Odası
İDRİS IŞIK	Gülnar Ziraat Odası
YAHYA BULUT	Gülnar Kalkınma Eğitim Derneği
M.ALİ KANTAR	Gülnar Kalkınma Eğitim Derneği
MUZAFFER AKBACI	Anamur Belediyesi
M. AZİZ DAĞISTAN	Anamur İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
H. NİYAZİ SARIOĞLU	Anamur İlçe Tarım Müdürlüğü
LEVENT TUFAN	Anamur Ziraat Odası
ALİ KARACA	Aydıncık İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
ŞAHİN KARA	Bozyazı İl Özel İdaresi
B. SAFA YILDIRIM	Anamurion Otel
HASAN DOĞAN	Bozyazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
BAHADIRHAN KOÇ	
ÇETİN BİBERCİ	Bozyazı İlçe Tarım Müdürlüğü
MEHMET BALLI	Bozyazı Belediyesi
FATİH DAMATLAR	Silifke Kaymakamlığı
BAYRAM ALİ ÖNGEL	Silifke Belediyesi
YUSUF GÜN	Silifke İlçe Tarım Müdürlüğü
ALİ DOĞAN	Silifke Ticaret Ve Sanayi Odası
MAHİRE CAN	Silifke Ziraat Odası
ERKAN ARICI	Silifke İlçe Özel İdaresi
KAZIM ALP ALKAN	Silifke İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
HASAN DENİZ KAYAM	Silifke Sağlık Grup Başkanlığı
İBRAHİM ÖZEFE	Erdemli Kaymakamlığı
MÜKERREM TOLLU	Erdemli Belediyesi
BERDAN TUN	Erdemli İlçe Tarım Müdürlüğü
ORHAN SARI	Erdemli Ticaret Ve Sanayi Odası
ADNAN DÖLEK	Erdemli Ziraat Odası
HASAN GÜNAYDIN	Erdemli İlçe Özel İdaresi
HÜSEYİN DOĞRU	Erdemli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
ALİ YAMAN	Erdemli Sağlık Grup Başkanlığı
CEMALETTİN KURT	Mersin İli Turunçgil Üreticileri Birliği
POLAT SERİN	Erdemli Örtü Altı Sebze Üreticiler Birliği
ŞEKİP KESER	Alata Bahçe Kültürlerini Araştırma Enstitüsü

EK-6: Sektörel Toplantılar Katılımcı Listesi

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
İSA MAKAL	Yenice Belediyesi
BURÇAK YORULMAZ	Mersin İnternational Port
TOLGA LEVENT	Mersin Üniversitesi
MAHMUT ARSLANHAN	TCDD 6. Bölge Müd.
İSMET KUZUCUOĞLU	DHİMİ
ALPARSLAN DURMAZ	Mersin Üni. Deniz Ve Tic. M.Y.O
BURCU OĞUZ	Mersin Üni. Deniz Ve Tic. M.Y.O
MEHMET DENİZ	Erman Nakliyat
MURAT SERTİÇ	HSOSB
ŞEYDA DURAN	Adana Ulaştırma Bölge Müd.
METİN ALTINSOY	Mersin Uluslar Arası Liman İşletmesi
FEVZİ FİLİK	MTSO
ÖZGE YILMAZTÜRK	Yenice Belediyesi/Adana Gençlik Merkezi Proje Lideri
SERKAN SERİN	Yenice Belediyesi
H. TUNA	Yenice Belediyesi
SAİT ÇOKAL	Hacı Sabancı OSB
DOĞAN ALKAN	DSİ
MEKİN MERTER SALT	MÜSİAD MERSİN
İBRAHİM GÜRSEY	Camiş Elek. Üretim A.Ş.
CENK KARDEŞ	ATO
PROF. DR. KADİR AYDIN	Çukurova Üniv. Makina Müh. Bölüm
PROF. DR. ALİ BAŞÇETİNÇELİK	Çukurova Üniversitesi
ZEYİNİ AKTAŞ	Tarsus Toprak Su Kay. Araş. Ens.
Ö. CEM DİZDAR	DSİ
BAYAR AYDOĞAN	METAL İŞLERİ KSS
YUSUF ORAZ	GİMTAŞ
ALİ BİLİR	Promaksan Makina Kimya San.
MEHMET CAN SARI	Kasım Makina
BÜLENT ESEN	Kasım Makina
COŞKUN SARIKAYAOĞLU	Vur-Mak Vuruşkan Makine San
İBRAHİM ESERCE	TEMSA
BANU SARIKAYA	TEMSA GLOBAL
AYHAN KIZILTAN	MTSO
HASAN AYYILDIZ	Ayyıldızlar Giyim
HİLAL AKSÖZ	Akuğur Tekstil
HARUN YILDIZ	Madammode Konfeksiyon
İSRAFİL UÇURUM	Oğuz Tekstil
MAHİR ALEV	T.F. Tekstil
EKREM SAĞLAM	MTSO
OSMAN BALCI	Adana Ticaret Borsası

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
İLKER BAYRAM	Arkon Tekstil
SEMA YALÇIN	Çukurova Üni. Güzel San. Fak. Teks. Tas. Böl.
HAVVA HALAÇELİ	Çukurova Üni. Güzel San. Fak.Teks. Tas. Böl.
ÖZLEM USLU	Çukurova Üni. Güzel San. Fak.Teks. Tas. Böl.
SELÇUK TANYOL	Çukurova Üni. Güzel San. Fak.Teks. Tas. Böl.
SAMET ÖZSAYIN	Özsayın San. Ltd. Şti.
ZEYNEL SAMSAMA	Samsama Giy.San.Teks.Ür.Tic.Ltd. Şti.
HASAN BILDİRCİN	Berzah Mobilya
BAHAR BİNDEBİR	Bindebir Mobilya
MEHMET ALİ YAĞCI	ATO
UĞUR BÜYÜKKARDEŞ	UR-SA Plastik
PELİN LÜTFİYE ÖZDEMİR	Prima Gıda İhtiyaç Mad. Ambalaj San. Ve Tic. Ltd. Şti.
MUSTAFA KILIÇEL	AGİD
TAHİR YILMAZ	NESA LPG Tüp Tamir Ve Bakımı
CİHAN YAVUZ	Karataş Turizm Otelcilik Meslek Yük. Okulu
FEVZİ BOYRAZ	Namrun Dağ Otel
KERİM TUFAN	Tarsus Belediyesi
OSMAN ARIK	Adana İl Kültür Ve Turizm Müd.
EMİNE ÖĞÜT	Mersin İl Kültür Ve Turizm Müd.
KEMAL BİLDİR	Mersin Üniversitesi
ALİ DOĞAN	Mersin Turizmci İş Adamları Derneği
TANSEL TURAN	Ortopedia Hastanesi
YASEMİN İNAÇ	Tursab Adana/Sega Turizm
GÜNGÖR ÇIRACIOĞLU	Yumurtalık Sos. Kal. Tur. Doğal Varlık. Kor. Der.
CAN GENÇAY	CAGE Tur
YUSUF EVREN	Neva Turizm
TEVFİK YILDIRIM	Adana Valiliği
ALİM ÇOPUROĞLU	Adana Büyükşehir Belediyesi
MURAT İ. HASEKİ	Çağ Üniversitesi
ÖZLEM HOMURLU	Mersin Tic. Ve San. Odası
MEHMET ALİ ÇAY	Çay Çiftlik Ürünleri San.Tic.Paz.Ltd.Şti.
UĞUR ÖZTÜRK	Sunar Mısır Entegre Tesisleri San ve Tic. A.Ş.
SÜLEYMAN SÖNMEZLER	Sönmezler Tarım Makinaları
ÖZGE TURGUT	Güney Süt Sanayi ve Gıda Maddeleri Tic. A.Ş.
ABDURRAHMAN ALTUNBAŞ	Altunbaaşlar Un Gıda Nakliyat San. ve Tic. Ltd.Şti.
RAİF OKUTUCU	Mersin Ticaret Borsası
KENAN BOYACI	Adana Ticaret Borsası
HALDUN COŞKUN	Çukurova Zeytin
SEYYİD IRMAK	Çukurova Tarımsal Araştırma Enstitüsü
ABDÜLKADİR ÖZTÜRK	İl Özel İdaresi Kırsal Kalkınma Daire Başkanlığı
AYZİN KÜDEN	Çukurova Üniversitesi-Su Ürünleri
NUR ÖZKAN	Tahıl Üreticileri Birliği
RASİM SARI	Tarsus Ticaret ve Sanayi Odası

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
ALİ ERHAN OKYAY	Tarsus Ticaret ve Sanayi Odası
HAYRETTİN YILMAZ	Yummy Meyve Suları Gıda San.Tic.A.Ş.
İBRAHİM KÖSELİ	Tavaş Yem
FAİK BURAKGAZİ	MTSO
YÜKSEL ÖZDEMİR	Mersin Üniversitesi
HALUK TILTAY	Adana Sanayi Odası
RİFAT KODAL	Adana Seyhan Ziraat Odası
SERKAN SERİN	Yenice Belediyesi
H.TUNA BOROĞLU	Yenice Belediyesi
DURMUŞ HALİS	Yüreğir Ziraat Odası
KEMAL YILDIZ	Elita Gıda A.Ş.
CİHANGİR KİRAZ	Agnova Tarım
ÖZLEM HOMURLU	MTSO
MEHMET ALİ YAĞCI	Adana Ticaret Odası
CENK KADEŞ	Adana Ticaret Odası
YEŞİM YALÇIN MENDİ	Ç.Ü.Z.F. Bahçe Bitkileri Bölümü
YILDIZ AKAKAÇAR	Ç.Ü.Z.F. Bahçe Bitkileri Bölümü
M.EMİN BİLGİLİ	Çukurova Tarımsal Araştırma Enstitüsü
REZAN Ş. YORNUK	Yörük Süt
M.SERTAÇ ÖZER	Ç.Ü.Z.F. Gıda Mühendisliği Bölümü
HALİS ARIOĞLU	Adana Çiftçiler Birliği
MUSTAFA ASPARUK	Mersin Tarım-Gıda Platformu
MEHMET DOĞAN	Yüreğir Ziraat Odası
ALİ KAN	1711 Sayılı Kelahmet TKK
HALDUN COŞKUN	Çukurova Zeytin A.Ş. YKB
ABBAS ALTUNIŞIK	Tarım Kredi Koop. Mersin Bölge Birliği
SERDAR PALAZ	404 Sayılı Gerdan Tarım Kredi Kooperatifi

EK-7: Tematik Toplantılar Katılımcı Listesi

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
YUSUF TÜLÜN	Tarsus Toprak Ve Su Kayn. Enstitüsü
EMİNE ÖZALP	Adana Büyükşehir Belediyesi
MEVLÜT ERK	Adasürkal Derneği
ZEKERİYA NANE	Adana Orman Bölge Müd.
HAKAN DOĞAN	Adana Orman Bölge Müdürlüğü
DEVRİM KARA	Adana İl Çevre Ve Orman Müd.
SEVGİ REÇBEROĞLU	Mersin İl Özel İdaresi
ŞAHİN EMRE	Adana İl Özel İdaresi
BELMA ALTINTOP	İl Çevre Ve Orman Müd.
MUSTAFA PEKEL	Adana Orman Bölge Müdürlüğü
FATİH CEYLAN	Mersin Araştırma
MUSTAFA KILIÇ	T. Halk Bankası A.Ş.
GÖKMEN YILHAN	T. İş Bankası A.Ş.
NACİ SERTER	Sanayi Ve Ticaret İl Müdürlüğü
REMZİ DOĞAN	Sanayi Ve Ticaret İl Müdürlüğü
MUSTAFA YILDIZ	Sanayi Ve Ticaret İl Müdürlüğü
AHMET ÇOKGÜNLÜ	Müsiad Mersin
HURİSER BALCI	ADANA ÜSAM
İSMAİL ÇİÇEKLİ	KOSGEB
ŞAHİN ÖZCAN	ATB
OSMAN BALCI	ATB
ALTUĞ HAZAR	Çağ Üniversitesi
GÖKHAN SADIKOĞLU	ASİAD
ÖZGÜR DURMAZ	Mersin Teknopark
SEDEF UNCÜ AKI	BOSSA
DANYAL PEKER	KOSGEB
GÜRSEL KOCATÜRK	Adana İşkur İl Müdürlüğü
SEMA KARTALMIŞ	ADANA ESOB
ALİ DURU	Ceyhan Ticaret Odası
NİYAZİ DONDURMACIOĞULLARI	MERSİN ESOB
MÜJGE ATA	Adana Meksa Vakfı
EROL ERDEN	Yumurtalık Belediyesi
SİNEM TUTKU AKTUĞ	Ceyhan Ticaret Odası
EDİP GÜLNAR	Adana Türk-İş Bölge Temsilciliği
HÜSEYİN ÖZKUL	Adana Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Adana Böl. Md.
KENAN BİLDİK	Adana Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Adana Böl. Md.
EMİNE TOROS	Mersin Gençlik Ve Spor İl Müdürlüğü
GÜNGÖR ÇIRACIOĞLU	YUMDER

KATILIMCININ ADI SOYADI	KURUM/KURULUŞ
NURETTİN TAŞGIN	Adana İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü
COŞKUN TEMİZ	Yüreğir İlçe Belediyesi
RAGİP BEKAROĞLU	İller Bankası 8. Bölge Müdürlüğü
YAKUP YILANCIOĞLU	Adana İl Sağlık Müdürlüğü
MEHMET ULUYURT	Adana İl Sağlık Müdürlüğü
NECMETTİN YAZICIOĞLU	Mersin İl Sağlık Müdürlüğü
GÜLCAN ULUTÜRK	Yüreğir İlçe Belediyesi
İZZET SARIBOĞA	Serbest Şehir Plancısı (ARVESA)
ANDAÇ DEMİRSOY	Toroslar Bld. Bşk. Yrd.
M. SERDAR KARAMANOĞLU	Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü
OLGA LEVİNSKAYA	İçel Sanat Kulübü
SEBAHAT YILDIRIM	İçel Sanat Kulübü (Yönetim)
ÇİĞDEM GÖKSOY	Akdeniz Belediyesi
FATMAGÜL DEMİRTAĞ	Akdeniz Belediyesi
AHMET SEVENCAN	Mersin Bayındırlık İskan Müdürlüğü
AHENK DEMİR	Adana Devlet Tiyatrosu
NİHAT ÖZER	Mersin Emniyet Müdürlüğü
ALİ İHSAN ACAR	Mersin Emniyet Müdürlüğü
LEVENT ERGEN	Sarıçam İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
İSMET YAVUZ	Mersin İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü
A.ALPER TANSEL	Adana Kültür Eğitim Sanat Ve Araştırma Vakfı
TUBA KAYA	Tarsus Belediyesi
ENDER ÖZBEK	Mersin Valiliği
RECEP ORAN	Adana Emniyet Müdürlüğü
İSMAİL OTLUTEPE	Adana Emniyet Müdürlüğü
HÜSEYİN ARKALI	Adana Emniyet Müdürlüğü
CANAN ŞİMŞEK ÖZTÜRK	Yüreğir İlçe Tarım Müdürlüğü
ERCAN YILMAZ	Çukurova İlçe Tarım Müdürlüğü
ALİ KİNİK	Adana Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu
RAMAZAN GÖRGÜN	Sarıçam Belediyesi

EK-8: Sektörel Göstergeler Tablosu

SEKTÖREL GÖSTERGELER TABLOSU																											
SEKTÖRLER	G1. İSTİHDAM (2002)			G2. FİRMA SAYISI (2002)		G3. FİRMA SAYISI (2009)		G4. İHRACAT (2007)			G5. İTHALAT (2007)		G6. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM (DYY) (2009)				G7. PATENT (2007)		G8. DÜNYA TİCARETİ İÇİNDEKİ PAY (%) (2007)	G9. CİRO (2004)		G10. TÜRKİYE SANAYİNE SEKTÖREL BAKIŞ ÇALIŞMASI (2008) (TUSİAD)		G11. ÜRETİM ENDEKSİ		G12. KAPASİTE KULLANIM ORANI	
	G1.1 İmalat sanayii içindeki oran (%)	G1.2 Yoğunlaşma Endeksi	G1.3 Yıldızlaşan (Y)/Dönüşen (D)/Olgunlaşan (O)/Gelişen (G) Sektör(1992-2002)	G2.1 İmalat sanayii içindeki oran (%)	G2.2 Yoğunlaşma Endeksi	G3.1 Oran (%) (ATO, ADASO, MTSO)	G3.2 Öne çıkan alt sektör Öne çikan (1) (TOBB)	G4.1 TR62 içindeki oran (%)	G4.2 Yoğunlaşma Endeksi	G4.3 Yıldızlaşan (Y)/Dönüşen (D)/Olgunlaşan (O)/Gelişen (G) Sektör(2002- 2007)	G5.1 Oran	G5.2 Yoğunlaşma Endeksi	G6.1 Türkiye'deki toptan ve perakende ticaret dışında kalan sektörlerdeki yabancı sermayeli firma sayıları içindeki payı (%)	G6.2 TR62'deki toptan ve perakende ticaret dışında kalan sektörlerdeki yabancı sermayeli firma sayıları içindeki payı (%)	G6.3 Yoğunlaşma Endeksi	G7.1 Türkiye'deki patent başvuruları içindeki payı (%)	G7.2 TR62'deki patent başvuruları içindeki payı (%)	G9.1 TR62 imalat sanayii içindeki oran (%)		G9.2 Düzey 2 Bölgeleri içinde TR62'nin sırası	G10.1 Teknolojik düzey (A) Yüksek (B) Orta Üst © Orta (D) Düşük	G10.2 Bölgesel farklılıkları azaltma gücü Güçlü(G)/Orta (O)/Zayıf(Z)	G11.1 Üretim endeksi (2009 6 aylık ortalama)	G11.2 Üretim endeksindeki değişim (%) (2008-2009)	G12.1 Kapasite kullanım oranı (2009 6 aylık ortalama)	G12.2 Kapasite kullanım oranındaki değişim (%) (2008-2009)	
Gıda ürünleri ve içecek imalatı	16,72	1,06	O	15,17	1,14	18,06	1	9,53	2,27	O	3,68	1,76	10,07	25,00	2,48	1,98	2,94	12,43	31,14	7	D	G	95	-17,39	68,4	-6,68	
Tekstil ürünleri imalatı	21,75	0,94	Y	4,82	0,52	5,06	1	17,36	0,81	O	18,26	3,18	11,18	10,42	0,93	0,81		1,62	17,75	7	D	O	91,3	-17,45	74,3	-5,11	
Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması	9,57	0,55	D	12,32	0,88	8,35		0,03	0,05	G	0,10	0,14	2,98	4,17	1,40	0,50		2,21	3,45	8	D	G	103,8	-16,02	75,1	-8,53	
Derinin tabaklanması ve işlenmesi; bavul, el çantası, sarıcak, kışım takımı ve ayakkabı imalatı	0,52	0,19	D	1,16	0,38	0,70		0,09	0,29		0,05	0,14	2,25	1,04	0,46	0,50		0,17	14	D	Z						
Ağaç ve ağac mantarı ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden, örülerek yapılan eşyaların imalatı	5,23	1,16		11,83	1,00	1,91	1	1,14	2,67	O	1,26	1,82	1,14	1,04	0,91	0,42		1,63	7	D	G	81,2	-10,18	76,3	-4,86		
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	1,88	0,94	Y	0,55	0,64	2,10		1,60	1,84	Y	1,67	0,94	1,86	4,17	2,24	0,65		1,95	6	D	G	122,3	-10,01	67,2	-11,58		
Basım ve yayım; plak, kaset ve benzeri kayıtlı medyanın çöğaltılması	1,68	0,66		3,28	0,86	3,29							4,01	1,04	0,38			1,27	5	D	Z						
Kök kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıt imalatı	0,00	0,00		0,02	0,23			2,40					2,08	0,75	2,78	0,16		0,00	5	C	Z						
Kimyasal madde ve ürünlerinin imalatı	7,07	1,47	Y	1,09	0,65	10,31	1		0,88	D	15,13	1,77	10,98	11,46	1,04			19,62	12,23	4	B	Z					
Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı	3,34	0,72	G	2,65	0,70	11,12		9,06	2,20	Y	8,25	1,33	4,81	5,21	1,08	6,05	2,94		4,88	8	C	O					
Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı (Çimento, cam, seramik)	6,36	0,85	O	4,07	0,81	4,21	1	6,35	1,64	G	0,83	0,81	3,96	4,17	1,05	4,33	3,92		14,05	6	C	G	148,1	-6,80	77,3	-9,06	
Ana metal sanayii	1,62	0,40	D	2,06	0,96	3,14	1	4,47	0,32	G	3,60	0,25	3,18		0,00	1,43	0,98		0,71	16	C						
Makine ve teçhizatı hariç; fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Metal eşya)	7,49	0,95	Y	14,96	1,02	8,05	1	7,46	0,66	G	13,78	0,79	5,67	5,21	0,92	10,54	14,21		4,26	7	C	O					
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	7,84	0,95		8,23	1,05	10,97	1	3,15	0,42	G	7,96	0,94	8,34	4,17	0,26			3,94	9	B	Z	84,2	-25,49	65,2	-13,53		
Büro makineleri ve bilgisayar imalatı	0,19	1,20		0,21	1,23	0,23	1						0,21		0,00	2,24		0,00	8	A	Z	98	-13,43	70,2	-1,82		
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazların imalatı	0,77	0,35	D	1,46	0,82	1,46	1						5,44	2,08	0,50	0,97		0,38	12	B		112,5	-14,77	83,1	-0,72		
Radıyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	0,00	0,00		0,13	0,55					G			2,64	0,00	1,80	1,96		0,05	5	A	Z						
Tıbbi aletler; hassas ve optik aletler ile saat imalatı	0,69	0,75	G	0,80	0,90			0,19	0,63	G	0,74	0,39	3,16	3,13	0,99	1,88	4,90	0,33	5	A	Z	113,3	-4,31	79,7	-2,69		
Motorlu kara taşıtı, römork ve yanı römork imalatı	1,66	0,35	D	0,88	0,53	2,18	1	10,38	0,70	Y	8,49	1,16	5,77	5,21	0,90	6,34	21,57	9,22	0,00	19	B	Z	93,4	-11,30	61,3	-6,41	
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,03	0,03		0,09	0,23	0,12	1	1,37	0,62		0,50	0,42	4,06	2,08	0,51	1,10	1,96	3,92	0,01	9	B	Z	159,4	-23,18	83,4	-3,47	
Mobilya imalatı; başka yerde sınıflandırılmamış diğer imalatlar	5,58	0,84	Y	14,21	1,00	5,77	1	1,70	1,23	Y	0,31	0,53	7,04	6,25	0,89	9,60		1,79	9	D	G	93,8	-14,80	72,1	-10,10		

	Oran	YE
	değerin üstünde olanlar	1'den büyük olanlar
	Medyan değerin altında	1'den küçük olanlar

EK-9: Sektörel Değerlendirme Tablosu-1

SEKTÖREL DEĞERLENDİRME TABLOSU-1								
SEKTÖRLER	D1. İSTİHDAM VE FİRMA SAYISI (2002)							
	İstihdam	Firma sayısı	İstihdamda yıldızlaşan (1992-2002)	İstihdamda gelişen (1992-2002)	İstihdamda olgunlaşan-geleneksel (1992-2002)	İstihdamda dönüşen (1992-2002)	D1.1 (1) Yalnızca istihdam açısından öne çıkan (2) Yalnızca firma sayısı açısından öne çıkan (3) İstihdam ve firma sayısı açısından öne çıkan	D1.2 (A) İstihdam ve firma sayısı açısından öne çıkan ve istihdamda olgunlaşan-geleneksel sektörler (B) Yalnızca firma sayısı açısından öne çıkan ve istihdamda yıldızlaşan © Yalnızca istihdam açısından öne çıkan ve istihdamda yıldızlaşan sektörler
	G1.1, G1.2	G2.1, G2.2	G1.3	G1.3	G1.3	G1.3		
Gıda ürünleri ve içecek imalatı							3	A
Tekstil ürünleri imalatı								
Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması								
Derinin tabaklanması ve işlenmesi; bavul, el çantası, saraçlık, koşum takımı ve ayakkabı imalatı								
Ağaç ve ağaç mantarı ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden, örülerek yapılan eşyaların							1	
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı								
Basım ve yayım; plak, kaset ve benzeri kayıtlı medyanın çoğaltılması								
Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıt imalatı								
Kimyasal madde ve ürünlerinin imalatı							1	C
Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı							2	
Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı (Çimento, cam, seramik)								
Ana metal sanayii								
Makine ve teçhizatı hariç; fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Metal eşya)							2	B
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı							2	
Büro makineleri ve bilgisayar imalatı								
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazların imalatı								
Radio, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı								
Tıbbi aletler; hassas ve optik aletler ile saat imalatı								
Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı								
Diğer ulaşım araçlarının imalatı								
Mobilya imalatı; başka yerde sınıflandırılmamış diğer imalatlar								

EK 10-Sektörel Değerlendirme Tablosu-2

SEKTÖREL DEĞERLENDİRME TABLOSU-2														
SEKTÖRLER	D2. FİRMA SAYISI, DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM, CİRO, İHRACAT, TEKNOLOJİK DÜZEY (2007,2009)													
	Firma sayısı (2009)-öne çıkan	İhracat (2007) oran&YE kesijim	DYY (2009)-oran&YE	Ciro (2004) -oran&sıra	İhracatta yıldızlaşan (2002-2007)	İhracatta gelişen (2002-2007)	İhracatta olgunlaşan-geleneksel (2002-2007)	İhracatta dönüşen (2002-2007)	D2.1 (1) firma sayısı, ihracat, DYY ve ciroda öne çıkan sektörler (2) İhracat ve ciroda öne çıkan sektörler (3) Firma sayısı ve ciroda öne çıkan sektörler	D2.2 (A) Firma sayısı, ihracat, DYY ve ciroda öne çıkan ve ihracatta yıldızlaşan (B) İhracat ve ciroda öne çıkan ve ihracatta yıldızlaşan sektörler	D2.3 (C) Firma sayısı, ihracat, DYY ve ciroda öne çıkan ve ihracatta gelişen sektörler (D) Firma sayısı ve ciroda öne çıkan ve ihracatta gelişen sektörler	D2.4 (E) Firma sayısı, ihracat, DYY ve ciroda öne çıkan ve ihracatta olgunlaşan sektörler (F) Firma sayısı ve ciroda öne çıkan ve olgunlaşan sektörler	D2.5 (G) Firma sayısı ve ciroda öne çıkan ve ihracatta dönüşen sektörler	Teknolojik düzey
	G3.1, G3.2	G4.1, G4.2	G6.2, G6.3	G9.1, G9.2	G4.3	G4.3	G4.3	G4.3						G10.1
Gıda ürünleri ve içecek imalatı									1			E		D
Tekstil ürünleri imalatı									3			F		D
Giyim eşyası imalatı; kürkün işlenmesi ve boyanması									3		D			D
Derinin tabaklanması ve işlenmesi; bavul,el çantası, saraşık, koşum takımı ve ayakkabı imalatı														D
Ağaç ve ağaç mantarı ürünleri imalatı (mobilya hariç);saz, saman ve benzeri malzemelerden, örülerek yapılan eşyaların imalatı														D
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı									2	B				D
Basım ve yayım; plak, kaset ve benzeri kayıtlı medyanın çoğaltılması														D
Kok kömürü,rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıt imalatı														C
Kimyasal madde ve ürünlerinin imalatı									3				G	B
Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı									1	A				C
Metallik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı (Çimento, cam, seramik)									1		C			C
Ana metal sanayii														C
Makine ve teçhizatı hariç; fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Metal eşya)									3		D			C
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı									3		D			B
Büro makineleri ve bilgisayar imalatı														A
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazların imalatı														B
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı														A
Tıbbi aletler; hassas ve optik aletler ile saat imalatı														A
Motorlu kara taşıtı, römork ve yan römork imalatı														B
Diğer ulaşım araçlarının imalatı														B
Mobilya imalatı; başka yerde sınıflandırılmamış diğer imalatlar														D

EK-11: Kuşak Bileşenleri Nüfus Projeksiyonunda Kullanılan Hayat Tabloları

Age range	nMx	nqx	lx	ndx	nLx	Tx	ex
<1	0.02521	0.02465	100000	2465	97782	7059119	70.6
1-4	0.00056	0.00225	97535	219	389615	6961337	71.4
5-9	0.00049	0.00247	97316	240	485981	6571722	67.5
10-14	0.00045	0.00223	97076	217	484838	6085742	62.7
15-19	0.00108	0.00538	96859	521	482993	5600903	57.8
20-24	0.00138	0.00690	96338	665	480029	5117910	53.1
25-29	0.00131	0.00652	95673	624	476807	4637882	48.5
30-34	0.00144	0.00717	95049	682	473542	4161075	43.8
35-39	0.00185	0.00923	94368	871	469660	3687533	39.1
40-44	0.00275	0.01366	93497	1277	464290	3217872	34.4
45-49	0.00441	0.02180	92219	2010	456072	2753582	29.9
50-54	0.00724	0.03554	90209	3206	443032	2297510	25.5
55-59	0.01183	0.05745	87003	4998	422521	1854478	21.3
60-64	0.01903	0.09082	82005	7447	391406	1431958	17.5
65-69	0.03050	0.14170	74558	10565	346376	1040552	14
70-74	0.04929	0.21943	63993	14042	284859	694176	10.8
75-79	0.07962	0.33203	49951	16585	208292	409317	8.2
80-84	0.12900	0.48772	33366	16273	126146	201025	6.0
85-89	0.19992	0.66649	17092	11392	56982	74880	4.4
90-94	0.29636	0.78441	5700	4471	15088	17897	3.1
95-99	0.42025	0.85041	1229	1045	2487	2809	2.3
100+	0.57004	100.000	184	184	323	323	1.8

Kaynak:WHO 2006 (Türkiye Erkek Hayat Tablosu)

Age range	nMx	qx	lx	ndx	nLx	Tx	ex
<1	0.02323	0.02275	100000	2275	97952	7518453	75.2
1-4	0.00062	0.00247	97725	241	390321	7420501	75.9
5-9	0.00036	0.00181	97484	176	486979	7030180	72.1
10-14	0.00028	0.00138	97308	135	486202	6543201	67.2
15-19	0.00043	0.00213	97173	207	485349	6056998	62.3
20-24	0.00051	0.00257	96966	249	484209	5571650	57.5
25-29	0.00062	0.00312	96717	302	482832	5087441	52.6
30-34	0.00083	0.00416	96416	401	481076	4604608	47.8
35-39	0.00119	0.00593	96015	570	478650	4123532	42.9
40-44	0.00178	0.00887	95445	846	475110	3644882	38.2
45-49	0.00276	0.01372	94599	1298	469750	3169771	33.5
50-54	0.00426	0.02110	93301	1968	461584	2700022	28.9
55-59	0.00663	0.03260	91333	2978	449219	2238437	24.5
60-64	0.01076	0.05237	88355	4627	430208	1789218	20.3
65-69	0.01838	0.08788	83728	7358	400245	1359010	16.2
70-74	0.03296	0.15227	76370	11629	352776	958765	12.6
75-79	0.05944	0.25874	64741	16751	281827	605989	9.4
80-84	0.10513	0.41624	47990	19975	190012	324162	6.8
85-89	0.17479	0.60818	28015	17038	97478	134150	4.8
90-94	0.27317	0.75066	10977	8240	30164	36672	3.3
95-99	0.40131	0.83447	2737	2284	5691	6508	2.4
100+	0.55421	100.000	453	453	817	817	1.8

Kaynak:WHO 2006 (Türkiye Kadın Hayat Tablosu)

Age range	nMx	qx	lx	ndx	nLx	Tx	ex
<1	0.02424	0.02372	100000	2372	97865	7285077	72.9
1-4	0.00059	0.00235	97628	230	389960	7187211	73.6
5-9	0.00043	0.00214	97398	209	486469	6797251	69.8
10-14	0.00036	0.00182	97190	177	485506	6310782	64.9
15-19	0.00076	0.00378	97013	367	484148	5825275	60.0
20-24	0.00095	0.00476	96646	460	482081	5341127	55.3
25-29	0.00097	0.00485	96186	467	479763	4859046	50.5
30-34	0.00114	0.00569	95719	545	477234	4379283	45.8
35-39	0.00153	0.00761	95174	725	474060	3902049	41.0
40-44	0.00228	0.01132	94450	1069	469576	3427989	36.3
45-49	0.00360	0.01784	93381	1666	462739	2958413	31.7
50-54	0.00576	0.02841	91715	2605	452061	2495674	22.7
55-59	0.00923	0.04512	89110	4020	435497	2043613	22.9
60-64	0.01466	0.07072	85089	6018	410401	1608116	18.9
65-69	0.02374	0.11205	79071	8860	373207	1197715	15.1
70-74	0.04055	0.18407	70212	12924	318748	824507	11.7
75-79	0.06823	0.29143	57288	16695	244700	505759	8.8
80-84	0.11544	0.44792	40592	18182	157506	261059	6.4
85-89	0.18474	0.63187	22410	14160	76649	103553	4.6
90-94	0.28216	0.76405	8250	6303	22339	26904	3.3
95-99	0.40796	0.84016	1947	1635	4009	4565	2.3
100+	0.55932	100.000	311	311	556	556	1.8

Kaynak:WHO 2006 (Türkiye Karma Hayat Tablosu)